

Møte mandag 9. januar 2012 kl. 12

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 40):

1. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Motivasjon – Mestring – Muligheter. Ungdomstrinnet (Innst. 145 S (2011–2012), jf. Meld. St. 22 (2010–2011))
2. Interpellasjon fra representanten Mette Hanekamhaug til kunnskapsministeren:

«På enkelte grunnskoler rundt om i landet er det nå igangsatt en ordning hvor utvalgte elever får være med i intervju- og ansettelsesprosessene av lærere. Deres oppfatning av kandidaten blir tatt med i skoleledelsens totale vurdering i ansettelsen. Dette styrker elevmedvirkningen kraftig og legger til rette for gjensidig respekt mellom elev, lærer og skoleledelsen. Et slikt uttrykk for tillit er med på å ansvarlig- og bevisstgjøre elevene i stor grad og viser at skolen tar dem på alvor. En vet at læreren er den viktigste faktoren for elevenes motivasjon og læring, og da er det viktig at deres mening i forhold til hvem som er lærer, faktisk spiller inn.

Ser statsråden at dette kan bidra positivt til elevenes skolehverdag, og vil statsråden arbeide for at en slik ordning kan implementeres ved alle landets grunnskoler og videregående skoler?»
3. Interpellasjon fra representanten Ingjerd Schou til nærings- og handelsministeren:

«Sikkerheten på sjøen er viktig av mange grunner. For dem som har sin arbeidsplass der, blir dette et spørsmål om arbeidsmiljø. For de tusenvis som bruker båt på vei til skole og jobb, blir det snarere et spørsmål om trafikksikkerhet. For fritidsbåteiere blir det et spørsmål om trygghet i lokalsamfunnet. Sommeren 2011 ga mange nordmenn gode skjærgårdsminner. Likevel har ferdsele på sjøen krevd unormalt mange liv. At vi klarer å høste viktige erfaringer fra disse dramatiske ulykkene, er helt nødvendig for at vi skal kunne drive forebyggende arbeid. Ved større havarier med fritidsbåter fremkommer det av og til aspekter ved hendelsesforløpet som tilsier at ulykken burde ha vært gransket nærmere av instanser som Statens havarikommisjon for transport.

Hvilke konkrete tiltak mener statsråden vi bør gjennomføre for å redusere antallet alvorlige ulykker på sjøen?»
4. Stortingets vedtak til lov om endringer i energiloven og i enkelte andre lover (Lovvedtak 34 (2011–2012), jf. Innst. 140 L (2011–2012) og Prop. 112 L (2010–2011))
5. Referat

Presidenten: Presidenten vil benytte anledningen til å ønske alle representanter, alle ansatte og andre som har sitt daglige virke i Stortinget, et riktig godt nytt år, og håper det blir et godt arbeidsår til nytte for land og folk.

Representantene Sverre Myrli, Hilde Magnusson, Torstein Rudi og Christian Tybring-Gjedde, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Hedmark fylke: Thor Lillehovde

For Nordland fylke: Knut Petter Torgersen

For Nord-Trøndelag fylke: Bård Langsævdal

Fra representantene Øyvind Halleraker og Janne Sjelmo Nordås foreligger søknad om permisjon i tiden fra og med 10. januar til og med 30. mars – begge for å delta på sjefskurs ved Forsvarets høyskole.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Hordaland fylke: Eivind Nævdal-Bolstad
For Nordland fylke: Jon Øyvind Odland

Statsråd Kristin Halvorsen overbrakte 3 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten informere om at møtet fortsetter utover kl. 16, til dagens kart er ferdigbehandlet.

Sak nr. 1 [12:03:19]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Motivasjon – Mestring – Muligheter. Ungdomstrinnet (Innst. 145 S (2011–2012), jf. Meld. St. 22 (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra komiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Venstre 5 minutter og medlem av regjeringen 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fire replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe og inntil seks replikker med svar etter medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletiden.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:04:53] (ordfører for saken): Godt nytt år! Jeg er glad i dag. Jeg er stolt av at en regjering for første gang har lagt fram en melding som fokuserer kun på ungdomsskolen. Jeg vil takke komiteen for samarbeidet og understreke at jeg er fornøyd med at det er så stor enighet om at det har vært behov for å justere innretningen av ungdomsskolen. At vi er tverrpolitisk

enige om hovedtrekkene, tror jeg har større betydning for Skole-Norge enn vi tror.

De tiltakene som nå skal gjøres i ungdomsskolen, vil gi flere elever mulighet til å kunne mestre og oppleve å lykkes. Det er en seier for Skole-Norge og en seier for elevene. Jeg håper det også med tida vil vises på frafallsstatistikken i videregående skole.

En enstemmig komité slutter seg altså til behovet for en mer praktisk, konkret og variert undervisning i alle fag. Likevel har noen hatt interesse av å spre en oppfatning av at det kun er innføring av valgfag som skal gi en mer variert skole. Jeg må si jeg er litt forundret over uttalelsene fra bl.a. Høyre i Dagbladet rett før jul, der de sier igjen at det ikke holder med at regjeringa pynter kaka med to timer valgfag. Hvis en har lest stortingsmeldingen, er det nesten godt gjort ikke å ha fått med seg at den legger vekt på at en i *alle* timer skal ha mer variert, konkret og praktisk fokus.

Komiteen understreker også samlet at læreplanmålene ikke angir metodevalg. Metodefrihet betyr at det er anledning til å drive både praktisk og teoretisk arbeid i de timeene en allerede har. Variasjon i arbeidsmåter er viktig for å tilpasse opplæringen. De beste skolene får vi når vi gir rom for den profesjonelle lærer.

I iveren etter å forbedre ungdomsskolen skal vi ikke glemme at målet for grunnskolen, å mestre grunnleggende ferdigheter, ligger fast. Derfor understrekes også viktigheten av å fortsette arbeidet med å styrke basisferdigheter som norsk og matematikk. Særlig trekker komiteen fram gutter og lesing og støtter at departementet legger særlig vekt på dette i lesesatsingen for 2010–2014.

I tidligere år var det mulig for elever å velge fag i ungdomsskolen noen timer i uka. Dette forsvant først med L97 da valgfagene ble erstattet med tilvalgsfag med valg mellom språk og praktisk prosjektarbeid. Det praktiske prosjektarbeidet forsvant helt med Kunnskapsløftet i 2006 og ble erstattet med fordypning i norsk, engelsk eller samisk.

Allerede i stortingsmeldingen som la grunnlaget for 6-årsreformen i 1993–1994, ble det sagt at det var viktig å se på ungdomstrinnet:

«Ungdomstrinnet har på mange måter vært for lite påaktet.»

Dette ble skrevet for nesten 20 år siden. Og sjøl om enkelte mener det er feil å si at ungdomsskolen har vært det glemte trinnet, synes jeg godt vi kan koste på oss å innrømme at oppmerksomheten om trinnet ikke har vært særlig påaktet siden 1993. Ikke unaturlig var fokuset på de lavere aldersgruppene ettersom det store den gangen var at seksåringene begynte i skolen. Denne gangen er det imidlertid bare ungdomsskolen det handler om. Nå kan ingen lenger si at ungdomsskolen er det glemte trinnet. Ungdomsskolen har nå fullt fokus og vil ha det også i oppfølgingen gjennom en egen strategi for gjennomføringen av endringene.

Jeg tror at jeg med hånden på hjertet kan si at jeg nesten hver gang jeg har stått på denne talerstolen, har tatt opp behovet for en mer praktisk skole og større innslag av praktiske fag. Kanskje har noen også blitt litt lei av det maset.

Men å få anledning til å vise at du duger til noe, er noe vi alle er helt avhengig av for å trives i hverdagen – også om du er best i praktiske ferdigheter. Trivsel gir grunnlag for læring. Derfor er det helt praktfullt for meg å se at en samlet komité er enig i at

«praktiske ferdigheter og kunnskap må anerkjennes på linje med akademisk kunnskap i opplæringen».

Det kaller jeg å gå ut med et godt bud fra Stortinget til alle landets elever!

Etter å ha besøkt en rekke ungdomsskoler som har ropt etter mer fleksibilitet for å kunne gi best mulig opplæring både for praktiske og teoretiske ferdigheter, er jeg glad for at en samlet komité nå vil gjeninnføre valgfag. «Pynten på kaka» er altså gangbar vare. Hele komiteen mener nå at innføring av valgfag vil

«(...) være et viktig tiltak for å øke motivasjon og mestingsfølelse og vil gi positiv ballast som eleven vil kunne overføre til andre fag».

– Ja, bortsett fra skolebyråden i Oslo, har jeg registrert i dag.

Komiteen mener også at det å ha flere timer med det elevene sliter med fra før, ikke nødvendigvis gir økt læringsutbytte, men tvert imot kan ha motsatt effekt. Derfor er jeg trygg på at det er ok å omdisponere noen undervisningstimer i fag- og timefordelingen for å gi rom for valgfagene. Hvordan en konkret skal organisere valgfagene, kan bestemmes lokalt.

Det var en voldsom interesse for å melde seg på forsøk med arbeidslivsfag. Arbeidslivsfaget er «mini-yrkesfag». Elevene på ungdomstrinnet skal bli kjent med de ulike studieretningene en møter på yrkesfag på videregående skole. Over halvparten av landets kommuner ønsket å være med i forsøket med faget allerede i oppstartsåret. Bare et fåtall skoler fikk anledning.

Evalueringen avsluttes ikke før i 2013, men den positive responsen fra skolene gjør at hele komiteen støtter regjeringas forslag om å åpne for at alle skoler som ønsker det, kan innføre arbeidslivsfag fra høsten i år. Det er viktig å understreke at faget skal være et reelt tilbud til alle elever og ikke fungere som en plassering av elever ut fra deres faglige nivå. En samlet komité ber departementet følge opp dette overfor skolene i forkant av søkning til skoleåret 2012–2013.

Faget utdanningsvalg ble innført som obligatorisk fag fra høsten 2008. Faget skal gi elevene erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter i videregående opplæring, og 60 pst. av tida skal brukes til utprøving av minst to ulike utdanningsprogram fra videregående opplæring. Det har vist seg at faget har organisatoriske og innholdsmessige utfordringer, og en samlet komité har understreket viktigheten av at en ser sammenhengen mellom utdanningsvalg og arbeidslivsfag, slik at en unngår overlapping og oppnår maksimal effekt.

De praktisk-estetiske fagene skårer høyt blant elevene når det gjelder både trivsel, arbeidsform og motivasjon. Det er blitt pekt på en tendens til at elevvurdering gjennom måling og testing er i ferd med å utvikle fagene på en måte som er uheldig sett i forhold til fagenes formål. Det er viktig at fokuseringen på basisferdigheter også i disse

fagene ikke må føre til at en utsletter fagenes egenart. De praktisk-estetiske fagene er først og fremst fag der elevene skal få utviklet og vist sine kreative og skapende evner. I den sammenheng vil jeg også peke på behovet for å rekruttere nok faglærere. En god lærer gjør som kjent forskjellen, og det er derfor positivt at departementet ønsker å utvikle nærmere samarbeid mellom utøvende kunstnere og skolen samt med ressursene som finnes i de enkelte kulturskolene.

Vi er inne i en finansiell krisetid i Europa. Virkningene av det de sliter med der, vil også ha følger for vårt land. Jeg tror vi bare har sett begynnelsen på dette så langt. I en ukjent framtid blir evne til omstilling og mottak for ny læring alfa og omega. I så måte vil det være helt nødvendig at så mange elever som mulig blir gjort kjent med entreprenørskap både som modell i undervisningen og som modell i deltakelse i frivillig arbeid, men ikke minst i forhold til å gjøre seg kjent med hvordan en starter, gjennomfører og avvikler en bedrift. Det er et svært tydelig signal til alle landets skoler at hele komiteen ønsker at flere skoler skal tilby entreprenørskap, og at programmet Ungt Entreprenørskap også skal omfatte sosialt entreprenørskap, dvs. entreprenørskap rettet mot å møte sosiale samfunnsutfordringer.

Et positivt læringsmiljø er avgjørende for læring. Undersøkelser viser at de skolene og klassene som har gode relasjoner mellom elever og lærere, har mindre mobbing og større trivsel enn andre. Det er et lederansvar å skape gode læringsmiljø. Det er et ansvar for den enkelte skoleleder og for den enkelte lærer. Å bli sett i løpet av en dag kan være det lille ekstra som gjør at motivasjonen for å gå på skolen er til stede.

Tall fra Folkehelseinstituttet viser at hele 15–20 pst. av ungdommene har psykiske plager i en eller annen form. Det er derfor åpenbart at hvordan elevene har det, har innvirkning på elevenes funksjonelle nivå – og dermed påvirker deres evne til læring.

Samarbeidet mellom skolene og hjemmet er også svært viktig. Ikke minst i ungdomstida. Å bli møtt med forventninger fra både lærere og foreldre er viktigere enn hva kanskje mange tror, men det er viktig at alle snakker samme språk og formidler de samme forventningene. Det er krevende å være forelder på ungdomstrinnet. Lekse- ne blir mer krevende, og elevene er ofte litt uforutsigbare «pubertetsbomber».

Jeg har også denne gangen pratet om en mer praktisk og variert skole, der både de med teoretiske og de med praktiske ferdigheter får lov til å utvikle seg. Jeg må dessverre skuffe dem som kanskje hadde håpet at jeg skulle være ferdig med å mase om praktiske fag nå, men det er jeg nok ikke – ikke før de praktiske fagene naturlig har oppnådd like stor anerkjennelse som de mer akademiske.

Jeg setter min lit til at skolene vil se mulighetene som nå er gitt, og ser fram til en god debatt og implementering av en mer variert, praktisk, motiverende og moderne ungdomsskole.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bente Thorsen (FrP) [12:15:26]: Jeg registrerer at representanten ikke sa noe om Ny GIV, som er innført det siste halve året elevene går på ungdomsskolen. Det ble innført for at flest mulig elever skal ha ståkarakterer når de er ferdige med ungdomsskolen. Elevene har da allerede gått ni og et halvt år på skolen, og det er tilnærmet umulig å ta inn alt det de ikke har lært tidligere. Erfaring viser at det er viktig at elevene opplever at de mestrer skolehverdagen under hele skolegangen, også fra 8. klasse. Det er en kjensgjerning at elever som sliter med å mestre skolefag, ofte også får problemer med andre forhold i skolen.

Spørsmålet er da om Senterpartiet vil sørge for at lignende tiltak som Ny GIV utvides til også å gjelde fra 8. klasse, slik at elever som sliter med fag, slipper å gå to og et halvt år på ungdomsskolen før de får et bedre tilpasset skoletilbud. Dette betyr enormt mye for den enkelte elev.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:16:32]: Slik som jeg ser det, og slik som jeg tror departementet og regjeringa ser det, er Ny GIV egentlig en «nødløsning», vil jeg si. Det som nå skjer når det gjelder hele omleggingen fra ungdomsskolen – at vi innfører valgfag fra 8. trinn og innfører arbeidslivsfag etter hvert – er det som skal bidra til at vi ikke trenger Ny GIV i den andre enden, for da får elevene en variert og mer interessant skoledag fra det første trinnet som de kommer inn på, i 8. klasse. Lesestrategien vil være en slik type tiltak. Matematikkstrategien vil også være en slik type tiltak. Det at vi skal begynne med Ny GIV fra 8. trinn, mener jeg er helt feil. Jeg mener at Ny GIV på sikt skal være en ordning som fases ut av ungdomsskolen.

Svein Harberg (H) [12:17:24]: Valgfagene skal nå innføres i ungdomsskoler over hele landet. På større steder og på større skoler kan dette gjøres gjennom arbeidsfordeling og fordypning og også ved å hente inn ressurser utenfra. Utfordringene vil komme på de mindre stedene og på de små skolene. Høyre fremmer i dag forslag for å gjøre det lettere for disse å kunne tilby en reell valgmulighet i flere fag, f.eks. ved at valgfag på slike små steder kan gjøres gjeldende for hele ungdomsskolen for å utløse ressurser på en annen måte, slik at man skal kunne bruke alle ressursene i skoler som gjerne har lite ressurser fra før. Regjeringspartiene stemmer imot, og det synes jeg er underlig.

Hvilke tiltak har Tingelstad Wøien tenkt seg for å sikre at mindre kommuner med små ungdomsskoler skal kunne gi gode valgfagalternativer til de elevene som skal få tilbud til høsten, og hvordan vil hun sikre kvalifisert undervisning til disse?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:18:26]: Nå er det slik at læreplanen for de nye valgfagene er ute på høring helt til mars måned. Jeg tipper at det som representanten Harberg tar opp, vil være en av problemstillingene som en del skoler kommer til å fokusere på, for det er åpenbart at det kan være krevende for de mindre skolene å få et bredt nok valgfagstilbud.

Jeg mener også at jeg kjenner Skole-Norge så godt at

jeg vet – og det er jeg sikker på at Svein Harberg er enig med meg i – at det er mange skoler som kommer til å sette liv og lyst inn på å sikre et bredest mulig valgfagstilbud for alle elevene der ute. Jeg kan heller ikke se, og jeg husker heller ikke, at Høyre i sitt alternative budsjett la inn noen penger til å innføre valgfagstilbud for alle de tre skoleårene. Det er mulig at jeg tar feil, men dette har jo også en kostnadsside.

Jeg tror at vi kommer til å få gode valgfag, og jeg tror at vi kommer til å ha lærerkrefter som vil kunne sørge for at elevene får et veldig godt tilbud ute.

Dagrun Eriksen (KrF) [12:19:39]: Saksordføreren har helt rett i at det å snakke om praktisk rettede fag har vært en stor sak for henne. Jeg mener at hele meldingen inneholder veldig mye mer enn valgfag. Skal man få til praktisk rettede fag, kan det fort bli bare gode ord og gode ønsker. Det krever både kompetanse og ressurser for å få det til ute i skolen.

Nå har regjeringen sagt at valgfagene bare delvis skal finansieres med friske midler; noe skal finansieres ved allerede å omfordele innenfor skolen. Så sier man når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser av det man vedtar, at det ikke skal koste noe mer. Tror virkelig representanten at det er mulig å få til en praktisk rettet undervisning i tunge, teoretiske fag uten at det tilføres mer ressurser i ungdomsskolen?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:20:40]: Nei. Men så er det også slik at det er lagt inn ressurser til at en skal innføre valgfag fra denne høsten av.

Først har jeg bare lyst til å rose representanten Eriksen for hennes engasjement når det gjelder praktiske fag – jeg tror vi deler det, begge to. Når det er sagt, er det selv sagt klart at det kreves flere ressurser ute i Skole-Norge når det gjelder det å ta i bruk praktiske metoder i den ordinære undervisningen. Jeg tror vi faktisk har en god del å gå på i Skole-Norge i dag. Det gjelder å se mulighetene i de ressursene som faktisk finnes på de ulike skolene. Så jeg er ikke så redd for det. Jeg skjønner at mange lærere kunne ønske seg tipp topp utstyr for alt mulig, men jeg er helt sikker på at vi gjennom ulike typer konkretisering kan få til en mer praktisk undervisning også i de ordinære fagene utenom valgfagene, slik jeg tenker det nå. Så vil valgfagene også sjølsagt kreve ressurser, og det må jo være noe vi også må følge med på framover.

Tord Lien (FrP) [12:21:57]: For Senterpartiet er det et mantra at vettet er likt fordelt i hele landet, og man kan da anta at det betyr at Senterpartiet legger til grunn at også i bygdeskoler i små kommuner uten videregående skole er det elever med tilstrekkelig vett til at de er kvalifisert til å ta fag på videregående nivå selv om de er i grunnskolealder. Det krever da enten kostnader i tilknytning til tilretteleggelse av den digitale infrastrukturen, altså å sende læreren via bredbånd til eleven, eller det krever kanskje enda større kostnader ved å sende eleven fysisk til en annen kommune.

Mener representanten og saksordføreren at avklaringen

av finansieringen av denne typen virksomhet er tilstrekkelig avklart i denne meldingen?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:22:56]: Ja, det kunne sikkert ha vært gjort enda bedre. Men det er slik i dag at det er kommunen som har ansvaret for ungdomsskoleelevene, og så blir det et samarbeid med de videregående skolene om hvordan en finansierer sjølv ordningen.

Når det er sagt, tror jeg ikke at det er finansieringen som er den største utfordringen, jeg tror heller det er det andre som representanten Lien pekte på, i forhold til at det er ganske mange skoler spredt rundt omkring i dette landet. Det å kunne få muligheten til å ta fag på et høyere nivå tror jeg er noe regjeringa – i hvert fall departementet og vi i komiteen – nå vil være med og følge opp videre framover. Det er såpass viktig at det blir gitt like vilkår, om ikke alle har rett til det, men at det i hvert fall er en mulighet for elever også i Distrikts-Norge til å kunne ta fag på høyere nivå. Det blir veldig viktig.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Marianne Aasen (A) [12:24:12] (komiteens leder): Hver høst er skolestarten for førsteklasingene en like stor begivenhet rundt omkring i hver eneste kommune. Synet av de små, men svært så lærenemme ungene, er rørende. De er fulle av udefinert forventning, en stor dose nysgjerrighet, en litt mindre dose spenning og uro, alt rørt i hop av en skrekkblandet fryd over å møte denne nye verden de skal tilbringe minst ti år i, helst 13 år i, og gjerne mer.

Det er ikke samme magi over gjengen som subber, tuser eller beveger seg i sakte tempo seg inn på ungdomsskolen, den samme vakre høstdagen, men for dem åtte år senere.

Hva har skjedd på veien? De har lært mye, de har utviklet seg mye, de har opplevd mestring, men også skuffelser og motgang. Mange kjeder seg, og det langt mer enn de gjorde i starten av skolegangen. De kjeder seg på skolen, de mangler motivasjon, de sliter med skoletrøtthet, og de skjønner ikke hvorfor de lærer fagene. Dette preger ungdomsskoleelevene mer enn elevene før og elevene etter.

Det er her den store utfordringen ligger. Alderen fra 13 til 16 år er krevende, samtidig er det disse årene som legger grunnlaget for hva som skjer videre i livet. Kursen for både faglig og sosial utvikling legges i denne fasen. Går det skeis her, fører dette ofte til store problemer senere i livet, problemer som det er vrient å rette opp.

Vår kunnskapsrike saksordfører har på en glimrende måte loyet komiteen gjennom arbeidet med innstillingen. Hun har også redegjort for viktige synspunkter fra komiteens side.

Jeg vil derfor løfte fram tre forhold som Arbeiderpartiet mener er vesentlige for å lykkes med denne viktige meldingen. Det først er viktigheten av en god gjennomføringsstrategi. Det er et utall ambisiøse vedtak som er fattet i denne sal og i andre beslutningsorganer om norsk skole over mange, mange år. Men det er langt fra et stortings-

vedtak til at hverdagen endres der ute i klasserommet og i virkeligheten til den enkelte elev. Erfaringen er klar og tydelig; det må brukes ressurser på implementering av nasjonal politikk slik at det faktisk skjer en endring i skolen. Derfor er det svært bra at departementet skal utvikle en strategi for gjennomføring.

Punkt nr. 2 er å gjøre alle fag mer pratisk rettet og gi en mer variert undervisningsform. Det betyr i klartekst at det forventes, etter at meldingen er vedtatt og gjennomføringsstrategien gjennomført, at det i ungdomsskolen i større grad skal preges av variasjon i måten det arbeides på. Med andre ord: en marsjordre til ungdomsskolen om å variere undervisningen mye mer enn det vi ser i dag. Elevene må aktiviseres, undervisningen må gjøres relevant og gjerne også bli mer praksisnær for å øke motivasjonen. Dette vil kreve kompetanse og evne til fortsatt å ha struktur på undervisningen fra lærernes side. Her må arbeidsgiverne ta ansvar og sikre at skolene får den kompetansen de trenger, og skolelederne må ta ansvar.

Til sist vil jeg understreke betydningen av å innføre den moderne variasjonen av valgfag. Jeg har store forhåpninger til hva de nye fagene kan utløse av kompetanseheving hos elevene, av opplevelse av mestring og av en mer praksisnær utdanning nært knyttet til elevenes egne interesser.

Jeg opplever at komiteen deler dette synet på valgfagene. Derfor er det ganske underlig å lese i Dagsavisen i dag at Høyres skolebyråd i Oslo, Torger Ødegaard, sier at han skal søke fritak for Oslo-skolen. Ødegaard er ingen hvem som helst i Høyre. La gå at han var skeptisk da meldingen ble lagt fram og før Høyre hadde tatt standpunkt, men når han ikke engang har endret kurs etter at Høyres styringsgruppe sier ja til denne formen for valgfag, er det mildest talt oppsiktsvekkende å påstå at å innføre valgfag er å gjøre disse svakeste en bjørnetjeneste. Det viser kort og godt at han ikke vet hva han snakker om, men jeg er helt sikker på at Høyres representanter i salen kan forklare ham nettopp dette. Å gi Oslo-elever fritak for valgfag, ville være å forskjellsbehandle Oslo-elevene på en måte som jeg antar de ikke vil finne seg i, og det med god grunn.

Til sist: Vi skal aldri glemme – heller ikke i denne saken – at de viktigste målene for norsk skole ligger fast. Alle elever, enten de går i grunnskolen, altså i barne- og ungdomsskolen, eller i videregående skole, skal beherske grunnleggende ferdigheter. De skal oppleve inkludering og mestring, og de skal sikres slik at de kan gjennomføre videregående skole og få enten et fagbrev eller et brev på at de har gjennomført en spesialisering i studiet. Så på den måten – med denne ungdomsskolemeldingen – vil vi i enda større grad oppnå de ambisiøse målene vi har for norsk skole.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mette Hanekamhaug (FrP) [12:29:25]: Denne ungdomsskolemeldingen er et viktig bidrag til den videre utviklingen av ungdomstrinnet, og vi i Fremskrittspartiet er veldig glad for at det er tverrpolitisk enighet om flere viktige elementer.

To av elementene som nå får bred støtte fra et samlet storting, er Ny GIV – som skal gjøre det mulig for de teorisvake elevene å få opplæring på sitt nivå – og at det samtidig åpnes for at de faglig sterke elevene får ta fag på et høyere nivå. Begge disse tiltakene støtter vi i Fremskrittspartiet, da de begge innebærer en institusjonalisering av nivådeling – bl.a. med Arbeiderpartiets støtte.

Derfor blir mitt spørsmål: Kan representanten Aasen bekrefte at Arbeiderpartiets tidligere motstand mot nivådeling i skolen nå er lagt død?

Marianne Aasen (A) [12:30:15]: Jeg kan ikke bekrefte den virkelighetsbeskrivelsen representanten Hanekamhaug kom med her, men jeg kan bekrefte at vi selvfølgelig støtter Ny GIV, som vi har tatt initiativet til, som er helhjertet støttet av Kristin Halvorsen, og som departementet hennes gjennomfører. Vi støtter også noe som allerede finnes i norsk skole, og som vi viderefører her, nemlig at teoriflinke elever – særlig i matte, engelsk og norsk – kan ta fag på høyere nivå på videregående skole. Ikke noe av dette er direkte i strid med nivådelingsprinsippet, selv om Ny GIV har en variant som er i grenseland. Jeg vil likevel si at det kan forsvares ut fra følgende tunge begrunnelse: Et hovedmål i norsk skole er at alle barn og unge skal klare å gjennomføre videregående skole. Vi vet at stryker de i de grunnleggende basisfagene på høsten i 10. klasse, så klarer de ikke det. Vi må gjøre alt vi kan den siste våren for å sikre at de består. Derfor er det ikke noe problem å forsvare den ordningen.

Elisabeth Aspaker (H) [12:31:28]: Representanten Marianne Aasen snakket om elever som «subber» inn i ungdomsskolen, og gode overganger er uhyre viktig for motivasjon og mestring.

Oslo kommune er ikke bare best i klassen når det gjelder timer utover det lovpålagte for barneskoleelever for å gi dem et best mulig grunnlag for ungdomsskolen, men kommunen innfører nå også overgangsprøver i 7. klasse, som skal gi ungdomsskolen viktig informasjon om elevenes faglige kunnskaper når de begynner på ungdomstrinnet. Det er viktig for å få en god start og for å kunne gi god tilpasset opplæring fra dag én. I valgkampen støttet representanten Marianne Aasen dette tiltaket, men i dag stemmer hun imot Høyres forslag om det samme. Betyr det at Arbeiderpartiet nå har skiftet mening? Eller: Hvorfor er det sånn at man stemmer imot et forslag man tidligere har sagt at man er for?

Marianne Aasen (A) [12:32:20]: Jeg er veldig glad for å få akkurat dette spørsmålet, så jeg kan få oppklart dette hvis det er forvirring i Høyre på dette punktet. Jeg er positiv til alle tiltak som gjøres for å bedre overgangene. Det er store svakheter i norsk skole mellom alle overganger, fra barnehage til 1. klasse, fra 7. klasse til 8. klasse og fra 10. klasse til videregående skole. Alt som kan sikre mer informasjon og bedre informasjonsflyt der, er veldig bra.

Når det gjelder overgangstestene i Oslo, har ikke jeg noe imot at Oslo har slike, så lenge summen av tester ikke

blir for stor. Det var på den måten jeg uttalte meg også. Men jeg vil ikke som stortingspolitiker pålegge alle kommuner i hele landet å gjøre de testene. Det kan hende de har annen type informasjon, annen type kartleggingsprøver, annen måte å håndtere det på lokalt, som jeg ikke vil at Stortinget skal blande seg opp i. Så etter min mening er det ikke noen motsetning på dette punktet.

Dagrun Eriksen (KrF) [12:33:24]: Representanten Aasen sa i sitt innlegg at når vi nå er ferdige med denne saken fra Stortingets side, gis det en marsjordre ut til norske lærere om at de nå skal variere undervisningen. Hun nevnte at det er behov for kompetanse, og hun understreket også at det er verken Stortingets eller regjeringens ansvar, men at dette må arbeidsgiverne ordne. Men det hun ikke nevnte, var om det også ville vært behov for ressurser i undervisningen for å få til en variert undervisning i de ordinære fagene. Hvis man skal praksisrette et teorifag som f.eks. matte, kan det hende at man i tillegg til kompetanse hos lærere kan trenge noe investering i læremidler – som alt fra byggeklosser til kortstokker, og i naturfag kjemikalier og labmuligheter – men likevel mener regjeringen at hele gjennomføringen av alle disse ønskene som vi nå har for ungdomsskolen, ikke skal koste noe ekstra. Mener representanten fortsatt at hun kan få gjennomført variert undervisning uten flere tilførte ressurser?

Marianne Aasen (A) [12:34:28]: Ja, jeg mener faktisk det. Men jeg mener også at man selvfølgelig kan gjøre det enda mer spennende hvis man får ekstra ressurser. Det gjør vi til dels, og vi kommer til å fortsette å gjøre det gjennom en god kommuneøkonomi. Men det må ikke være en oppfatning i Skole-Norge at det å gjøre undervisningen mer praksisrettet avhenger av at man får tilført nye ressurser. Det finnes mange skoler – og de har sikkert både representanten Eriksen og jeg besøkt – som har tatt grep for å gjøre undervisningen mer praksisrettet, og som får det til bare ved å jobbe annerledes. Hva betyr «praksisrettet» egentlig? Jo, det betyr f.eks. å jobbe mye mer i grupper. Det koster ikke mye penger. Men det gjøres i altfor liten grad, og du skal ikke lete lenge for å finne elever på enhver ungdomsskole som etterlyser variert undervisning. Variert undervisning er ikke nødvendigvis veldig kostnadskreven. Men så kan det være opplegg som koster mer, f.eks. å reise på ekskursjoner, og da må vi passe på at det er penger også til det.

Trine Skei Grande (V) [12:35:41]: Jeg har lyst til å følge opp det som Dagrun Eriksen spurte om, for det er tydelig at Arbeiderpartiet mener at det ikke trengs mer ressurser for å gjøre skolehverdagen mer variert. Det som jeg syns er fascinerende i framstillinga, er at det fins to typer barn: barn som har praktiske anlegg og barn som har akademiske anlegg. Jeg har møtt barn som har både praktiske og akademiske anlegg, og jeg har møtt barn som har verken praktiske eller akademiske anlegg. Det fins barn som elsker å jobbe med bøker, men som også er kjempepraktiske. Det fins ingen type barn som kan deles inn slik som Arbeiderpartiet får det til å høres ut som. Men hvis man

skal få unger med godt læringsutbytte, trenger man i hvert fall gode, kloke lærere som vet hvordan de skal legge til rette akkurat den tilpassinga til hver enkelt elev, ut fra hver enkelts forutsetning. Da er det en mye mer variert skala enn praktiske og akademiske barn.

Spørsmålet mitt er da: Når det ikke skal brukes mer ressurser, skal vi da kunne bruke mer ressurser på lærerutdanninga?

Marianne Aasen (A) [12:36:48]: Med all respekt for representanten Trine Skei Grande – så tror jeg ikke hun helt hørte hva jeg svarte på forrige replikk. For det første sa jeg at det går an å lage en praksisnær undervisning – slik som representanten i og for seg skisserte det i sitt spørsmål – som ikke koster mer penger. Det handler om hvordan man legger opp undervisningen. Men det handler selvfølgelig også om å bruke mer penger, noe jeg ikke har avvist i det hele tatt. Deretter påstår hun at jeg hadde et endimensjonalt syn på praksis og teori. Det har jeg ikke, og det har jeg ikke sagt i denne salen eller noen andre steder. Jeg er helt enig med Trine Skei Grande. Absolutt alle typer elever har mer utbytte av en mer praksisnær undervisning. Det er ikke noen forskjell der på om du er teoretisk eller teorisvak. Jeg tror jeg lar dette svaret stå, for jeg skjønnte ikke helt hvor hun ville med dette spørsmålet på bakgrunn av det innlegget jeg holdt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Tord Lien (FrP) [12:37:52]: Jeg får egentlig kjeft hver gang jeg sier dette, men jeg sier det i dag allikevel, og det er at jeg, i likhet med saksordføreren, synes at det er grunn til å understreke at det er stor grad av enighet om veldig mye av det som blir lagt fram i dag. Det kan være kjedelig for noen av oss, men jeg tror det er bra for skolen.

Vi legger til rette for en skole for alle, en skole som i større grad er for alle enn den skolen vi har i dag. Vi er enige om at likeverdig utdanning for alle elever er målet. Vi er enige om at det skal være lik rett til tilpasset opplæring, uansett om du er sterkere enn de andre elevene, eller om du er svakere enn de andre elevene. Vi går bort fra at de to målsettingene om likeverdig utdanning og lik rett til tilpasset opplæring handler om at det skal være lik utdanning og lik progresjon for alle. Den misforståelsen som har ridd norsk skole, at alle som blir født samme år, skal følge samme faglige progresjon, blir nå forlatt. Men på ett punkt tror jeg nok at representantene Tingelstad Wøien og Tord Lien og Fremskrittspartiet har noe forskjellige ambisjoner for det som skal skje videre. For meg – og for oss – handler ikke praksisretting om å redusere det teoretiske ambisjonsnivået, heller tvert imot. Å bruke praksis i skolen for å styrke elevenes teoretiske tillæring er etter min oppfatning målsettingen.

Så er det sånn at uansett hvor mye vi snakker om praksisrettet undervisning, fungerer tavleundervisning. Det er et fryktelig lite sexy utspill og neppe noen valgvinner, men tavleundervisning fungerer for de fleste. For å levere god tavleundervisning må du ha kompetente lærere. Skal man mestre både tavleundervisning og mer praksisrettet under-

visning, som er målsettingen for denne reformen, krever man enda bedre kompetanse hos lærerne. Jeg ble nesten rørt da jeg leste komitéinnstillingen, der det står følgende om nettopp dette:

«Variasjon i undervisningen virker positivt på elevenes motivasjon og innlæring. Lærernes fagkompetanse og repertoar i arbeidsmåter er avgjørende forutsetninger for at undervisningen skal være praktisk og variert. Det avhenger imidlertid av at skoleledelse og lærere har god metodisk og didaktisk kunnskap og oversikt.»

Da kommer vi tilbake til det vi kanskje for ofte velger å diskutere i denne sal og i komiteen, og gjerne også i media en gang iblant: behovet for styrket lærerutdanning, innføring av femårig lærerutdanning og ikke minst satsing på etter- og videreutdanning av norske lærere.

Så til valgfag: Representanten Tingelstad Wøien har helt rett i at dette er en sak som handler om mer enn dette, og valgfag mener jeg er noe av det viktigste vi innfører i dag. For oss på høyresiden er det klart at det å gjøre valg for egen skolegang er et viktig prinsipp. Derfor er det bra at et enstemmig storting i dag går inn for å innføre valgfag. Fremskrittspartiet og Høyre har tidligere vært litt uklare her. I dag kunne ha vært dagen da Fremskrittspartiet og Høyre kunne ha lagt bort uenigheten om valgfag er bra eller ikke. Jeg synes Høyre i komitéinnstillingen gjør det ganske klart. Derfor er det synd – og representanten Harberg er inne på det – at dette blir en forholdsvis lett sak å innføre i byene. Utfordringene kommer ute i distriktene. Da er det spesielt at en av Høyres mest toneangivende skolepolitikere, Ødegaard her i Oslo – i Oslo, som faktisk er Norges største kommune, en av de kommunene som har størst forutsetning for å få til dette – sår tvil om hva Høyre egentlig mener. Men jeg håper at Høyres talspersoner her i dag kommer til å slå klart fast at Høyre er for valgfag.

Så har jeg lyst til å si at det er bra at man legger til grunn at det skal være nasjonale læreplaner for valgfagene. Men da må man også sørge for at Utdanningsdirektoratet får nødvendig kapasitet til å bistå de kommunene som ønsker det, med å utarbeide lokale læreplaner og gjøre dem til nasjonale læreplaner. Det er ikke veldig mange kommuner i Norge som vil være i stand til å gjøre det alene. Utdanningsdirektoratet må da gis kapasitet til å bidra til nettopp det.

Fremskrittspartiet mener at vi burde ha lagt noen flere langsiktige føringer for dette arbeidet, med mål om kanskje å øke antall valgfagtimer på sikt. Vi har prøvd å løfte den debatten, men har vunnet lite gehør for det. Vi mener likevel at vi på sikt bør kunne ha mål om å få til det.

Jeg vil med dette si at det er mange gode intensjoner. Det kunne ha vært noen flere klare tiltak.

Jeg fremmer de forslagene som Fremskrittspartiet står alene om, eller er medforslagsstiller til.

Presidenten: Representanten Tord Lien har tatt opp de forslagene han omtalte.

Det blir replikkordskifte.

Truls Wickholm (A) [12:43:18]: Representanten Lien har tidligere kritisert Høyre for å drive med ideologitull.

Tord Lien er jo en sterk tilhenger av at undervisning skal være forskningsbasert og kunnskapsbasert.

Fremskrittspartiet og Høyre er i denne innstillingen – og ellers også – veldig opptatt av nivådifferensiering og sortering av elever. I komitéinnstillingen ber partiene regjeringen om løse opp regelverket, slik at enkeltskoler kan dele elever inn i permanente grupper etter ferdighetsnivå. Men så vidt jeg kan se, finnes det ingen skolebasert forskning som gir støtte til et slikt forslag, snarere tvert imot. En forsker som Lien har støttet seg til før, Hattie, sier tvert imot at det ikke finnes noen positive effekter av denne type forslag, og at de virker ofte mot sin hensikt.

Mitt spørsmål er: Hva forstår representanten fra Fremskrittspartiet med «ideologiske eksperimenter» i skolen? Er det ikke nettopp det han holder på med her?

Tord Lien (FrP) [12:44:20]: Jeg noterer meg at Arbeiderpartiet fortvilt prøver å late som om de fortsatt er imot nivådifferensiering i skolen. Når man vet at komitélederen, som også er fra Arbeiderpartiet, nettopp ga Arbeiderpartiet æren for at man innførte Ny GIV, som nettopp er nivådifferensiering, og at man i dag i et enstemmig storting, med Arbeiderpartiet om ikke akkurat i spissen så i hvert fall mer eller mindre frivillig med, også lovfester retten til mulighet for raskere progresjon for elevene, har man på to punkter gått inn for nivådifferensiering også i Arbeiderpartiet. Det er greit, og det synes jeg er bra. Da synes jeg det blir litt underlig at man velger å angripe oss fordi vi sier at dette må det være mulig å gjøre i noen tilfeller der det er formålstjenlig – også i mer tradisjonelle former og rammer. Så er jeg helt enig i at det ikke bør bli hovedvirkemidlet i norsk skole. Vi skal komme tilbake til Hattie når vi diskuterer lærertetthetsnormen i Stortinget.

Aksel Hagen (SV) [12:45:33]: Jeg vil takke Tord Lien for et klokt innlegg. Jeg har lyst til å følge opp ved å spørre hva representanten mener med tavleundervisning. Er det tavleundervisning med kritt, er det med smartboard, eller er det noe imellom? Men det kan kanskje Lien ta opp i sitt treminuttersinnlegg senere.

Det jeg hadde tenkt å spørre om, var Fremskrittspartiets forhold til kunst- og kulturfagene og til kulturskolen i skolen. Sentralt har jo partiet et litt forkjært forhold til dette, sjøl om Fremskrittspartiet lokalt gjør veldig mye bra både med tanke på kulturskolen og ved å ta kunst- og kulturfag inn i skolen. Men i Fremskrittspartiets egen merknad i innstillinga står det at det er fint å slippe til kunstnere og krefter fra kulturskolene, men det må ikke skje i undervisninga. Altså: Det må skje på utsida. Hvordan kan Fremskrittspartiet være bekjent av en slik tilnærming? Fremskrittspartiet er jo et parti som i andre sammenhenger er prisverdig flink til nettopp å hylle dette med å ta personer fra nærings- og samfunnsliv inn i skolene våre.

Tord Lien (FrP) [12:46:33]: Jeg prøvde å si at jeg tror ikke at denne debatten om tavleundervisning blir noen valgvinner – verken nå eller senere. Hvilke virkemidler læreren bruker når man står framfor en rekke elever og underviser, tror jeg ikke har så mye med dette å gjøre.

Når det gjelder estetiske fag, er det vi som har fremmet forslag i Stortinget denne perioden om å innføre teknologi og design som fag i ungdomsskolen – noe jeg har inntrykk av at statsråden har tenkt å følge opp. Så det er vi opptatt av. En nærmere kobling mellom estetiske fag og mer anvendte tekniske fag mener jeg er én av suksesshistoriene i den finske skolen og er noe av grunnlaget for suksessen til finsk næringsliv. Så det er vi absolutt for.

Så har vi, i likhet med Arbeiderpartiet, noen ambisjoner om flere skoletimer på sikt, men det kan vi altså ikke få til i 2012.

Når det gjelder kulturskolen, handler det om å la kulturskoletimer spise av skoletimene, noe som vi dessverre vet at skjer noen steder, og det mener vi ikke er en riktig og heldig utvikling.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:47:46]: Jeg vil gjerne spørre representanten om Lektor 2-ordningen, eller Lærer 2-ordningen, som er et forslag omhandlet i denne innstillingen. I dag er det sånn at alle fylker er representert i Lektor 2-ordningen. 134 skoler er med i ordningen, som også omfatter 50 ungdomsskoler. Lektor 2-ordningen skal bidra til en relevant, aktuell og praksisnær opplæring i realfag og innebærer at fagpersoner fra arbeidslivet involveres direkte i undervisningen på områder hvor faglæreren eller skolen ser dette som en mulighet for å øke elevenes læringsutbytte og interesse for faget. Siden det allerede gjennomføres forsøk med en Lektor 2-ordning i ungdomsskolen, ser representanten at det virker litt unødvendig å fremme forslag om å stimulere til forsøk som allerede gjennomføres?

Tord Lien (FrP) [12:48:35]: Jeg takker for spørsmålet.

Grunnen til at vi mener at dette er viktig – det kan godt hende at det ikke kommer godt nok fram i innstillingen – er at det vil skape økt relevans ute i skolene.

Jeg har lyst til å ta ett eksempel: Vi vet at fravær i videregående skole er en av de viktigste grunnene til at man ikke får lærlingplass. Vi vet at alle norske lærere – og sannsynligvis de aller fleste norske foreldre – har fortalt eleven at hvis du ikke kommer deg opp på skole om morgenen, får du heller ikke jobb når du blir stor, og du får heller ikke til noe på skolen. Dette har ikke fungert. Jeg tror at hvis man får norske næringslivsledere – eller for den saks skyld norske yrkesfagkandidater – til å komme på skolen, kan man fortelle elevene at det er faktisk slik i den virkelige verden at hvis du ikke kommer deg opp om morgenen, så får du heller ikke noen lærlingplass senere. Derfor synes vi at det er viktig å holde trykk på denne saken. Så får vi heller vurdere om den ordningen som er satt i gang, kanskje bør styrkes og videreføres.

Tor Bremer (A) [12:49:48]: Det slo meg at den elleså oppegående representanten Lien neppe kunna ha fulgt med i komitéleiar Marianne Aasen sitt innlegg, for då hadde han svart annleis i replikkordskiftet tidlegare, men nok om det.

Som kjent blir det no opna for at skulane kan tilby arbeidslivsfas som eit viktig tiltak for å gje elevane ein meir

praktisk og variert skuledag. Litt av argumentasjonen er òg å gje eleven innsikt og motivasjon til å satsa på yrkesutdanning seinare i karrieren. I den samanhengen var heile komiteen, unnateke Framstegspartiet, tydeleg på at dette ikkje må gå ut over språkfaget i skulen. Men det blei openbert for sterk kost for Framstegspartiet, for dei kunne ikkje bli med på formuleringa om at næringslivet og samfunnet sine behov tilseier at opplæring i framandspråk er viktig.

Betyr det at Framstegspartiet vil oppfordra elevar og foreldre til å nedprioritera språkfag i framtida?

Tord Lien (FrP) [12:50:51]: Dette forsøkte jeg å redegjøre for i mitt innlegg. Fremskrittspartiet er veldig for at elevar sammen med foreldre skal få gjere flere valg. Et slikt valg kan være å velge språkfag. Et slikt valg, mener vi, bør i framtiden være å kunne velge arbeidslivsfas eller gjere andre utdanningsvalg. Men vi mener, i motsetning til flertallet, at det er viktig å ha fokus på å lære å skrive norsk tilstrekkelig. Det å tvinge elevar til f.eks. å ta andre fremmedspråk styrker ikkje nødvendigvis disse elevenes sjanse til å mestre morsmål og engelsk, noe som vi oppfatter som viktigere målsettingar. Så mener vi at det skal bli større valgfrihet. Det er Arbeiderpartiet uenig i. De vil ha mindre valgfrihet enn oss – det er en ærlig sak. Men det er ikkje sånn at vi vil redusere muligheten til å velge språkfag i framtiden.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Elisabeth Aspaker (H) [12:51:58]: Takk til saksordføreren, som loset arbeidet med meldingen i havn på en god måte, med den smule tidspress vi hadde før jul.

Det er en myte at ungdomsskolen er det glemte trinn. Men faktum er at noe gikk galt ved innføringen av Kunnskapsløftet, siden vi ikkje kan spore de endringer et samlet storting sluttet seg til våren 2004, da stortingsmeldingen Kultur for læring ble behandlet.

Det må vi lære av. Derfor er det klokt at ungdomsskolemeldingen ledsages av en gjennomføringsstrategi. Da kan vi overvåke implementeringen, og vi kan unngå å gå i samme fella en gang til.

Høyre har kritisert stortingsmeldingen for å virke uferdig. Regjeringens ungdomsskolemelding følger opp fornyelsen av ungdomstrinnet slik målsettingen var i Kunnskapsløftet, men Høyre mener tiltakene ikkje går langt nok eller er forpliktende nok.

Basert på forskning og erfaringer etter Kunnskapsløftet har Høyre fremmet 20 forslag, alene eller sammen med andre. Vårt mål er tilpasset opplæring fra dag én på ungdomstrinnet, og satsing på høyt kvalifiserte lærere skal motivere elevene til større innsats. Dette er Høyres viktigste tiltak for å snu trenden med fallende motivasjon gjennom ungdomsskolen. Samtidig har Høyre forslag som kan sikre at den nye ungdomsskolen blir en realitet også for elevar ved små skoler.

Høyre er glad for at 16 av 20 forslag har fått støtte fra andre partier. Vi har også merket oss signalet som ligger i at regjeringspartiene har bedt om at forslaget om karakte-

rer i valgfag oversendes regjeringen. Den oversendelses-anmodningen vil vi imøtekomme. Men vi skulle jo ønske at regjeringspartiene ville støtte flere av forslagene som skal sikre fornyelsen av ungdomsskolen.

Motivasjon er grunnleggende for læring. Forskning har påvist fallende motivasjon fra 5. klasse, og ungdomsskolen har ikke greid å demme opp for dette. Det betyr at mange elever møter en mer krevende skoledag på ungdomstrinnet uten nødvendig motivasjon for å mestre nye utfordringer. Denne trenden må snus om skolen skal kunne ruste elevene kunnskapsmessig for videre utdanning og det arbeidslivet som trenger dem senere i livet.

Høyre mener den nye veilederen fra Utdanningsdirektoratet, «Undervisningsvurdering – en veileder for elever og lærere», kan gi et motivasjonsløft hos elevene. Det er et godt utgangspunkt at både Utdanningsforbundet, Elevorganisasjonen og KS står bak veilederen. Høyre ønsker å involvere elevene og gi dem mulighet til å påvirke og å endre det som ikke fungerer i undervisningen. Slik medvirkning kan bidra til å heve kvaliteten og styrke læringsutbyttet i skolen. Høyre mener derfor alle landets ungdomsskoleelever må gis samme mulighet til evaluering av undervisningen, og mener veilederen må tas i bruk på alle landets ungdomsskoler.

God tilpasset opplæring forutsetter god elevkunnskap. Derfor vil Høyre ha en overgangsprøve i 7. klasse slik Oslo har innført. Prøven vil gi ungdomsskolen verdifull informasjon om elevenes faglige nivå. Det betyr at lærerne på ungdomsskolen får mulighet til å sette inn tiltak fra start for elever som ellers står i fare for å tape ytterligere terreng faglig. Jeg har merket meg at komiteens leder, Marianne Aasen, støttet dette i valgkampen, men nå har forlatt det standpunktet.

Høyre mener det er nødvendig at skolen er mer åpen for at noen elever sliter mer enn andre, og at andre elever har evner som gjør det mulig å gå raskere fram. Opp-læringslovens bestemmelse om tilpasset opplæring gjelder alle elever. For PP-tjenesten, som utreder elever med problemer, pekes det på at skolen kommer til kort overfor begge disse elevkategoriene.

Hvis vi skal unngå å tappe norske klasser for ressurser, må flere elever få et mer tilpasset opplæringstilbud, uten tidkrevende utredninger og vedtak om spesialundervisning. Høyre mener større armslag for skolene i organisering av undervisningen er en forutsetning for å kunne lykkes bedre med dette.

Ingen partier vil gjennomføre tidligere tiders kursplaner. Derimot mener Høyre vi nå må tenke mer i retning av intensiv kursing av elever som har mistet tråden i ett eller flere skolefag – etter mønster av lesekursene vi allerede finner i skolen. Rask hjelp som kan få elevene over den faglige kneika, slik at de kommer videre, er viktig for å ta vare på deres skolemotivasjon og viktig for deres skolerresultater. Vi må unngå at elever gir opp, noe som kan bli helt ødeleggende for senere læring.

Når dette er utgangspunktet, er det etter Høyres syn behov for å ta i bruk regjeringens Ny GIV-tiltak tidligere. Høyre foreslår at Ny GIV-tiltak mot frafall, som i dag settes inn i 10. klasse, må kunne settes inn allerede i 8. klas-

se for elever som er i faresonen. Høyre foreslår også å myke opp opplæringsloven § 8-2, slik at det blir enklere å tilpasse undervisningen uten å komme på kant med loven.

Mange ser til Finland. Finnenes tidlige intervensjon betyr at skolen tar fatt i elevenes problemer før det baller på seg. Dette er trolig hovedforklaringen på at omfanget av spesialundervisning i Norge øker med alder, mens utviklingen går den motsatte vei i Finland. Norge har tre ganger så mye spesialundervisning på 10. trinn som på 1. trinn. Det understreker alvor i situasjonen og det akutte behovet for å få til en snuoperasjon på dette feltet.

Flinke elever som ikke utfordres nok, kan ta energien sin ut på aktiviteter og utvikle atferd som virker ødeleggende både for dem selv og for klassen. Samtidig skal disse elevene etter Kunnskapsløftet gis mulighet til å kunne ta fag på høyere nivå når det er riktig for dem. Undersøkelser viser at det er stor variasjon mellom kommunene når det gjelder slike tilbud. For å sikre et mer likeverdig tilbud mener Høyre det kreves en nærmere presisering av retten og av finansieringsansvaret, og ber regjeringen bidra til det.

Høyre går inn for skriftlig avgangseksamen i de tre basisfagene norsk, matematikk og engelsk. Hensikten er å kunne følge utviklingen i faglig nivå hos avgangseleven. En slik ordning vil av mange elever også oppleves som mer rettferdig enn i dag, der noen er så heldige å komme opp i favorittfaget, andre ikke. Samtidig skaper eksamen mer alvor i leken, og videregående skole kan få mer kunnskap om elevene før de overtar dem.

Fornyelse av ungdomsskolen handler om at hele skoleuken må oppleves mer engasjerende. To valgfagstimer kan ikke gjøre jobben alene. Viktigst av alt er det å sørge for at lærerne har den kompetansen som trengs for å være gode klasseledere og gode faglærere.

Satsing på metoder som entreprenørskap, noe bl.a. Rakkestad ungdomsskole har gjort med stort hell, og utvikling av temaskoler, som teknologilinjen ved Hundsund ungdomsskole på Fornebu, har bidratt til entusiasme både hos elever og hos lærere. Slike erfaringer må bygges inn i lærernes kompetanseheving.

Vi er i gang med satsing på lærere og skoleledere. Høyre mener omlegging av lærerutdanningen til en fem-årig masterutdanning nå må gis prioritet. Høyere status skal tiltrekke flere og bedre kvalifiserte søkere. Større fleksibilitet i PPU-utdanningen kan bane vei for andre yrkesgrupper inn i skolen. Teach First er et annet spennende rekrutteringstiltak som flere skoler bør få tilgang til.

På kort sikt er etter- og videreutdanning nøkkelen til å gjennomføre meldingens visjon om en mer relevant, motiverende og variert ungdomsskole. Derfor vil Høyre ha høyere gjennomføringstakt for lærere på ungdomstrinnet når det gjelder etter- og videreutdanning.

Fornyelsen av ungdomsskolen stiller krav til skolen om ny kompetanse, bl.a. i valgfag. Foruten kompetanseheving hos dagens lærere må skolen mer aktivt kunne spille på kompetanse hos andre yrkesgrupper og personer med bakgrunn fra arbeidslivet, bl.a. gjennom en Lærer 2-ordning.

Høyre støtter innføring av valgfag som gis status gjennom innhold som bygger opp under andre skolefag og for

å høyne motivasjonen ved at elevene kan velge fag som interesserer dem. Høyre vil ha karakterer i valgfag som teller ved opptak til videregående på lik linje med øvrige skolefag.

I en globalisert verden er Høyre også opptatt av at fremmedspråk får en sentral plass i valgfagtilbudet.

Valgfag må ikke bli et gode for elever ved store skoler, mens elevene ved mindre skoler avspises med få valgmuligheter. Høyre mener aktiv bruk av IKT kan utvide valgfagkretsen. Det samme gjelder innføring på hele ungdomstrinnet samtidig på små skoler. Valgfag på tvers av skoler er en tredje vei til at flere kan få oppfylt sitt valgfagønske.

I en tid da verdien av åpenhet og demokrati er kraftigere understreket enn noen gang, mener Høyre svaret ikke kan være å usynliggjøre demokratiopplæringen i skolen. Vi forstår ikke regjeringspartiernes standpunkt, og har også med interesse merket oss at Trond-Viggo-utvalget i sin innstilling Ungdom, makt og medvirkning rett før jul har tatt til orde for et nytt, bredt demokratifag i skolen. Høyre mener det nå ikke kan være riktig å pakke inn, men pakke ut og løfte fram relevante temaer fra andre fag for å gi elevrådsfaget et utvidet innhold.

Med dette tar jeg opp forslagene fra Høyre og de forslagene som Høyre er medforslagsstiller til som ikke tidligere er tatt opp.

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker har tatt opp de forslagene hun omtalte.

Det blir åpnet for replikkordskifte.

Marianne Aasen (A) [13:01:47]: Vi kan i dag lese i Dagsavisen følgende overskrift: «Torpederer Halvorsens nye valgfag.» Det står det å lese, og det er Torger Ødegaard, som er skolebyråd og bestemmer mye i Osloskolen. Det kunne like gjerne stått: «Torpederer et samlet stortings vedtak om valgfag». Mitt spørsmål er så enkelt som så: Når Høyre nå ønsker og er svært opptatt av valgfag, og ikke minst at det ikke er forskjell på ungdom som går på små skoler i distriktkommuner, kontra ungdom som går på store skoler i bykommuner, hvordan stiller Høyre seg da til at byrådet fra Høyre i Norges største kommune har som intensjon ikke å innføre valgfag?

Elisabeth Aspaker (H) [13:02:31]: Valget av overskrift i Dagsavisen må de jo svare for selv. Men jeg forstår det godt, og jeg mener regjeringen faktisk har en stor, formidabel kommunikasjonsutfordring når ett av de viktigste tiltakene i stortingsmeldingen er så uferdig at skoleeierne må vente helt til mars før de kan se en fagplan, før de kan begynne å danne seg et bilde av hva slags fag vi skal kunne innføre, hva slags lærerkompetanse det kreves, og hva slags tilrettelegging det kreves.

Jeg mener at Torger Ødegaard er en ansvarlig skolepolitiker som reiser viktige spørsmål i forhold til at det mangler avklaring, og han mangler informasjon som det er viktig for ham å ha. Høyre har stilt klare krav til at det skal være krevende valgfag, det skal stilles krav til innhold, det skal være vurdering i dem, det er viktig at vi får kvalifiserte lærere også i valgfagene, men ingenting av dette kan

regjeringen på dette tidspunkt svare på. Jeg tolker dagens oppslag sånn at her er det stor frustrasjon ute og går over alt man ikke vet.

Hadia Tajik (A) [13:03:44]: I forbindelse med forrige spørsmål vil jeg bare bemerke at representanten fra Høyre ikke har etterlyst de tingene som skolebyråden i Oslo mener at han mangler. Man skulle kanskje sett det også som en kritikk av arbeidet til representanten fra Høyre på Stortinget.

Men spørsmålet mitt knytter seg til det alle vet, nemlig at Høyre har en uhelbredelig forkjærlighet for prøver og tester. Det forundrer meg likevel at Høyre er villig til å innføre enda mer byråkrati og teoretisering i ungdomsskolen. Forslaget om flere grunnskoleeksamener og obligatoriske overgangsprøver er verken løftet fram av lærere, skoleledere, elever eller foreldre. Da er spørsmålet mitt om dette forslaget har støtte i annen tenkning enn den som foretas i Høyres Hus.

Elisabeth Aspaker (H) [13:04:34]: Jeg konstaterer at vi har store overgangsutfordringer i norsk skole. Jeg konstaterer også at de som skal overta elevene, i dag mangler nøkkelinformasjon for å kunne gi en god, tilpasset opplæring fra dag én. De tiltakene som Høyre foreslår i forbindelse med denne meldingen, er ment å bøte på kunnskapshullene og lappe på dem, sånn at elevene skal kunne møte en slik skole, enten det er i 8. klasse eller det første året på videregående.

Flere avgangseksamener handler også om at vi i større grad skal kunne overvåke kvalitetsnivået på de elevene som går ut av norsk skole. Det er høyst tilfeldig i dag hvordan vi får det til, med stor variasjon mellom fylkene i hva slags fag elevene kommer opp i. Elevene er også opptatt av, ut fra at de søker videre med eksamenskarakterene sine, at det er en urettferdighet i at noen kommer opp i det faget de liker best, mens andre kommer opp i det faget de liker dårligst.

Aksel Hagen (SV) [13:05:51]: Først valgfag: Det Ødegaard gjør i Dagsavisen i dag, er ikke bare det som står i overskriften. Det Ødegaard gjør nede i teksten i Dagsavisen i dag, er å avvise valgfag på prinsipielt grunnlag: Det vil ikke bidra til økt motivasjon og bedre resultatene. Hvis Høyre og Aspaker var enig med Ødegaard, burde det vært skrevet inn i innstillinga i merknads form. Det har Høyre ikke gjort. Her er det helt klart en uenighet. Enten må da Ødegaard gå ut og avkrefte det – kanskje han gjør det i Dagsavisen i morgen, det vet ikke jeg noe om – eller så må Høyre med Aspaker her på Stortinget si at her er det en uenighet innad i Høyre. Det er greit, men det er veldig interessant å vite både for oss og for alle andre.

For det andre litt om nivådifferensiering: Høyre er glad i det, jf. bl.a. forslag nr. 12 som er satt fram her i dag. Men det er ganske uklart hva Høyre legger i «nivådifferensiering». Innlegget fra Aspaker gjør det heller ikke mer klart. Kunne Høyre her avkrefte, eventuelt bekrefte, noe mer?

Elisabeth Aspaker (H) [13:06:55]: Når det gjelder valgfagene, er det sann at ingen av oss har sett de valgfagene som skal innføres om fem-seks måneder i norsk skole. Vi kan jo spørre hvor ansvarlig det er, hvis vi er opptatt av kvalitet i skolen.

Høyre har hele tiden sagt – fra dag én – at vi skal ha smarte valgfag som bygger opp under andre fag, som har med seg læringsstøttende aktiviteter, som gjør at elevene også kan få trent basisferdigheter og grunnleggende ferdigheter gjennom valgfagene. Det håper jeg regjeringen vil følge opp, og jeg har også merket meg at man er positiv til å gi karakterer i disse fagene og gi dem status på linje med andre fag.

Så til tilpasset opplæring. Den endringen vi foreslår i § 8-2, foreslår vi for å gi et reelt innhold til alt snakket om tilpasset opplæring i norsk skole. Sannheten i dag er jo at ved den minste endring man vil gjøre, støter man mot det. Vi ønsker at Ny GIV i en avgrenset periode skal kunne tas i bruk når som helst i grunnskolen.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [13:08:10]: Hvis en er litt interessert i valgfag, kan jeg jo opplyse om at det helt siden i sommer har ligget ute noen forslag til hvilke typer valgfag det er snakk om. Men jeg vet også at Høyre er veldig opptatt av ressurser, både penger og tid. Valgfagene vil koste penger, eksamen i tre obligatoriske fag for alle 10.-klassinger vil åpenbart koste mye penger. Kartleggingsprøver, obligatorisk for alle elever i 7. klasse, vil åpenbart koste penger og tid. Elevrådsarbeid vil åpenbart også koste penger. Kan representanten redegjøre litt for både tidsbruk og de økonomiske overslagene dere har gjort i forbindelse med innføring av nye eksamener og kartleggingsprøver?

Elisabeth Aspaker (H) [13:08:53]: Jeg tror regjeringspartiene skjønner at man har en dårlig sak når det gjelder at man avskaffer elevrådsfaget, i en tid hvor det snakkes kolossalt mye om virkelig å underbygge og understøtte demokratiopplæringen i skolen. Det er også litt paradoksalt at man avskaffer et av de fagene hvor norske elever i internasjonale undersøkelser gjør det aller best, og et av de områdene som partiet SV i hvert fall har fremhevet veldig mye.

Så kan jeg berolige representanten Anne Tingelstad Wøien: Skole kommer fortsatt til å være ett av de aller høyest prioriterte områdene for Høyre. Vi er opptatt av å kvalitetssikre skolen, og vi kommer til å sørge for bevilgninger til de tiltakene som vi har lagt inn i forslag, men som jo ikke får flertall. Men det skal vi altså komme tilbake til den dagen vi får regjeringsmakt.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Aksel Hagen (SV) [13:10:05]: Som jeg sikkert har sagt mange ganger tidligere fra denne talerstolen, er jeg glad i stortingsmeldinger og tilhørende komitéinnstillinger. De er sterkt undervurdert som faglitteratur. De er ofte velskrevet og klokt skrevet. De er kunnskapstunge, og de er ikke minst interessante som en slags stemningsrap-

port – altså skrevet på et bestemt tidspunkt, i en bestemt faglig, administrativ og politisk kontekst.

Denne stortingsmeldinga og den tilhørende komitéinnstillinga som vi legger fram i dag, er ikke noe unntak. Den forteller leserne det som menes om ungdomsskolen i 2011 og dels 2012 – historikken, helsetilstanden i dag, og ikke minst hva slags ambisjoner regjering og storting har for ungdomsskolen framover.

Som sagt fra flere tidligere: Vurdert ut fra dagens innstilling er det per dato liten politisk uenighet om kunnskapssyn, tematisk innhold, organisering, læringsmetodikk og finansiering når det gjelder ungdomsskolen. Jeg sa det samme i budsjettdebatten før jul, og jeg gjentar det nå. Og i den grad det er markert uenighet i denne innstillingsteksten, går det faktisk like mye på fortida som på framtida, jf. punkt 2.8.

Om vi teller opp antall avvikende merknader – og jeg kom faktisk fram til 58 – kan det jo se ut som om det er noe uenighet her. Men som alltid er det farlig bare å telle når en skal finne fram til fakta som teller. For en merknad der det foreslås at Stortinget skal be regjeringa om å gjøre kommunene oppmerksom på en veileder utgitt av Utdanningsdirektoratet, er det liksom ikke mye opposisjon i, heller ikke i merknader som går på lokalt handlingsrom når det gjelder valgfagene. Det er mulig at opposisjonen går noe lenger her, men samtidig slår den samme opposisjonen fast hvor viktig det er med eksamen i de samme valgfagene. Her kan det heller ikke være store uenigheten.

Vi har noen merknader som går på dette med kobling – en kobling vi alle er opptatt av – mellom grunnskole og ungdomsskole og videregående skole, at det skal henge godt sammen. Alle er enige, men opposisjonen har merknader først i innstillinga om at en skal samlokalisere barneskole og ungdomsskole, og senere i innstillinga at en vil samlokalisere ungdomsskole og videregående skole. Det blir ikke igjen mange barneskoler her i landet hvis vi skal gjøre det på den måten.

En del av merknadene er også preget av at de enkelte opposisjonspartiene er internt uenige, f.eks. når det gjelder timetall, eller har behov for – og det ser en veldig tydelig ikke minst når det kommer til etter- og videreutdanning av lærere – å skrive ut sine egne primærstandpunkt på en veldig detaljert måte. Det er heller ikke særlig opposisjonelt, slik samlet sett.

Eller leser jeg innstillinga feil? For innimellom fins det en lyst – fortsatt markert – fra enkelte opposisjonspartier til å innføre tallkarakterer, til å øke antall eksamener, til mer differensiering og til nivådeling. Legg merke til at en ikke slutter seg til flertallets gode formuleringer om å øke den sosiale kompetansen, og en slutter seg heller ikke fullt og helt til bl.a. at fysisk aktivitet skal sterkere inn i ungdomsskolen.

Så spørsmålet for oss i SV – og jeg tror for regjeringspartiene samlet – er om det vi ser av denne typen merknader, mer er rester av en blå kunnskapspolitik, at det nærmest er etterlevninger som er skrevet ut i denne teksten. Eller er det mer en forsmak på hva som vil komme ut i full blomst om vi får et regjeringsskifte ved neste valg? Jeg har sjølsagt mer lyst til å tro på det første, at det er så

overbevisende riktig det vi nå driver på med under nåværende regjering, men jeg er jo redd for at det heller er det siste, at en her rent taktisk toner ned sine blå standpunkter for å hente dem fram igjen og la dem blomstre ut for fullt etter at valget er vunnet. Det er jo mye det samme som er Høyres så langt vellykkede strategi på de fleste politikkområder.

Men SV er uansett, hva nå framtida måtte bringe som resultat av den type refleksjoner, veldig glad for denne ungdomsskolemeldinga. Den viser en god retning, den markerer en god pendelsvingning i retning av et breiere og mer moderne kunnskapssyn, den markerer en klar ambisjon om større metodisk mangfold, den viser veldig hvor nødvendig og riktig det er å heise opp statusen igjen for praktisk-estetiske fag og få tilbake likeverdighet mellom det akademiske, kunstneriske og håndverksmessige, og den er opptatt av, ikke minst, at det skal et helt samfunn til for å lage en god skole. Så dette ser veldig bra ut, ikke minst hvis vi nå får til et godt samarbeid framover med skoleeierne, nemlig kommuner og fylkeskommuner.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bente Thorsen (FrP) [13:15:21]: Jeg vil spørre om noe som kanskje ikke er så veldig kjekt å snakke om.

Det er veldig bred enighet om viktigheten av leksehjelp, og at det er et veldig godt tilbud for å fange opp elever som sliter i enkelte fag. Selv om vi får en variert og forhåpentligvis bedre ungdomsskole nå, vil det nok være behov for leksehjelp; det tror jeg vi må erkjenne. Mange ungdomsskoler hadde tidligere tilbud om leksehjelp på ungdomstrinnet, men etter at pålegg om leksehjelp ble innført fra 1. til 4. klasse, har mange skoler av økonomiske grunner måttet legge ned tilbudet på ungdomstrinnet.

Er det da slik å forstå at SV mener at leksehjelp gitt på barnetrinnet er det som er saliggjørende, og som skal til for at eleven skal mestre resten av skolegangen, eller ser også SV etter hvert at skolene selv er best til å vurdere og å avgjøre hvor hjelpen skal settes inn, slik at elevene får best og mest utbytte av hjelpen?

Aksel Hagen (SV) [13:16:26]: Jeg er veldig glad for opposisjonens merknader om leksehjelp i ungdomsskolen. Jeg tror det er riktig at vi på sikt får inn leksehjelp her, både på den ordinære, tradisjonelle måten, og gjerne også ved at vi spiller på lag med ressurser i lokalsamfunnet, på utsida av ungdomsskolen.

Så syns jeg det er litt smått og defensivt at vi skal realisere dette ved å ta det vesle vi har lagt inn til leksehjelp i barneskolen. For vi skal komme i hug at den leksehjelpen for det første er å få på plass leksehjelp i ordets rette forstand. I tillegg ligger det jo inne i dette at vi får på plass gratis én time SFO, som jeg tror mange foreldre er glad for.

Så la oss ha ambisjoner om å realisere begge deler. Vi tar vare på og videreutvikler det som allerede er på gang i barneskolen, og så legger vi for all del inn gode ambisjoner for ungdomsskolen, at det i skolen – alene eller sammen med det samfunnet skolen er en del av – blir en god leksestøttende aktivitet.

Henning Warloe (H) [13:17:35]: Jeg forstår at representanten Aksel Hagen etterlyser større ideologiske forskjeller i skoledebatten og mener at opposisjonen i mye større grad bør gjøre ideologiske markeringer, f.eks. i behandlingen av denne saken om ungdomstrinnet. Da er det interessant å registrere at partiet SV er på fullt ideologisk tilbaketog i to viktige saker i alle fall. Det ene gjelder motstanden mot nivådifferensiering, hvor man altså selv har tatt det i bruk for å hjelpe de svakeste elevene, gjennom Ny GIV-prosjektet i 10. klasse, og nå sist, hvor SVs parlamentariske leder tar til orde for tvangssammenslåing av kommuner, vedtatt i Stortinget, og hvor også kunnskapsministeren i en debatt tidligere her i Stortinget har sagt at en av hennes største bekymringer er hvordan små kommuner skal kunne følge opp skolene sine som skoleeiere.

Deler representanten Aksel Hagen det synet at det nå er riktig å ta i bruk nivådifferensiering gjennom Ny GIV, og at småkommuner har en utfordring?

Aksel Hagen (SV) [13:18:44]: For det første dette med nivådifferensiering: Utafor den harde kjerne, som står mot hverandre i disse skoledebattene, tror jeg det er veldig vanskelig å følge med på vår nivådifferensieringsdebatt. Slik sett er jeg veldig glad for at statsråden har tatt initiativ for å få en avklaring av hva slags muligheter som ligger i lovverket. SV, både tidligere og i dag, mener at det er riktig i tidsavgrensede perioder, ut fra helt bestemte begrunnelser, å kunne foreta noe oppdeling av elevgruppa, som et unntak for å oppnå ting, men uten at det skal fravike hovedregelen.

Når det gjelder kommunestruktur, er jo det en veldig spennende debatt, der jeg tror alle partier, muligens med unntak av Venstre, akkurat nå, har lagt seg på en linje som stort sett har noe frivillighet i seg. Det tror jeg også er Høyres standpunkt per dato. Så ser vi at det menes ulike ting i de ulike partier om det spørsmålet. Det diskuterer jeg gjerne en annen gang.

Dagrun Eriksen (KrF) [13:19:59]: Representanten var i sitt innlegg opptatt av om det var noen vedtak eller standpunkt som man hadde tonet ned for senere å la dem blomstre opp. Da er mitt spørsmål til representanten Hagen om det er noen vedtak og standpunkt som SV har latt avblomstre. For jeg må si at det er med forundring jeg leser at SV støtter at valgfagene nå skal gis status på lik linje med andre fag, og at man skal få karakterer som skal telle med i vurderingen til videregående opplæring. Det kan jeg ikke få helt til å stemme med SVs standpunkt om karakterer generelt, for de har hatt en restriktiv holdning til å bruke karakterer som virkemiddel. Nå går man altså med på dette for valgfagene, som skulle være med og gi et praktisk «lufferom» i skolen. Kan representanten forklare om det er en avblomstring som nå har skjedd?

Aksel Hagen (SV) [13:21:02]: Det er mulig at jeg personlig avblomstrer, men jeg tror ikke at SVs skolepolitikk avblomstrer! (Munterhet i salen.)

Dette er en spennende debatt, ikke sant? På den ene sida vil vi alle valgfagene godt. Da er noe av argumenta-

sjonen for å få på plass karakterer/vurdering også i disse fagene at de skal ha samme status som de andre fagene. Så slik sett er det feil å gi valgfag en annen vurdering og noen andre konklusjoner i karakter-/vurderingsspørsmålet enn de andre fagene. Det skal være fag på lik linje med andre fag.

Når det gjelder den store karakter- og vurderingsdebatten, heller vi, og jeg, fortsatt til at tall er en relativt forenklet måte å melde tilbake på – jeg skal ikke si fordummende, for det har jeg sagt før og blitt litt arrestert på. Hvis enkeltelevne skal få gode beskrivelser om hvordan han eller hun står faglig, og videregående skole også skal få gode opplysninger om den enkelte eleven, tror jeg mer på tekst og det muntlige framfor tallkarakterer.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Dagrun Eriksen (KrF) [13:22:35]: Først og fremst vil jeg si at jeg er veldig glad for at Stortinget endelig får behandlet en egen melding om ungdomsskolen.

Kristelig Folkeparti har gjentatte ganger tatt opp behovet for at det må gjøres endringer med ungdomsskolen. Ungdomstrinnet har på mange måter vært glemt i den store politiske debatten. Det er på barnetrinnet og i videregående skole at innsatsen har vært satt inn. Undervisningen i ungdomsskolen er ofte for teoritung, og det er mange steder store utfordringer knyttet til bråk og uro. Det er grunn til å tro at dette er ting som forplanter seg videre og fører til at vi har en dramatisk høy frafallsprosent i videregående skole.

Derfor må det overordnede målet være å gjøre ungdomsskolen til en mestringsarena for barn og unge gjennom mer praktisk arbeid og praksisrettet teori – og ikke minst tilføring av ressurser.

Meldingen fokuserer på viktigheten av å bli sett og bekreftet. Det er bra, for det er behov for kompetanseheving og holdningsendring når det gjelder elever som strever med skolen. I formålsparagrafen står det:

«Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartronge.»

Det er viktig å øke innsatsen for sosial kompetanse for å utruste elevene til å skape det gode samfunnet. Dette mener Kristelig Folkeparti må gjennomsyre all opplæring.

Jeg er tilfreds med at regjeringen nå følger opp Kristelig Folkepartis tidligere forslag om å gjeninnføre valgfag i ungdomsskolen. Jeg er imidlertid uenig i den sterke styringen av hvilke valgfag som skal tilbys, og hvordan de skal utformes. Vi ønsker oss en større fleksibilitet i hvilke valgfag den enkelte skole velger å tilby lokalt. På den enkelte skole og i lokalmiljøet rundt skolene finnes det mye kompetanse som en med fordel kan dra nytte av for å tilby forskjellige valgfag. Vi foreslår derfor å be regjeringen åpne for lokale tilpasninger når det gjelder hvilke valgfag som skal tilbys ved den enkelte skole.

Med innføringen av valgfag og en mer praktisk rettet skolehverdag mener jeg at arbeidslivsfaget vil kunne være

et positivt alternativ til 2. fremmedspråk for dem som ønsker det. Det er imidlertid behov for å se på arbeidslivsfaget, spesielt i sammenheng med faget utdanningsvalg, men også i forhold til valgfag og til entreprenørskap. Under høringen uttalte YS at det er tendenser til overlappinger når det gjelder både innhold og mål for disse fagene, men at det samtidig er en klar sammenheng som bør tydeliggjøres slik at en kan oppnå maksimal effekt av fagene.

Vi foreslår derfor å be regjeringen se nærmere på forholdet mellom faget utdanningsvalg og arbeidslivsfaget og vurdere om dette kan slås sammen til ett fag, der noen timer gjøres obligatorisk for alle elever, og noen timer tilbys som alternativ til 2. fremmedspråk.

Jeg er også uenig i forslaget om å fjerne faget elevrådsarbeid. I den internasjonale demokratiundersøkelsen ICCS – International Civic and Citizenship Education Study – fra 2010 kommer det fram at norske elevers kunnskaper om, og holdninger til, demokrati og medborgerskap er gode sammenliknet med elever i de 38 andre landene som deltar. Jeg mener dette henger sammen med et godt utviklet elevdemokrati på skolene. I stedet for å fjerne faget, bør vi satse mer på å sikre elevrådene reelle muligheter for medbestemmelse samt videreutvikle ordningen med elevrepresentanter i skolens styrende organer.

Jeg er enig i målsettingen om å fornye ungdomstrinnet slik at undervisningen blir mer praktisk i alle fag. Det er imidlertid ikke tilstrekkelig bare å vedta en sårn målsetting, det må konkrete tiltak til for å oppnå dette.

Læreren er den viktigste enkeltfaktoren i en fornyelse av ungdomsskolen. Hvis fagene skal oppleves mer praktisk rettet av elevene, er vi avhengig av lærere som innehar nødvendig og tilstrekkelig kompetanse for å få dette til. Derfor er det helt avgjørende at det nå tilbys relevant og systematisk etter- og videreutdanning på dette området.

Det er også viktig for meg å påpeke nødvendigheten av sammenhengen mellom de ulike kravene som nå settes til lærerne på ungdomstrinnet, og den nye lærerutdanningen. Uten at vi får en sammenheng mellom lærerutdanningen og stortingsmeldingen, vil tiltakene vi nå snakker om i dag, ikke få noen effekt.

Jeg synes det er stort at vi har såpass stor enighet, men jeg synes fortsatt det er trist at regjeringen ikke har vært villig til å se på noen av alle de forslagene som de andre partiene har kommet med. Jeg tar hermed opp de forslagene som Kristelig Folkeparti har sammen med andre, eller alene.

Presidenten: Representanten Dagrun Eriksen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Aksel Hagen (SV) [13:28:04]: Jeg tror hele KUF-komiteen er glad i arbeidslivsfag og faget utdanningsvalg og mener at de trenger videreføring. De er viktige i seg sjøl, og de representerer begge tema som vi jo ønsker å forsterke i ungdomsskolen – for det første at elevene får en kobling til arbeidslivet tidligere enn det elever/ungdom ofte får i dag, og for det andre at vi får satt enda større fokus på den vanskelige overgangsfasen mellom ung-

domsskole og videregående skole, slik at en i større grad gjør de kloke utdanningsvalgene i ungdomsskolen.

Representanten var inne på begrunnelsen for å slå de to fagene sammen. Jeg mener at ungdomsskolemeldingens ånd nærmest går i motsatt retning – at vi mer bør styrke begge disse fagene, for det er jo virkelig to ulike ting: å orientere seg for det første i forhold til utdanning og for det andre i forhold til nærheten til arbeidslivet, som en har i arbeidslivsfasen.

Dagrun Eriksen (KrF) [13:29:13]: For Kristelig Folkeparti har det vært viktig at når du skal ta et utdanningsvalg, er det nettopp med tanke på å komme ut i arbeidslivet. Derfor mener jeg at noe av målsettingen er både å gi en erfaring i hvilket yrke du skal velge og konsekvenser for hvilken utdanning du skal ta for å ende opp der, og at vi kanskje med fordel hadde kunnet se om det finnes såpass mye overlapping at man kunne legge dette til et større fellesfag. Jeg synes det er en interessant tanke, og jeg skulle ønske at regjeringen ikke la den helt på hylla, men så at både utdanning og arbeidslivserfaring henger sammen. Kanskje kan vi med det være med og ta vekk noe av det litt unaturlige skillet man har ved at noen velger yrkesfaglig, og noen velger utdanning. Det kan hende vi får flere til å velge på tvers av de to gruppene ved å se disse fagene sammen med entreprenørskap.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V) [13:30:40]: Det er bra at vi har fått en ungdomsskolemelding, og det er stor enighet om mange av grepene, sjøl om jeg ikke er helt brennsikker på at vi har klart å lage virkemidler som henger sammen med de målsettingene som komiteen og statsråden har satt seg.

Grunnlaget vi legger her, handler om frafall og om ungdommers mulighet til å lykkes, men det handler også om at dette er et skoleslag som har blitt hengende mellom mange andre i den politiske utviklingen. Da er vi ved det som jeg mener er kjernen, og som var det jeg stilte spørsmål om til Arbeiderpartiets representant, men som vedkommende ikke forsto. Og det forklarer for meg en masse om hvorfor man ikke forsto det spørsmålet. Jeg vil henge meg på det som representanten fra Kristelig Folkeparti sa, som hadde et veldig godt innlegg. Utfordringen med hensyn til ungdomsskolen er at man trenger en praksisretting, en variasjon av undervisningen. Man trenger en annen måte å jobbe på. De som jobber med det, er lærerne. Det er lærerne som må gjøre den jobben. Det er lærerne som må gå gjennom den endringen og finne måten å jobbe på. Det viktigste virkemiddelet vi som politikere har for å nå det målet, er å gi mer bakking til lærerne når det gjelder hvordan de skal jobbe med de ulike fagene. Derfor ligger det under her at det viktigste for oss ville være at vi hadde fått til både etter- og videreutdanning og femårig lærerutdanning, fått til en fordypning og gitt de lærerne en bal-

last – de som står i det, og gjennomfører det som vi faktisk her sier at vi ønsker å få til.

Jeg har besøkt skoler som prøver dette med arbeidslivs-fag, og det er imponerende jobb som blir gjort av mange lærere. Men jeg blir litt betenkt når jeg spør elevene om hvorfor de har valgt det. Alle de elevene jeg har spurt hvorfor de har valgt arbeidslivs-fag, har svart meg: Det er fordi jeg har dysleksi. Det betyr at rekrutteringen til dette kanskje handler om noe annet enn det som vi ønsker at det skal handle om. Når vi vet at det gis opp til ti ganger mer spesialundervisning til denne gruppa enn hva som gis til førsteklasinger, sier det noe om utfordringen vår med å snu pyramidene i norsk skole.

Det er mye jeg har lyst til å snakke om. Jeg skal snakke om skolehelsetjeneste, rådgivning og sånt senere, men jeg har lyst til å si noe om valgfagenes magi. For alle oss som var barn på 1980-tallet, og som husker ekstremt godt hvilke valgfag vi hadde, er det noe med valgfagenes magi som jeg er redd for at vi faktisk mister med den måten vi gjør det på her. Valgfagenes magi i min ungdomsskole handler om lærere som sprang rundt i friminuttet og prøvde å rekruttere flest mulig til sitt fag, for da ble det noe av. Bare man fikk 15 stykker, ble det noe av «faget mitt». Det snudde pyramidene i skolen. Plutselig var vi med på å avgjøre om det skulle bli noe av det faget som den læreren hadde så lyst til å undervise i, og det var en helt annen situasjon enn det det var i alle andre fag i alle andre deler av skolen. Det som jeg er redd for nå, er at vi innsnevrer så mye i antall fag, at vi gjør dem så sentralstyrt at man ikke kommer til å finne én lærer som springer rundt i friminuttet og vil ha 15 stykker til «sitt fag» for å få det til. Jeg tror at den drivkraften som har funnes hos mange lærere til å utvikle fag, den nytenkningen innenfor pedagogikk og den nytenkningen innenfor arbeidsmåter som fantes i de gamle valgfagene, kommer til å forsvinne med en så sterk sentralstyring som det vi ser her. Dette er en reell uenighet i behandlingen av denne saken, om man skal ha det sentralstyrt, karakterstyrt, bestemt i departementet etter lærerplaner og alt, eller om man skal la den magien som fantes i de gamle valgfagene, fortsette. Der er Venstre og Kristelig Folkeparti helt enige: Den magien bør vi finne tilbake til, for det er den magien som hjelper mange elever til å oppleve skolens utfordringer ved å gi dem mestringsfølelse på andre områder.

Med det vil jeg ta opp de forslagene som Venstre er med på, og som vi er alene om.

Presidenten: Da har representanten Trine Skei Grande tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Aksel Hagen (SV) [13:35:54]: Valgfag er spennende – jf. at nå er dette ute på høring, så skal vi få på plass noe der, og så skal dette settes ut i praksis.

Jeg skjønner ikke helt Trine Skei Grandes angrep på oss, at vi er så veldig firkantet og sentralstyrende i vårt opplegg. Det står jo vitterlig følgende:

«Flertallet vil likevel understreke behovet for en stor grad av lokal frihet i utformingen av valgfagene.»

Jeg kan ikke med min beste vilje skjønne at det er noen dramatisk forskjell mellom opposisjon og posisjon i dette spørsmålet, slik dette er formulert i innstillinga.

Trine Skei Grande (V) [13:36:47]: Det er mulig at man tilstreber stor lokal frihet, men man legger ikke til rette for lærere som får en utrolig god idé om å utvikle et nytt fag, for lærere som faktisk har en egen drivkraft med hensyn til å prøve å få til en ny måte å jobbe på, for lærere som kanskje har lyst til å prøve ut et fag der det ikke passer å sette karakterer. De handlingsrommene vil vi også ha tilbake i valgfagene. Vi tror at valgfagene mister sin verdi hvis dette bare blir en smørbrødtype som noen kan velge fra for å ha noen ekstrasfag. Valgfag skal være noe annet enn et ekstrasfag på skolen.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [13:37:51]: Først har jeg lyst til å si at jeg har også vært på veldig mange skoler som har arbeidslivsfag, og jeg tror ikke jeg har møtt noen som har sagt at de har valgt dette på grunn av dysleksi. Men jeg har hørt dem si at de velger det på grunn av at de skal bli bonde, gartner, drive med unger osv.

Nå til et forslag som Venstre er med og fremmer. Det er at alle ungdomsskoler skal tilby minst ett 2. fremmedspråk. Men det er allerede et 2. fremmedspråk på timeplanen, og forslaget om valgfag er jo for å gi et tilbud som ikke er på dagens timeplan. Mener en med dette å tilby et 3. fremmedspråk? Og hvordan ønsker representanten å løse utfordringen ved mindre skoler hvis alle ungdomsskoler skal tilby minst ett 2. fremmedspråk blant valgfagene, et 3. fremmedspråk? Ønsker representanten at 2. fremmedspråk, eller et 3. fremmedspråk, skal ha forrang i valgfagtilbudet?

Trine Skei Grande (V) [13:38:47]: Det forslaget henger sammen med noen andre forslag som ligger her. Vi ønsker å bruke ny teknologi for å tilby andre fag. Vi i Venstre ville nok hatt et obligatorisk 2. fremmedspråk inn i skolen, men for oss er det også viktig å se på muligheten for at alle de ungene som har et morsmål hjemme som ikke er det samme som skolespråket deres, skal kunne få kompetanse også i hjemmespråket sitt. For alle de ungene som er tospråklige, gjelder det å øke muligheten for at også det språket kan være et språk de kan ta som valgfag og kanskje få reell kompetanse og papirer på – utover det at man bruker det når man prater med mamma.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:40:02]: Dette er en ganske historisk dag for fjortiser, fordi det er første gang siden ungdomstrinnet ble innført, at Stortinget behandler en melding som bare handler om dem.

Bakgrunnen for at vi gjør det, er at vi i løpet av de senere årene har sett at motivasjonen blant elever i Norge daler fra 5. trinn og aldri er så lav som på 10. trinn i ungdomsskolen, og fordi vi ser at vi har enormt mye vi kan hente på å få opp motivasjonen og lærelysten nettopp i disse avgjørende årene som ikke bare former personer, men som

også legger grunnlaget for hva slags yrkesvalg man skal ta videre og for det løpet man står foran når det gjelder videregående opplæring.

Vi hadde et valg da vi diskuterte hva vi skulle gjøre med ungdomstrinnet og motivasjonen på ungdomstrinnet. Skulle vi sette ned et offentlig utvalg, skulle vi vente et år eller to til det kom med en innstilling og så gå hele den runden som vi jo vet er veldig tidkrevende? Eller skulle vi rett og slett umiddelbart sette oss i direkte kontakt med dem som har skoene på, høre hva de selv mente var utfordringen i ungdomsskolen, og se hva vi kunne gjøre med det? Vi valgte det siste, fordi hvert år i et ungt menneskes liv kan være veldig avgjørende nettopp når det gjelder motivasjon og utvikling.

Derfor har vi i forbindelse med ungdomstrinnsmeldingen hatt direkte kontakt med ca. 3 000 forskjellige personer pluss organisasjoner. Jeg har hatt elever fra alle landets fylker til noe vi har kalt Kristins time, der de selv har satt ord på hva de ønsker at ungdomsskolen skal være. Representanter for foreldrene har vært med, og lærere har også kommet med innspill.

Jeg må si at jeg synes det har vært utrolig morsomt og motiverende som kunnskapsminister å ha alle disse møtene og diskutere, fordi elever på ungdomsskolen har ikke kommet til Kunnskapsdepartementet og krevd en slappere skole. De har ikke kommet med ønske om å få lov til å spille Ludo eller gjøre et eller annet sløvt i noen timer sånn at de overlever. De har kommet fordi de ønsker seg en mer variert, motiverende, krevende ungdomsskole som henger nærmere sammen med det de selv ser at de kan ha behov for senere, og de etterlyser den ekstra lille gnisten som alle vet gjør at man strekker seg lenger enn man kanskje trodde man kunne på forhånd, nemlig læregleden og lærelysten.

Jeg har lyst til å takke alle de elevene, lærerne og foreldrene som har bidratt med synspunkter og forslag. Vi har tatt tak i dem, og de er nå omsatt til en stortingsmelding sånn at vi kan komme raskt i gang med å endre ungdomsskolen.

Jeg hører fra forskere og pedagoger at dette er den første skoleendringen der man går fra til stadighet å gjøre skolen mer akademisk til å gjøre den mer praktisk i sin tilnærming. Jeg mener at de riktige begrepene å bruke er «akademisk» og «praktisk», ikke «teori» og «ikke-teori», selv om vi på folkemunne ofte snakker om at ting er for teoritunge.

Men det er mange veier inn for å få teoretisk kunnskap. Den oppnås ikke bare ved å lese eller høre. Den oppnås også ved å jobbe seg inn i det og etterspørre den kunnskapen man trenger.

Så dette er en ungdomstrinnsmelding som legger vekt på at man skal jobbe mer praktisk, variert og motiverende. Det har ikke vært sånn at det har kommet noen praktisk orienterte elever som har etterlyst mer praktisk tilnærming. Alle elever har kommet og ønsket en mer praktisk, variert, interessant og motiverende ungdomsskole. Her er det et sterkt ønske fra alle elever om å kunne jobbe med større bredde og en etterspørsel etter den følelsen av mestring som gjør at en vokser, og en etterspørsel etter å kunne

la interessen i litt større grad få lov til å styre hva man holder på med.

De sentrale læreplanene ble endret i 1997. Da forsvant valgfagene som begrep fra de sentrale læreplanene. På det tidspunktet hadde vi over 200 forskjellige valgfag i Norge, og mange av dem var preget av kos og bare kos. Vi har tenkt annerledes rundt valgfag når vi innfører dem. Nå lager vi utkast til læreplan for valgfagene. Høringsfristen for dem går ut den 16. mars. Vi har plukket kompetansemål fra flere fag for å sette dem sammen, men det vil være stor grad av lokale muligheter til å variere innenfor de læreplanene som er. Det vil f.eks. være mulig å produsere varer og tjenester, å lage en entreprenørbedrift som gjør det, og det vil f.eks. være mulig kanskje å produsere noe helt konkret, praktisk, i håndverkstradisjonen. Men det kan også være tjenester. Jeg ser at enkelte i komiteen etterlyser at sosialt entreprenørskap, eller sosiale tjenester, kan være en del av det. Vel, et slikt fag kan inneholde begge deler. Det samme gjelder f.eks. det å sette opp et teaterstykke, et musikkstykke, eller en forestilling, eller å lage en video. Det vil være ett og samme opplegg i forhold til læreplanene, men med stor grad av variasjon. Det som er viktig nå, er at man bruker den kompetansen man har lokalt, for å få i gang gode valgfag.

Valgfagene er én del av de endringene som foreslås i ungdomsskolen. To andre viktige grep er minst like viktige. Det ene er større grad av fleksibilitet i fag- og timefordelingen. Det er et spørsmål som nå kommer til å bli sendt ut på høring og diskutert med Skole-Norge. Det andre er at vi skal jobbe mer praktisk og variert i alle fag – ikke minst i norsk, lesing og regning/matematikk. For vi ser – punkt én – at guttene har noen betydelige utfordringer når det gjelder lesing og skriving. Og vi har – punkt to – generelt, som samfunn, en utfordring når det gjelder matematikk, for det er altfor mange elever som forlater ungdomsskolen med altfor dårlige kunnskaper i regning, og det er altfor mange på første trinn i videregående skole som stryker nettopp i matematikk.

For å få til dette – både valgfag og det å jobbe med større fleksibilitet og mer praktisk og relevant opplæring i alle fag – er vi avhengig av én suksessfaktor, og det er læreren. Derfor skal vi, for første gang, følge opp en stortingsmelding med en gjennomføringsstrategi. Den skal vare over fem år. Vi skal ikke bare komme med en stortingsmelding som vi har behandlet i departementet, og som Stortinget slutter seg til, og så slippe den og sende den ut med gode ønsker. Vi skal følge opp det som er hovedgrepene i ungdomstrinnsmeldingen, slik at vi er helt sikre på at vi når alle skoler. Da er særlig skolebasert opplæring i klasseledelse det avgjørende for å få til dette. Det er et kjernepunkt, og vi driver nå og forbereder oss. Når Stortinget nå tilslutter seg dette, kan vi sette i gang med å konkretisere den gjennomføringsstrategien. Det betyr at vi skal samarbeide med alle kommuner og skoler – hele Skole-Norge – nettopp for å få denne meldingen til ikke bare å være gode ønsker som leses opp fra Stortingets talestol, men til noe som faktisk fører til endring. Det er en ny måte å drive sentral skolepolitikk på – vi er mye tettere på.

I dette skal vi lære av de erfaringene vi har fra Ny GIV.

I forbindelse med Ny GIV har vi ett prosjekt som inneholder et tilbud til dem som har store kunnskapshull når de kommer til jul i 10. klasse, elever som vi ser kommer til å slite med å gjennomføre videregående opplæring. Det tilbudet går i år til 4 000 elever. Vi driller lærere i både norsk og regning for å få til dette, og de jobber mer praktisk og variert. Vi får veldig gode tilbakemeldinger på dette. Den store utfordringen nå er at vi tar med oss den kompetansen – ikke fordi vi skal vente til elevene kommer til jul i 10. klasse, men fordi vi ønsker å jobbe slik fra dag én i ungdomsskolen, og mye mer variert. Da er mitt håp at vi kan få til det på en slik måte at alle elever kan nyte godt av det, at også de elevene som vi i dag ikke når gjennom Ny GIV, vil ha et sterkt ønske om å jobbe mer praktisk, relevant og konkret, kanskje særlig i matematikk.

Vi har i stortingsmeldingen gått igjennom diskusjonen om forskning, oppsummert det vi har om nivådifferensiering. Det er et meget klart oppgjør med dem som tror at nivådifferensiering gir oss svaret og mer læring. Vi forlot kursplanene i sin tid fordi for mange elever lærte for lite. Det er behov for en tilpasset undervisning, en variert undervisning, som når alle elever, men vi er ikke tjent med en nivådifferensiering som gjør at enkelte elever tvinges til å ta yrkesforberedende valg allerede fra 12–13-årsalderen. Denne forskningen er samlet i stortingsmeldingen, og det er en meget systematisk og god gjennomgang mot at nivådifferensiering er en oppskrift for mer læring.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [13:50:16]: Jeg må tilstå at jeg synes statsråden åpnet atskillig bedre enn hun sluttet, særlig når hun sier at fjortisene – som hun kaller det – ikke vil ha en slappere skole. Det håper jeg at statsråden husker når hun skal starte sitt viktige arbeid med å følge opp dette.

Det har vært mye snakk om nivådelt undervisning i dag, og denne meldingen slutter et enstemmig storting seg til, at det er greit, men flertallet mener altså at dette med å hente opp dem som i ni og et halvt år har hatt sviktende læringsutbytte, skal skje det siste halvåret av en ti år lang utdanning. Det er litt som om statsråd Berg-Hansen skulle etablert en sjøredningsredningstjeneste som bare reagerte når et fartøy hadde forlist.

Hva er det som gjør at det er helt ok å nivådele etter ni og et halvt år på skolen, mens det tydeligvis er behov for å lovfeste et forbud mot å gjøre det samme etter f.eks. åtte år?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:51:11]: Vi skal lage en egen veiledning om hvordan vi skal forstå bestemmelsene om nivådeling i opplæringsloven. Men det som er mitt mål, er ikke å ha en ungdomsskole der en del elever må tas ut av den vanlige undervisningen fordi de trenger et spesielt opplegg i norsk og matematikk, slik som Ny GIV faktisk gjør. Vi har Ny GIV som et tilbud fordi vi ikke vil sitte stille og se på at noen begynner på videregående skole med så store kunnskapshull at vi vet at de kommer til å slite med å gjennomføre. Målet vårt må jo være at disse elevene møter den måten å jobbe på mye tid-

ligere – fra dag én i ungdomsskolen, og ikke nødvendigvis på utsiden av det som de andre elevene er med på, men som en del av det. Hvis det er behov for å samle elever i grupper i perioder, er det åpning for det, uten at det er i strid med opplæringsloven eller er nivådifferensiering.

Tord Lien (FrP) [13:52:20]: Jeg forstår fortsatt ikke dette. For eksempel at det som er greit det siste halvåret, ikke er greit det siste året, forstår jeg ikke. Jeg tror noen av disse elevene kunne ha trengt noe mer tid. Men så er det noe jeg tydeligvis må ha misforstått, for jeg trodde vi var enige om at det vi i hvert fall ikke trengte i noen del av norsk skole, var lavere ambisjoner for det statsråden kalte det teoretiske kunnskapsnivå. Jeg har hele tiden trodd når vi har behandlet dette, at det vi gjorde, var å legge til rette for at vi skulle bruke praksis i skolen for å få elevene til også å lære mer akademisk teori og gi dem mer kunnskap. Men nå startet saksordføreren med at vi også skal anerkjenne praktiske ferdigheter. Det er jeg enig i, de skal også anerkjennes. Men kan statsråden bekrefte at denne meldingen ikke inneholder noen senkede ambisjoner for akademiske prestasjoner i norsk ungdomsskole?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:53:21]: Ja, denne meldingen inneholder økte ambisjoner over hele fjella, over hele spekteret – både for praktisk inngang til læring, for akademisk inngang til læring og for et økt læringstrykk i hele ungdomsskolen. Gjennom økt motivasjon, mer lærelyst og læreglede kan vi få opp læringstrykket og sørge for at flere har med seg et bedre grunnlag for å gjennomføre videregående opplæring. Min tilnærming til dette er at også de som er teoristerke og akademisk interesserte, gjennom valgfag vil få muligheten til å kunne følge den linjen litt mer. Det er ikke nivådifferensiering, det er tilpasset opplæring. Men mange vil også tilegne seg teoretiske kunnskaper gjennom en praktisk inngang på en bedre måte. Dette vil føre til at vi får en mer variert, mer inkluderende, mer ærgjerrig ungdomsskole der flere elever kan nå lenger.

Elisabeth Aspaker (H) [13:54:30]: Norsk skole har en formidabel utfordring når det gjelder tilpasset opplæring for alle elever. Det kan nesten virke som om jo mer vi snakker om tilpasset opplæring, jo større blir andelen av elever som omfattes av spesialundervisning – for den prosentandelen har altså økt jevnt og trutt. I tillegg daler elevenes motivasjon. Det er forståelig når man faglig møter veggen og ikke får hjelp før det går alt, alt for lang tid.

Ser statsråden at det kan være en sammenheng mellom økningen i spesialundervisning og manglende handlingsrom for skolen til å drive målrettet, tilpasset opplæring? Mener statsråden at dagens § 8-2 er det redskapet skoleeierne trenger for å kunne drive særskilt oppfølging av elever som virkelig trenger det?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:55:27]: Vi skal lage en veiledning om nettopp dette spørsmålet knyttet til § 8-2, som altså dreier seg om debatten om nivådifferensiering som vi nå har vært innom. Jeg er helt sikker på at vi har

mye igjen for å snu ressursbruken når det gjelder spesialundervisning, som i dag øker opp gjennom skoleårene, er høyest på 10. trinn og lavest på 1. trinn. Det har vært tema for den stortingsmeldingen som Stortinget behandlet rett før jul, om spesialundervisning.

Det finnes rom innenfor det som er dagens lov for å få til den tilpassede opplæringen. Jeg har et sterkt ønske om at når vi nå får til en mer variert ungdomsskole, vil det også være flere som opplever mestring innenfor den ungdomsskolen, og at vi kan treffe på flere måter – uten at det i utgangspunktet er spesialundervisning, men mer varierte måter å jobbe på i skolen.

Elisabeth Aspaker (H) [13:56:21]: Jeg skal skifte tema. Det gjelder innføring av valgfagene. Nå har statsråden nettopp stått på talerstolen og sagt at høringsfristen for de nye fagplanene går ut 16. mars. Så skal de fastsettes. Da er det mindre enn fire måneder til skolestart. Hvis man er opptatt av at dette ikke skal være kosefag, det skal være krevende fag, fag som skal ha et innhold, og hvor man skal rekruttere lærere som har kompetanse til å undervise i disse fagene, så skjønner alle at dette stiller lokalpolitikere overfor et utrolig dilemma, for det er ikke regjeringen som skal innføre valgfagene. Det er skolepolitikere lokalt som får ansvaret, og som får denne ballen i fanget.

Erkjenner statsråden at man er lovlig sent ute? Og på hva slags måte vil man følge opp skoleeierne med informasjon som gjør at de kan greie å hente inn lærere til disse fagene – hvis man er opptatt av at det skal være kvalifiserte lærere, og at det skal være kvalitet fra dag én?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:57:26]: Vi har dårlig tid. Jeg er helt sikker på at hvis vi ikke hadde startet denne høsten med å innføre valgfag på åttende trinn som vi nå gjør, hadde skuffelsen i Ungdomsskole-Norge vært enormt stor. Det er utrolig mange mennesker der ute som ønsker nå å kaste seg over dette og starte innføringen. Det er punkt én. Ja, jeg er helt sikker på at skuffelsen ville ha vært mye større enn de praktiske utfordringene vi har med å gjennomføre dette. Så må jeg si en ting: Hvis det er sann at Høyre mener at dette går for fort, så er det her og nå, i dag, man foreslår å utsette dette. Det forslaget ligger ikke der.

Så må jeg bare si at i Høyre er det total forvirring når det gjelder valgfag. Høyres egen skolebyråd i Oslo ønsker å boikotte eller la være å innføre valgfag. Høyre på Stortinget, sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti, som man sitter i byrådet med i Oslo, innfører valgfag her i dag. Jeg har ikke oppfattet at Høyre mener at det er valgfritt for kommunene å innføre det, vi pålegger kommunene å innføre det. Heller ikke Høyre ville ha innfridd en sånn søknad fra Oslo. I Høyre er det komplett forvirring.

Dagrun Eriksen (KrF) [13:58:45]: Jeg vil ta utgangspunkt i valgfagene og mulighetene for lokal tilpasning. Jeg tror at en av uenighetene i dette, er at i de andre fagene lages læreplanene lokalt, mens i valgfagene har man bestemt seg for å lage sentralt innførte læreplaner. Noen

av dem som er presentert av de åtte første som nå er sendt ut på høring, har ganske smal mulighet til å bruke bare overskriften for å lage sitt fag, f.eks. Produksjon av informasjon, der det står:

«Elevene skal lage og drifte en nettbasert skoleavis.»

Det gir ikke mye rom for lokal kreativitet, eller å se på hvordan lokalsamfunnene er bygd opp, hva som vil være viktig å gjøre i Kristiansand i forhold til f.eks. i Åseral – der det sikkert vil være forskjellig behov og forskjellige muligheter til å gjøre dette.

Vil statsråden ta et initiativ til at også i disse fagene vil læreplanene kunne utformes lokalt?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:59:46]: Det vi foreslår nå, er ikke innføring av nye fag i skolen. De valgfagene som vi foreslår å innføre, har kompetansemål fra ulike fag. Jeg kan ikke skjønne at det ikke finnes en god mulighet for – hva skal en si – å forme en skoleavis på nett, som det jo er, på kristiansandsk vis, hvis det er kristiansandske nyheter man skal dekke. En arbeidstittel vi har, er produksjon for sal og scene. Det kan være en konsert, det kan være en revy, det kan være ballett, det kan være teater, det vil være alt som følger med av lyssetting og lyd og alle mulige ting, og det kan være produksjon av en video. Innenfor hvert av disse valgfagene vil det være et bredt spekter man kan finne lokalt. Og man må lete etter den kompetansen man allerede har ved skolen, når man utformer valgfagene.

Vi har startet med åtte, men vi har fremdeles flere å gå på. Det er rett og slett fordi vi vet at det kan komme mange forslag (presidenten klubber) om nye valgfag (presidenten klubber), og vi (presidenten klubber) vil ...

Presidenten: Presidenten ber statsråden forholde seg til den tilmålte taletiden, ellers blir det melding med hjem.

Statsråd Kristin Halvorsen [14:01:05]: Jeg har en så grei mann, president, så det går fint.

Trine Skei Grande (V) [14:01:14]: Statsråden har nå lagt fram en melding der hun har store ambisjoner om hvordan undervisninga skal endres, og alt dette er det lærere som skal gjøre. Det snakket jeg om i innlegget mitt.

Det jeg har tenkt å spørre om, er om støtteapparatet rundt, som gjør at lærere får tid til å være lærere. En av de viktige tingene, spesielt i ungdomsskolen, som Venstre har vært opptatt av, og som vi er litt forundret over at regjeringa ikke tar opp – for det hender jo, når man kommer med gode forslag, at regjeringa etter et par år begynner å syns at masinga fra opposisjonen blir plagsom og prøver å gjøre litt for å komme oss i møte – er skolehelsetjeneste, det å ha kloke, godt utdannede fagfolk innenfor helse som kan snakke om de vanskelige tingene som handler om det å være tenåring, som handler om alle de vanskelige valgene og de vanskelige tingene som også kan skje hjemme når man er tenåring. Det å ha en god skolehelsetjeneste er viktig for å gjøre lærerne i stand til å kunne gjøre jobben sin som lærere.

Hvorfor er ikke dette viktig for regjeringa?

Statsråd Kristin Halvorsen [14:02:20]: Jeg er helt enig med Trine Skei Grande. Det er faktisk såpass mange som 20 pst. av elevene i ungdomsskolen som sier de har psykiske plager i en eller annen forstand. Mange lærere bruker mye tid på å følge opp enkeltelever, og det kan være enkeltelever som har behov for å snakke med noen andre enn de som er lærere, om litt vanskelige spørsmål. Så dette er et spørsmål som er et samarbeid mellom oss og Helsedepartementet, og et budsjettspørsmål og et rekrutteringss spørsmål. Men jeg har absolutt en klar ambisjon om å forbedre helsetjenesten ved ungdomstrinnet. Jeg er helt sikker på at det ville hatt stor betydning for hvordan man kan jobbe konstruktivt på skolen. (Vannglasset til statsråden faller ned på gulvet.)

For øvrig, når det gjelder tidsbruk, vil jeg oppfordre representanten Trine Skei Grande til å ta en titt på Oslo. Venstre sitter i byråd med Høyre i Oslo. Jeg er veldig forundret over noen av de signalene som kommer derfra, og de har tid å spare med litt mer fornuftig tidsbruk.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Presidenten er glad for at statsråden rydder opp etter seg.

Statsråd Kristin Halvorsen [14:03:28]: Det har jeg gjort, president!

Hadia Tajik (A) [14:03:45]: Et kinesisk ordtak sier: «Lærerne åpner døren, men du må selv gå inn.» Samtidig som vi vet at lærerne er den viktigste faktoren for elevenes læringsutbytte, illustrerer det kinesiske ordtaket hvor mye som avhenger av egeninnsats og motivasjon. Man må ville det. Man må gjøre det. Man må få muligheten til å gjennomføre.

Nettopp derfor heter stortingsmeldingen om ungdomsskolen Motivasjon – Mestring – Muligheter. Ved å møte elevene på halvveien, lytte til deres behov, tilrettelegge, men samtidig stille krav og møte hver enkelt med store forventninger legger vi mulighetene til rette for å lære mest mulig. Det må være målet vårt – for alle elever – uansett om de har svake ferdigheter på skolen, eller er faglig sterke.

Jeg er spesielt tilfreds med at ungdomsskolemeldingen legger så stor vekt på å få basisferdighetene på plass gjennom praktiske øvelser.

Som Aristoteles sa:

«Det vi må lære før vi kan gjøre det, det lærer vi ved at vi gjør det.»

Et av virkemidlene for å oppnå dette er valgfag. Det er et virkemiddel som er etterlengtet blant elevene. Det gir dem muligheten til å ha innflytelse over egen skolehverdag, noe man vet at kan ha betydning både for motivasjon og for læringsutbytte.

Så må jeg si at Høyres ubestemmelige tilnærming til valgfag har hatt ganske høy underholdningsverdi. Skolebyråden i Oslo har sagt at han ikke vil ha mer valgfag. Han har også sagt:

«En innføring av nye valgfag vil være å senke ambisjonene på vegne av elevene og nasjonen.»

Stortingsrepresentant Nikolai Astrup sa for en tid tilbake på sosiale medier – nettstedet Twitter:

«Det viktigste er å lære å lese, skrive og regne sier Halvorsen. Derfor vil hun innføre valgfag i ungdomsskolen. Hm.»

Astrup signaliserer veldig tydelig at han ikke tror at valgfag vil bidra til bedre basisferdigheter.

I dag varsler Torger Ødegaard at han vil engasjere seg sterkt for å hindre at elevene i Osloskolen får vite om de nye valgfagene. Noen vil kanskje si at det er smålig. Jeg ville heller bedt Oslos skolebyråd om å gjøre jobben sin og sørge for at elevene lærer å lese og skrive før de kommer til ungdomstrinnet. Det er påfallende at andelen hovedstadselever under kritisk grense i lesing i 5. klasse fortsatt er på over 20 pst. Til tross for mye prat ser vi lite handling hos Høyre i Oslo, annet en symbolske angrep på regjeringens skolepolitikk.

Også Høyre-leder Erna Solberg har uttalt seg med mistro til valgfag:

«To timer keramikk hjelper ikke på problemene de har i alle andre timer.»

Nei, men det er jo heller ikke poenget. Ikke er det keramikk som tilbys, og ikke er valgfag ment å løse alle problemene i skolen. Men valgfagene skal løfte elevenes ferdigheter ved at det blir stilt klare krav i fagene som blir knyttet til konkrete læreplanmål. Regjeringspartiene vil også at elevene skal ha karakterer i valgfagene. Det viser at valgfagene skal bli tatt seriøst både av elever og av lærere.

Det har Høyre sentralt skjønt etter hvert, og de har kommet etter regjeringspartiene i denne saken. Det setter vi pris på. Det er nye takter fra Høyre. For fram til nå har det eneste valgfaget som Høyre har vært tydelig på at de ønsker seg, vært sidemål. Det har de landsmøtevedtak på. I praksis betyr det en svekkelse av norskfaget, ikke minst opplæringen i nynorsk, som i mange tilfeller er det aktuelle sidemålet. Jeg må legge til at det er litt pussig at Høyre ikke nevner dette i merknadene i innstillingen – igjen et eksempel på at Høyre mener mye om mangt, praktiserer litt og går i utakt med seg selv.

Denne håndteringen av en ordning som elevene gleder seg over, nemlig valgfagene, er en veldig god illustrasjon på Høyres kunnskapssyn. Det er smalt og trangt, grått og tørt. Jo traurigere, jo bedre for læringen, skulle man tro. Det passer veldig dårlig med ungdomssinn, som er fargerike og livlige, nysgjerrige og freidige.

Vi må ta unge på alvor. Vi må møte dem på halvveien, med høye forventninger og ambisjoner om deres læring, men også med visshet om at ulike unge lærer på ulike måter.

Bente Thorsen (FrP) [14:08:59]: Endelig er det kommet en stortingsmelding om endringer i ungdomsskolen. Fremskrittspartiet mener at mange av tiltakene i meldingen kunne og burde vært innført for lenge, lenge siden.

Vi vil så mye med skolen, men vi får det bare ikke til. Når det er sagt, er det også mye som fungerer og er bra for elevene. Men resultatene i skolen viser at det er et stort behov for å gjøre endringer som innebærer at opplæringen

blir mer praktisk og variert. Elever som tilegner seg kunnskaper gjennom mer praksisrettet og variert undervisning, vil bli mer motiverte og dermed få større utbytte.

I denne meldingen, som det for så vidt er stor politisk enighet om, foreslås mange tiltak for å rette opp det som ikke fungerer etter intensjonen i Reform 94 og Reform 97. Reformene hadde som mål at alle elevene skulle gå det samme skoleløpet og ha de samme fagene. Tanken her var at nesten alle skulle oppnå studiekompetanse, og dermed ble skolen for teoritung for mange. I tillegg fikk elevene «ansvar for egen læring», et ansvar som mange av dem faktisk ikke var voksne nok til å ta.

Forskning.no presenterte den 15. november i fjor en doktoravhandling om ansvar for egen læring, skrevet av Aud Torill Meland, førsteamanuensis ved Universitetet i Stavanger, som viste at kun en tredjedel av elevene hun forsket på, klarte å ta ansvar for egen læring. Dette var et av de temaene som Fremskrittspartiet tok opp i forbindelse med behandlingen av Meld. St. nr. 18 for 2010–2011, som vi også ser det helt naturlig blir sett i sammenheng med denne meldingen, Meld. St. nr. 22 for 2010–2011. Kapittel 7 i denne meldingen påpeker bl.a. betydningen av god klasseledelse, og i et av punktene om hva som kjennetegner god klasseledelse, står det:

«Læreren legger vekt på å utvikle elevenes læringsstrategier.»

Dette slutter Fremskrittspartiet seg til, men vi vil understreke elevenes behov for veiledning og støtte når det gjelder egen læring. Dersom vi vil at også de elevene som kanskje ikke har foreldre som innehar den kunnskapen som skal til for at eleven kan få den nødvendige hjelp hjemme, og for å utjevne sosiale ulikheter mellom elever, må rettleidnings-, oppfølgings- og tilbakemeldingskulturen følges opp mye sterkere enn i dag.

Et uttrykk som ofte blir brukt om elever, er at de er enten teoriflinke eller teorisvake. Dette er et uttrykk som jeg ikke er så veldig begeistret for. Jeg mener det er et uttrykk som gjør at mange elever allerede i utgangspunktet blir gjort faglig svake, og som kan føre til at de blir skoletapere. De fleste elever har evnen til f.eks. å lære matematikk, men en del har behov for å ta i bruk mer praktiske metoder for å forstå og tilegne seg kunnskap. Det finnes faktisk eksempler på at elever har lært seg matte gjennom musikkundervisning, der de har fått en helt annen forståelse for tall enn de har fått gjennom ordinær teoretisk undervisning. Derfor er Fremskrittspartiet veldig positive til at vi får disse valgfagene.

Men, igjen, om elevene får tilegnet seg mest mulig kunnskap etter egne evner og forutsetninger, er veldig avhengig av lærerens kompetanse i faget og lærerens evne til å formidle faget på en måte som ivaretar både de elevene som tilegner seg kunnskap gjennom teoretisk undervisning, og de elevene som lærer best gjennom praktisk undervisning. Fremskrittspartiet er positive til at en enstemmig komité understreker behovet for relevant og mer praksisrettet undervisning i alle fag, selv om vi mener at langt flere lærere bør få etter- og videreutdanning enn det som regjeringen har lagt opp til. Derfor foreslår Fremskrittspartiet også at lærerutdanningen leg-

ges om til et femårig masterstudium med vekt på faglig fordypning.

Jeg vil igjen minne om at vi kan tilegne oss samme kunnskap, men siden vi er så forskjellige, har vi behov for ulike metoder for å oppnå dette. Derfor mener Fremskrittspartiet at skolene må gis økt handlingsrom for differensiering i undervisningen.

Slik Fremskrittspartiet ser det, tar denne meldingen et nødvendig oppgjør med deler av det som ikke har virket etter innføringen av Reform 97. Forskningsrådets evalueringsrapport fra 2004 og den kritikken mot Reform 97 og Læreplan 97 som kom fram der, er i stor grad blitt tatt til følge, men det viktigste gjenstår, og det er å få det implementert i skolen. Dersom ikke det blir gjort, vil også denne meldingen kun bli gode ønsker og ikke realiteter.

Truls Wickholm (A) [14:14:09]: Med denne stortingsmeldingen tar regjeringen viktige grep for å fornye norsk skole. Dette er en viktig del av regjeringens overordnede mål om å fornye, forbedre og forsterke det norske velferdssamfunnet.

Mange i denne salen har lenge pekt på ungdomsskolen som det glemte trinn. Vi har fokusert på tidlig innsats, vi har tatt grep i videregående for å få ned det høye frafallet, men vi vet også at resultatene fra ungdomsskolen er svært viktige for at den enkelte skal kunne klare å gjennomføre videregående opplæring og få mulighet til å følge sine drømmer.

Noen viktige grep er at vi nå øker valgfriheten, øker fleksibiliteten og legger grunnlaget for god klasseledelse for å styrke læringsmiljøet. Et viktig forslag er også innføringen av valgfag. Torger Ødegaard, som de siste årene har vært den Høyre har gått til for å lære om skole, ser dessverre ut til å ville stikke kjepper i hjulene for Osloskolens elever, ifølge dagens utgave av Dagsavisen. Ødegaard er nok en type politiker som legger følgende analyse til grunn for sin skolepolitikk: Hvis det kommer fra regjeringen, så er det feil. Nå ser det ut som om han også har overbevist Aspaker i løpet av dagen, som nå antyder at det kan være uansvarlig å innføre valgfag til tross for at hun selv er med på en innstilling som anbefaler det. Det blir spennende å se hva som skjer videre utover. Det er tydelig at Torger Ødegaard har stor makt i Høyre når han bare med et avisinnlegg kan endre hele Høyres stortingsgruppes oppfatning i løpet av noen timer.

Valgfagene vil være med på å gjøre skolen mer spennende og vil utfordre ungdomsskolen på hvordan man bruker praksis som inngang for å styrke teoretiske ferdigheter, samtidig som det vil gi en mulighet til å oppleve mestring, skaperglede og få utøve entreprenørskap.

Høyre og de andre høyrepartiene snakker ofte om A4-skolen – fellesskolen – der alt er likt, og der alt er så kjedelig og trått. Sannheten er at alle de spennende, nye forslagene som foreslås i denne meldingen, er stort sett lært av norsk skole og det nybrottsarbeidet som foregår veldig mange steder. Jeg synes nesten at høyrepartiene skal si unnskyld til Skole-Norge for den ensidige måten som de ofte omtaler skolen på.

Praktisk læring handler ikke nødvendigvis om å lage

en liten trefigur eller skru på en sykkel. Det handler også om å løse praktiske oppgaver – problembaserte oppgaver – som er tverrfaglig, der elevene utfordres til å finne løsninger ved å bruke kunnskap fra flere fag eller ved å simulere virkeligheten, og la elevene skjønne hvordan kunnskapen man tilegner seg, er nyttig i det virkelige livet. Mange opplever dette f.eks. når de begynner på yrkesfag, hvor de beste skolene og lærerne vekker elevenes interesse ved å legge undervisningen nært opp til virkeligheten. Det motiverer.

Clay P. Bedford, som kanskje ikke er så kjent i Norge, men som var assisterende sekretær for forsvarsproduksjonen i USA og en pioner innen arbeidet med å få teknologi inn i klasserommet, har sagt at du kan lære en student en leksjon om dagen, men hvis du lærer han å lære ved å skape nysgjerrighet, vil han fortsette læringsprosessen så lenge han lever. For meg handler dette mye om praktiske eksempler og utfordringer av elevene.

Mange av forslagene til læreplan for valgfagene er også gode i beskrivelsen av koblinger mot andre fag. Det betyr at disse fagene ikke trenger å bli små, praktiske øyer i en teoretisk skolehverdag, men tvert imot bidra til å gjøre hele skolehverdagen mer spennende for alle.

Skoler som lykkes med å jobbe annerledes, drar med seg alle. De har gjerne en tydelig struktur. Professor Dylan Wiliam sier at effektive skoler legger til rette for effektive klasserom. Arbeiderpartiet var nylig på besøk på Ringstabbekk der de har en klar pedagogisk kultur hvor nye lærere integreres i kulturen, og hvor de har kursing av nye lærere gjennom året der alle får delta i et tverrfaglig team. Jeg sier ikke at man nødvendigvis må gjøre det sånn, men dette er trygt og godt for lærerne – de er en del av et fellesskap, alle vet hvor de vil og hvor de skal, og man deler erfaringer for å søke og nå et felles mål.

Regjeringen har også en klar implementeringsstrategi. Det er viktig. Det er viktig at alle på skolen – alle norske lærere – kan få lov til å diskutere og bli enige og få en felles forståelse av hvordan man skal implementere den nye ungdomsskolemeldingen. Det gjør at sjansen for å lykkes blir dramatisk mye høyere enn det vi har sett ved andre tidligere reformer som skal inn i norsk skole.

Mette Hanekamhaug (FrP) [14:19:28]: Denne meldingen er et viktig fundament for den videre utviklingen og formingen av framtidens ungdomsskole. Vi i Fremskrittspartiet er, i likhet med veldig mange av de andre talerne, veldig glade for den store tverrpolitiske enigheten om dette, da dette danner grunnlaget for en stabil skoleutvikling mange år framover.

Samtlige politiske partier har gjentatt i denne sal viktigheten av tidlig innsats og forebygging av frafall. Det er med glede jeg registrerer at Fremskrittspartiets ønske og evige mantra om nivådeling nå har vist seg å få gjennomslag nettopp i denne kampen, til tross for at enkelte regjeringstidmedlemmer har kvidd seg litt for å innrømme at dette er tilfellet.

Jeg må også få lov til å si at det er utrolig deilig og inspirerende å høre kunnskapsministeren fra Sosialistisk Venstreparti snakke om viktigheten av å stille kompetan-

sekrav og krav om karakterer i de nye valgfagene som vi nå skal få. Det viser at Skole-Norge har gått fra oppfatningen av at det skal være kosefag og koseskole til å stille klare, konkrete krav til elevene.

Men årsaken til at jeg tar ordet i denne debatten, er et annet tema, et tema som dessverre er nevnt i særdeles liten grad i denne meldingen. Det er et tema som kommer til å være svært viktig i debatten rundt skoledagens utforming nå framover, både når det gjelder arbeidet for økt trivsel i skolen, bedre læringskapasitet og for å styrke gjennomføringsgraden, nemlig viktigheten av fysisk aktivitet.

Inspirert av representanten Hadia Tajiks hyppige sitering fra veldig mange ulike personer, ønsker jeg også å gjøre det samme her. Jeg siterer Lord Stanley som sa: «De som tror de ikke har tid til fysisk trening, må før eller siden sette av tid til sykdom.» Dette er et viktig moment, for det er viktig å sette av mer tid til fysisk aktivitet i skolen. De siste årene har forskningen rettet søkelyset på den fysiske treningens effekt på den kognitive kapasiteten til elevene, altså evnen til å lære.

Forskning viser at fysisk aktivitet bedrer den mentale kapasiteten både når det gjelder hukommelse, reaksjonstid, skoleprestasjoner og resonering. I tillegg er det viktig forebygging for mange livsstilssykdommer. Det er samfunnsøkonomisk gunstig å investere i dette, samtidig som det er med på å bedre hverdagen til svært mange individer.

Det er med bakgrunn i mye av denne forskningen at Helsedirektoratet har uttalt at alle barn og unge bør ha minst 60 minutter aktivitet hver eneste dag. Problemet er at barn og unges bruk av tid til fysisk aktivitet er drastisk redusert de siste årene, og den blir stadig redusert. Fysiske testresultater i kroppsovingsfaget og i Forsvaret viser en nedgang i fysisk yteevne for barn og ungdom i Norge. Samfunnet har endret seg. Der barn før sprang ut og spilte fotball eller slåball og sprang rundt og lekte i skog og mark, sitter de nå hjemme og spiller data og tv-spill, ser på Paradise Hotell og laster ned fancy apps på iPad og iPhone. Det eneste stedet hvor vi faktisk kan ha en kontrollert fysisk påvirkning av dette, er i skolen. Senest i 2009 debatterte man dette, da et utvalg, ledet av Marit Breivik, snakket om viktigheten av å styrke og øke den fysiske aktiviteten i skolen. Dette førte til at det ble fokusert på mer fysisk aktivitet fra 5. til 7. trinn, men dessverre er denne beskjedne økningen for det første ikke nok, og for det andre gjaldt det ikke ungdomstrinnet.

Vi i Fremskrittspartiet er opptatt av å styrke elevenes kognitive kapasitet på en best mulig måte og bruke forskningsresultatene for å gjøre dette. Undersøkelser utført på barn og unge i bl.a. USA viste at akademiske resultater bedret seg når tiden avsatt til kroppsoving i skolen økte. Andre studier igjen viser klare positive sammenhenger mellom god fysisk form og gode akademiske resultater. Vi i Fremskrittspartiet mener at disse resultatene og disse funnene er så grunnleggende viktig for elevenes læring, for elevenes motivasjon og lærelyst og evne til å konsentrere seg i skolen at vi ikke kan se bort fra det. Vi synes det er synd at verken Høyre, Kristelig Folkeparti eller Venstre er med på flertallsmerknaden vi har sammen med regje-

ringspartiene om viktigheten av å utnytte muligheten for økt fysisk aktivitet i de allerede fastsatte tidsrammene i skolen. Vi håper at forskningsresultatene her sier sitt, og at også alle de politiske partiene ser nødvendigheten av å øke dette i skolen, at vi fokuserer mer på det i debatten framover, og at Fremskrittspartiets mål om å ha minst én time fysisk aktivitet i skolen hver dag faktisk får gehør også hos de andre politiske partiene.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Svein Harberg (H) [14:24:32]: Jeg vil slutte meg til dem som har uttrykt glede over at vi nå har en grundig gjennomgang av ungdomsskoletrinnet – en viktig og ofte avgjørende periode i skoleløpet til norske elever. Vi har et utdanningstilbud vi kan være stolte av i Norge, men samtidig får vi tydelige meldinger om at nettopp ungdomsskolen trenger justeringer for å bedre resultatene.

Overgangen fra barneskole til ungdomsskole blir stadig omtalt som en av de tøffeste utfordringene elevene står overfor, og det underer meg derfor at det kommer så få konkrete tiltak for å gripe fatt i dette. Høyre fremmer flere forslag for å gjøre nettopp det. Jeg er glad for at i hvert fall hele opposisjonen støtter vårt forslag om å legge til rette for forsøk med felles rådgivningstjeneste for grunnskole og videregående skole. Det er store utfordringer mange steder med å få på plass kompetente rådgivere med sosialpedagogisk kompetanse og evner som samtidig skal være oppdaterte på hva de forskjellige utdanninger åpner for i et arbeidsliv i stadig endring – et arbeidsliv med stadig nye utfordringer og kompetansebehov, men også med nye muligheter.

Feilvalg er en stor utfordring. Det virker demotiverende og tar krefter og ressurser hos elev, lærerstab og ofte i samfunnet for øvrig. Høyre tror det er åpenbare gevinster i en organisering på tvers der en kan bygge større og bredere kompetansemiljøer, og ikke minst der en elev kan følges av det samme rådgivningsmiljøet fra barneskole til fullført videregående skole. Det gir en unik mulighet for individuell oppfølging til beste for den enkelte elev. Dersom en så i tillegg følger opp vårt forslag om å se på muligheten for å ta i bruk karriereplan som et verktøy i skolen, vil skolen kunne ta mange skritt framover i ønsket om å hjelpe den enkelte elev til å gjøre de rette valg, og til å justere skoleløpet etter de evner og interesser de har.

Det er flott at meldingen legger opp til at elevene nå i noen timer skal få velge fag de har spesiell interesse for, og jeg tror dette gir inspirasjon også til innsats i de grunnleggende ferdighetene. Høyre er imidlertid bekymret for hvordan mindre steder og mindre skoler skal greie å tilby et allsidig og kvalitativt godt tilbud til elevene. Det er etter vår mening derfor helt avgjørende at det nå aktivt legges til rette for å ta i bruk e-læring og fjernundervisning i langt større grad enn det som er tilfellet i dag.

Høyre ber regjeringen ta initiativ til en total gjennomgang, sammen med KS, av både administrative og undervisningsrelaterte digitale systemer i skolen. Det trengs en konkret plan for å samordne systemer og gjennom det

frigjøre ressurser til undervisning, samt kunne tilby både e-læring og fjernundervisning i langt større grad enn i dag. For å kunne få til gode valgfag i hele landet er dette en forutsetning, og regjeringen må ta ansvar.

Denne stortingsmeldingen inneholder mange gode intensjoner, men mangler den konkrete oppfølgingen. Det er leit at ikke de rød-grønne partiene følger oss i de konkretiseringer vi foreslår, men samlet støtte fra opposisjonen på mange av de sentrale punktene gir håp for framtiden.

Stine Renate Håheim (A) [14:27:51]: Den rød-grønne regjeringen har lagt fram en omfattende og veldig god stortingsmelding for å få en mer praksisrettet, moderne og mer motiverende ungdomsskole.

Det er veldig gledelig at store deler av innholdet i innstillingen fra komiteen bærer preg av enighet. Men det må være lov til å påpeke at det er litt utfordrende å få tak i hva Høyre egentlig mener om valgfag. Representanten Aspaker sa i et replikkordskifte i dag at regjeringen har en stor «kommunikasjonsutfordring». Vel, en ting er i hvert fall åpenbart – Høyre vet hva de snakker om når de snakker om kommunikasjonsutfordringer. For der denne regjeringen med et samlet storting i ryggen vil innføre mer reell valgfrihet i ungdomsskolen, sier samtidig en av Høyres mest profilerte skolepolitikere, Torger Ødegaard, at han vil nekte Oslo-elevene muligheten til valgfag i ungdomsskolen.

Representanten Aspaker er opptatt av at valgfag ikke må bli et gode kun for store skoler – det er jeg helt enig i, men det kan synes som om skolebyråden i Oslo, Torger Ødegaard, tok den bekymringen litt vel bokstavelig da han sa til Dagsavisen at han vil gjøre alt for at Osloskolen skal få unntak fra valgfag.

Der Høyres stortingsgruppe går inn for valgfag med grunnelsen om at det vil «være et viktig tiltak for å øke motivasjon og mestringfølelse», sier den samme Ødegaard at valgfagene gjør de svakeste elevene en bjørnetjeneste, og han anbefaler heller mer øving. Øv mer er et enkelt råd, men det er dessverre slik at det enkle ikke alltid er det beste. Motivasjon er et fenomen som er litt mer avansert enn som så.

Derfor må vi ta flere grep, og variasjon er stikkordet. Elevene sier selv at praktiske og varierte arbeidsmåter øker motivasjonen. Flere elever må oppleve mestring – det skaper mer lærelyst. Hvis elever selv forventer å gå på et nytt nederlag, er det slik at likegyldighet kan bli en beskyttelsesmekanisme. Hvis man ikke engang prøver, kan man heller ikke skyldes på dårlig innsats.

Vi vet at det er en sammenheng mellom elevers motivasjon og elevers læring. I dag sier mer enn hver tiende elev på 10. trinn at de mistrives i skolehverdagen. Motivasjonen daler gjennom ungdomsskolen, og manglende kunnskap fra ungdomsskolen er den enkeltfaktoren som har størst betydning for frafallet i videregående opplæring.

Valgfag alene vil ikke møte alle utfordringene vi har i ungdomsskolen, men det er ett av flere viktige grep som et enstemmig storting i dag vedtar. Det er gledelig at partiene i denne sal er enig om mye. Det er bra for den prosessen som nå skal settes ut i livet ved alle landets ungdomssko-

ler. Derfor er det desto mer underlig at skolebyråden fra Høyre i Oslo i dag varsler en prinsipiell kamp mot valgfag i ungdomsskolen. Jeg håper at det kommer en tydelig oppklaring fra Høyres representanter i salen her i dag. Hvis ikke er det fristende å sitere representanten Nikolai Astrup. I sin avsluttende twittermelding om samme tema sa han bare «hmmm».

Henning Warloe (H) [14:31:13]: Skolen skal gi barn og unge kunnskap, ferdigheter og holdninger, altså det best mulige grunnlaget for å kunne klare seg senere i livet. Da er det uakseptabelt at ca. en femtedel av elevene går ut av 10. klasse med helt utilstrekkelige kunnskaper til å klare videregående opplæring. For disse elevene har skolen ikke løst oppdraget, og årsaken til det er dessverre ideologisk.

Merkelig nok har rød-grønne skolepolitikere hatt vanskelig for å snakke om forskjeller blant elevene og sliter fortsatt med å ta konsekvensene av dette. Motstand mot karakterer, testing og bruk av nivådifferensiert undervisning er eksempler på dette. Ideologi går foran hensynet til elevenes beste. Til tross for at alle elever har krav på tilpasset opplæring, klarer ikke skolen å gi dette når elever med svært ulike forutsetninger alltid skal ha samlet undervisning. Opplæringslovens rigide bestemmelser og forbud mot inndeling av elevene i grupper etter faglig nivå gjør dette umulig. Dette forbudet bruker mange skoler stor oppfinnsomhet for å omgå ved å kamuflere gruppeinndeling, slik at det ser ut som om kriteriene er noen andre. Skolene og lærerne ser jo at det er nødvendig å gruppeinndeles for å kunne gi alle en mer tilpasset undervisning. Andre forsøk på å lage tilrettelagt undervisning for grupper av elever med store utfordringer, f.eks. egne opplegg for utagerende gutter, har blitt stoppet selv om resultatene har vært svært gode. Å opprettholde illusjonen om fellesskolen er altså viktigere enn elevenes beste.

Jeg husker godt hva SVs skolepolitiske talsmann her i Stortinget, Aksel Hagen, sa i debatten om min interpellasjon om tiltak for gutter som sliter i skolen. Han sa at det å ta dem ut av klassen og lage egne opplegg er en for høy politisk pris å betale. At tiltakene hjelper elevene, er altså ikke viktig. Når den politiske prisen er for høy, er det elevene som må betale prisen, med ødelagt skolegang og små fremtidsmuligheter.

Honnørordene om fellesskolen, hvor alle deltar på like vilkår og får de samme mulighetene, er altså ingen realitet. Elevene starter på skolen som seksåringer med svært ulikt utgangspunkt. Den viktigste bagasjen har de med seg hjemmefra. Foreldrenes utdanningsnivå, familiesituasjon og sosiale forhold har avgjørende innvirkning på elevenes utgangspunkt. Skolen har derfor en viktig funksjon i å skulle utjevne slike sosiale forskjeller. Denne oppgaven klarer ikke skolen godt nok. Tvert imot har internasjonale undersøkelser vist at effekten av de sosiale forskjellene er større i norsk skole enn i skoler i mange andre land. Fellesskolen, som skulle gi like muligheter til alle, svikter de svakeste elevene.

Høyre mener det er på tide å ta et oppgjør med opplæringslovens bestemmelser på dette området og fremmer i dag forslag om at Ny GIV-tiltakene settes inn fra 8. klas-

se, og ikke bare i det siste halvåret i 10. klasse. Det er for øvrig et interessant paradoks at regjeringen, når den skal hjelpe de svakeste elevene på tampen av ti års skolegang, tar i bruk den samme nivåddifferensieringen som den ideologisk er imot.

Tor Bremer (A) [14:34:24]: Eit av utgangspunkta for denne meldinga er at dei fleste elevane faktisk trivst godt på skulen, samtidig som mange elevar opplever ungdomstrinnet som teoretisk og kjedeleg. Det er slik at elevane sin motivasjon er lågast nettopp på ungdomstrinnet, og eit ubehageleg høgt tal elevar vil heller gå ut i arbeidslivet enn å fortsetja på skulen, dersom det hadde vore eit reelt alternativ for dei. Av dei elevane som går vidare på den vidaregåande skulen, er den kunnskapsryggsekken som mange elevar tek med seg, for liten og for lett. Det er såleis ei viktig årsak til det altfor høge fråfallet i vidaregåande skule.

Dette er utgangspunktet for dei mange tiltaka for auka motivasjon, og dette er gjennomgåande i meldinga. Så er det slik at det som gir god motivasjon, òg gir god læring. Det er som i livet elles.

Ei av dei kanskje «små» sakene i denne meldinga, men som etter mitt syn openbert vil få stor betydning i framtida, er temaet om entreprenørskap. Dette vil styrkja elevane sin kontakt med og relevans for samfunnet generelt og for eit lokalt samfunn spesielt. Som kjent er vår viktigaste ressurs den kunnskapen me alle har, og den arbeidsinnsatsen som me yter. Difor kan evna til å tenkja nytt og vera innovativ og kreativ bli avgjerande faktorar for framtidig velferd for oss alle. Det er dette entreprenørskap handlar om ved sida av òg å auka dei grunnleggjande ferdigheitene og dei sosiale kunnskapane til elevane.

Så langt har ikkje debatten i salen i dag avklara så mykje om kva høgrepertaria eigentleg meiner om viktige punkt i saka.

Når det gjeld Høgre, er det komplett uforståeleg kva partiet meiner om valfaga. Som kjent seier skulebyråden i Oslo, Torger Ødegaard, at han er prinsipielt imot valfag. Høgre gir i dag her ros til den same Ødegaard og er samd med han, men stemmer saman med fleirtalet og er *for* valfag. Forstå det den som kan!

Når det gjeld Framstegspartiet, var representanten Lien prisverdig tydeleg på at praksisretting ikkje betyr å nedprioritera dei teoretiske ambisjonane. Eg er naturlegvis samd med representanten Lien i dette. Men problemet som heng igjen i lufta, er at Framstegspartiet ikkje vil vera med og understreka kor viktig det er at norske elevar i framtida òg skal ha høg kunnskap om f.eks. framandspråk.

Sylvi Graham (H) [14:37:41]: Jeg skal overlata til mine kolleger å kommentere Tor Bremers innlegg, for jeg har lyst til å si aller først at jeg synes det er flott at vi begynner vårsesjonen med en skolepolitisk debatt.

En av våre viktigste oppgaver er nettopp å sørge for å videreutvikle skolen. En god skole skal gi *alle* elever muligheten til å skape seg den fremtiden de selv ønsker. Da må skolen først sørge for at *alle* elever mestrer grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning når de går

ut av ungdomsskolen. Det er viktig for å forebygge frafall i den vidaregåande skolen.

Med perspektivet mitt fra arbeids- og sosialkomiteen er jeg også svært opptatt av at en god skole er et av våre viktigste virkemidler i sosialpolitikken. Det å mestre grunnleggende ferdigheter er viktig for å skape tilknytning til arbeidslivet senere. Men det er en bekymringsfullt høy andel voksne som sliter med sviktende grunnleggende ferdigheter og opplever det som utfordrende å mestre jobb og hverdagsliv. Det viser hvor viktig det er med en god skole som ser og hjelper alle elever.

Høyre har fremmet en rekke forslag som skal bidra til at elevene lykkes enda bedre i ungdomsskolen. Det er viktig å fange opp så tidlig som mulig de elevene som har behov for litt ekstra hjelp. Vi hører stadig om behovet for mer tidlig innsats, men da må vi ha et regelverk som gjør det mulig med tidlig innsats.

Jeg har merket meg at som en del av Ny GIV har skolene mulighet til å ta de svakeste elevene i slutten av 10. klasse ut i egne grupper for intensivundervisning. Det er vel og bra, men antagelig i seneste laget. Høyre mener at skolene bør få denne muligheten allerede i 8. klasse. Det er tidlig innsats i praksis. Vi må riste av oss vente-og-se-holdningen som har rådd i norsk skole. Vi skylder elevene å gi dem den hjelpen de trenger, så tidlig som mulig. På den måten kan de oppleve mestring og lykkes i skolen, og inngangen i den negative spiralen – som i verste fall kan føre til et senere liv utenfor arbeidslivet – kan hindres. Litt hjelp tidligere, f.eks. i 8. klasse, vil kunne bidra til at elevenes motivasjon stiger gjennom ungdomsskolen, og spiralen går med det i positiv retning.

I sommer besøkte jeg Soon Sjøskole i Vestby. Det er en skole som gir et tilbud til elever i ungdomsskolen som ikke finner seg til rette i den ordinære skolehverdagen.

Jeg ble fortalt virkelige solskinnshistorier om elever som begynte der av forskjellige grunner, men som med tett oppfølging og en helt annen skolehverdag mestret ungdomsskolen og kunne gå videre til å begynne på den vidaregåande skolen de ønsket.

Slike historier gjør meg virkelig glad. Det viser at det å fokusere på elevene og tenke på hva som er best for han eller henne, gir gode resultater. Slike alternative opplæringstilbud må det være plass til for å hjelpe elever som har behov for det.

Svein Gjelseth (A) [14:40:56]: Ønsket om ei meir praktisk og relevant opplæring er unisont frå heile landet, og det gjev optimisme. Denne optimismen må vi for all del greie å take vare på. Den må forankrast ut i kommunane og i den enkelte skulen.

Alle elevar må få oppleve glede av å lære, glede av å skape, glede av å bety noko, glede av å kunne hjelpe nokon, glede av å kunne reise heim att når skuledagen er over og vite med seg sjølv at i dag har eg lukkast. I dag har eg fått til noko, og eg betyr noko.

Eg vil bruke resten av innlegget mitt på rådgevingstenesta. Det er heilt avgjerande å sikre ei nær og tilgjengeleg rådgevingsteneste med høg kvalitet gjennom heile ungdomstrinnet og vidaregåande opplæring. I denne alders-

gruppa står mange elevar overfor krevjande utdanningsval, andre treng nokon å snakke med om personlege eller sosiale utfordringar.

Fellesnemnaren her er behovet for ein vaksen som ser kvar enkelt. Gjennom dei siste åra har regjeringa gjennomført ei lang rekkje viktige tiltak for å styrkje heile spekteret av rådgjeving som skjer i og utanfor skulen. Deling av rådgjevingstenesta i ein sosialpedagogisk del og ein yrkesretta del har vore eit viktig krav frå Elevorganisasjonen i mange år. Det er no gjennomført.

Kommunar og fylkeskommunar har fått auka ressursar som skal brukast til å heve kvaliteten i rådgjevingstenesta. Det er innført partnarskap for karriererettleiing i alle fylke, og staten legg vidare til rette for nasjonale og regionale karrieresenter. Faget utdanningsval er under utvikling for å sikre ei endå tettare og betre kopling til næringslivet. I stortingsmeldinga om ungdomstrinnet vert det varsla at den sosialpedagogiske rådgjevinga skal styrkjast vidare.

Pilane peikar no i rett retning, men det gjenstår framleis utfordringar. Mange elevar fortel at rådgjevarane på skulen har for lite tid til å snakke med kvar enkelt. Mange opplever å velje feil, noko som kan føre til mindre motivasjon og i verste fall til fråfall.

Tidlegare var rådgjevingstenesta utelukkande eit tilbod i regi av skulen. Eg er svært glad for at vi i dei siste åra har hatt ei utvikling der arbeidslivet i betydeleg større grad bidreg positivt i dette arbeidet. Utplassering, praksisplassar, mentorordningar, betre samarbeid på alle nivå og ikkje minst etablering av karrieresenter gjer at vi no kan tilby elevane eit langt meir heilskapleg og tilpassa opplegg.

Arbeidspartiet ønskjer eit enda tettare samarbeid mellom skule og arbeidsliv. Dette er utelukkande positivt – for alle parter.

Gunnar Gundersen (H) [14:44:10]: Jeg vil gjerne slutte meg til det representanten Graham sa, at det var flott å starte året med en skoledebatt. Det er ingen tvil om at det å skape en bedre skole og mer kompetanse i det norske samfunnet er vår hovedutfordring.

Men om en skulle ha lyttet til de rød-grønne, skulle en nesten tro at debatten var for eller mot Torger Ødegaard – og da helst mot – for det er ikke stort annet som går igjen. Det undrer meg at man ikke fokuserer på at vi faktisk ikke har en skole som skaper de resultatene man skulle forvente. Vi har en skole som reproducerer sosiale forskjeller, og det er helt uakseptabelt. Inntil vi har løsningen på det, ville jeg ha foretrukket at man hadde en debatt som rettet seg mot kunnskap, og hvordan vi faktisk får kunnskap inn i skolen.

Sånn jeg ser det, er det helt sentrale for å få kunnskap inn i skolen et sterkt eierskap, det er god ledelse gjennom kompetente rektorer, og det er god klasseledelse gjennom gode lærere. Det håper jeg det faktisk kan være enighet om. Man kan være for eller mot Torger Ødegaard og Oslo-skolen, men det er heller ingen tvil om at de har vist vei i denne debatten. Det er mange som følger etter, heldigvis, men fortsatt er det også mange som ikke har tatt det lokale ansvaret ved å ta et sterkt eierskap.

Jeg konstaterer at Øystein Djupedal fikk rett da han sa

at for å få en god skolepolitikk holdt det ikke med bare å være mot Kristin Clemet. Nå har jeg i og for seg registrert at de fleste har adoptert det Kristin Clemet sto for.

Jeg har lyst til å si litt om nasjonale prøver. Det undrer meg at man ikke har mer fokus på dem. De er faktisk retningsgivende for hvem som lykkes, hva som er gode grep i skolen, og også hvem som har utfordringer. De sier ikke alt, men de kan si ganske mye. Jeg får ganske mange henvendelser fra lokale politikere som synes det er vanskelig å få tilgang til nasjonale prøver og å få tilgang til resultatene fra nasjonale prøver. Dermed kan de heller ikke utøve det gode lokale eierskapet. Der burde vi i hvert fall starte.

Regjeringen stemte også i fjor mot forslag om å utvikle tydeligere retningslinjer for nasjonale prøver. Det forundrer meg at man ikke har tatt utfordringen, for jeg får også ganske mange henvendelser fra lærere som er bekymret over at prøvene ikke har samme beskyttelse som f.eks. eksamen. På mange skoler blir prøvene kjent i forkant, lærerne retter sine egne klasser og sitter også som oppasser for sine egne klasser – altså kan vi ikke garantere at det ikke jukses. Dette dreier seg også om mye mer enn bare om fritaksstatistikken. Det dreier seg om hele gjennomføringen av en veldig sentral del av det å skape god oversikt over utviklingen i norsk skole, og jeg håper at statsråden tar med seg at her ligger det en utfordring, selv om man har stemt imot det på Stortinget.

Kjersti Toppe (Sp) [14:47:25]: Først vil eg hylla tittelen på ungdomsskulemeldinga som er «Motivasjon – Mestring – Muligheter». Eg synest det er ein treffande tittel på ei melding der hovudmålet er å gi elevane meir motivasjon, meir meistringsfølelse, og at dei klarar å sjå moglegheitene dei har i eit av verdas beste land å bu i. Korfor skulla dei eigentleg ikkje det?

Men vi veit at elevane sin motivasjon dalar, og særleg liten er han på ungdomsskulen. Eg spør meg ofte om korfor det eigentleg kan bli sånn. Eg møtte ein gut eg kjente frå nabolaget. Han hadde begynt på ungdomsskulen, og eg spurde: Korleis går det? Han sa: Ikkje så bra, eg er så dårleg. Svaret hans gjorde inntrykk på meg. Eg meiner det er systemet som ribbar dei for sjølvtilitt, og han trong motivasjon, han trong meistringsfølelse, og han trong å sjå dei moglegheitene han hadde.

Eg trur denne meldinga gir håp om betring og om ein meir motiverande ungdomsskule.

Eg vil bruka mitt innlegg på psykisk helse. Det står òg i merknadene at tal frå Folkehelseinstituttet viser at nesten ein av fem ungdommar på ungdomsskulen har psykiske plager i ei eller anna form. Dette er veldig høge tal. Komiteen skriv i merknadene at det er openbert at psykisk helse har innverknad på elevanes funksjonsnivå og påverkar læresituasjonen. Ja, sjølv sagt gjer det det. Det er ei veldig alvorleg utfordring, og mitt råd er at utdanningsminister og helseminister i oppfølginga av denne planen går saman om eit lyft for å betra den psykiske helsa blant elevane.

Eg vil nemna to ting ein kan gjera i skulen for å førebyggja psykiske plager. Det eine er skulehelsetenesta. Vi må innrømme at ho er for dårleg i mange kommunar. Vi må innrømme at ho er dårlegare jo eldre elevane er,

og verst er det på vidaregåande. Skulehelsetenesta må bli meir integrert i den vanlege skulen og fungera som eit reelt lågterskeltilbod. Kort fortalt, skulehelsetenesta treng eit lyft.

Det andre gjeld fysisk aktivitet. Her vil eg gi ros til representanten Mette Hanekamhaug sitt innlegg. Poenget er at regelmessig fysisk aktivitet kan førebyggja psykiske plager som depresjon og angst. Berre halvparten av 15-åringane oppfyller helsestyresmaktene si anbefaling om aktivitet. Vi har eit gymfag som har eit forbettringspotensial, som har vore for prestasjonsprega, med karakterpress, som ikkje har vore det høgdepunktet og det pusteholet i ein skulekvardag som det var tidlegare. Samtidig opplever ungdommane ei topping innan idretten som gjer at mange fell frå. Eg er glad for den endringa som utdanningsministeren har varsla i gymfaget, og for at fleirtalet i komiteen ønskjer å fokusera på meir fysisk aktivitet der det er mogleg. Det er mykje god helse i ein god ungdomsskule, og omvendt.

Ingjerd Schou (H) [14:50:47]: Jeg har fulgt debatten med interesse i hele dag, og jeg gleder meg over at det tross alt er betydelig enighet om behov for endringer i ungdomsskolen. Jeg håper også at regjeringen i fremtiden kommer dit hvor Høyre er, men dette er altså en prosess.

Jeg skal vie oppmerksomheten til et område som ikke har vært særlig berørt under debatten i dag, og det handler om det å ha oppmerksomhet på elevrådsarbeidet. Regjeringen foreslår å avvikle elevrådsarbeid som eget fag. Faget har i dag 71 timer over en treårsperiode i ungdomsskolen. Det betyr ikke at dette timetallet for Høyres del er låst, men dette er et viktig område som vi ønsker fortsatt skal være et eget fag.

Det har vært høring i forbindelse med meldingen, og forslaget om elevrådsarbeid ble møtt med betydelig motbør i høringen i Stortinget. Ut fra den oppslutningen som vi i dag ser om de politiske ungdomspartiene, må jeg også si at det fra regjeringens side handler om å være svært umusikalsk.

Høyre er imot å fjerne elevrådsarbeid som eget fag. Det har en dårlig effekt, og norske elever skårer altså høyt på demokratiundersøkelser. Da gir det liten mening å fjerne nettopp dette faget som er en arena hvor elever kan utvikle nettopp demokratikunnskaper og ferdigheter.

Elevmedvirkning og elevdemokratiets betydning for unge menneskers dannelsesutvikling er svært sentralt. Da er møtet i klassens time kanskje det aller første stedet i det offentlige rom hvor elever må bryne sine meninger, må fremholde sine meninger, komme med ytringer, prøve sine synspunkter og forfekte dem, dra resonnement, delta i ordvekslinger, lede møter, gjennomgå og føre voteringer, bruke stemmen – bruke stemmen på andre arenaer enn bare der det handler om basisferdighetene, som er viktige nok, i norsk, andre språk og realfag. Man skal bruke stemmen, og man skal gi innhold til et samspill mellom lærere, skoleledelse og egne medelever på andre områder enn det som tradisjonelt hører skolefaget til. Det å erfare og vinne argumentasjoner og voteringer og å tape tilsvarende er viktig for egen dannelsesprosess – det å lære

noe om demokratiet. Regjeringen vil altså fjerne dette som eget fag. I den internasjonale demokratiundersøkelsen fra 2010 kom det fram at norske elevers kunnskap om – og holdning til – demokrati og medborgerskap er veldig god sammenlignet med kunnskapen til elever i 38 andre land som deltok. Det vi lykkes i, vil altså regjeringen at vi tar vekk.

Irene Lange Nordahl (Sp) [14:54:11]: Framtidens gründere og næringslivsledere sitter på skolebenken akkurat nå. Deres skaperkraft og gründerånd er helt avgjørende for fremtiden for landet vårt. Derfor er de valg vi nå gjør for elevene og skolene, av sentral betydning.

Gründere er avgjørende for et levende og nyskapende næringsliv i fremtiden, og satsing på entreprenørskap i skolen er svært viktig for å skape vårt framtidige næringsliv og dermed vekstkraft i hele nasjonen. Dette er viktig for både by og land. Satsing på entreprenørskap, valgfag og praktiske fag i skolen er viktig for å møte den fremtiden vi går inn i, på en offensiv måte, og det skaper motiverte elever og engasjerte lærere.

Erfaringene med ungdomsbedrifter innenfor Ungt Entreprenørskap er svært gode. Mange av dem som har fått være med på å drive ungdomsbedrifter, blir selv unge gründere. Den kunnskapen og de erfaringene elevene får, gjør at de har en helt annen ballast å ta med seg inn i etableringen av egen bedrift enn dem som ikke har fått denne muligheten. Dette gjør at barrierene for å skape egen bedrift senkes. De får ledererfaring, økonomisk og markedsmessig forståelse, og de blir klar over en del av hindringene de må gjennom. En del opplever å gå konkurs underveis. Det er også en del av læringen. Da vet de i hvert fall hva som skal til for å lykkes i neste runde.

Jeg har selv bakgrunn fra dette arbeidet, bl.a. som daglig leder for Ungt Entreprenørskap i Troms. Jeg er imponert over den kreativiteten og det engasjementet som vises rundt om på skolene. Her ligger det virkelig optimisme og framtidstro.

Senterpartiet mener at alle elevene, både i ungdomsskolen og på videregående skole, må få tilbud om ungdomsbedrift. Jeg vil derfor oppfordre kommunene og fylkene til en storsatsing på entreprenørskap i skolen. Å bli gründerfylke nr. 1 bør bli den viktigste og største konkurransen mellom fylkene, samtidig med å ha det beste faglige tilbudet, i tett samarbeid med næringslivet.

For å lykkes med satsing på entreprenørskap i skolen vil jeg framheve lærernes sentrale rolle. Kompetanse for lærerne er viktig, og gründerlærerne må få den anerkjennelsen som de fortjener for den innsatsen de legger ned som grunnlag for vårt framtidige næringsliv.

Våren 2011 ble det etablert et nytt samarbeid mellom Universitetet i Tromsø og Ungt Entreprenørskap, som innebærer at studentene ved lærerutdanningen utdannes i entreprenørskap som metode. Dette vil gi et løft for denne satsingen i Troms og er til etterfølgelse for andre utdanningsinstitusjoner i resten av landet.

Trine Skei Grande (V) [14:57:19]: Som jeg sa i mitt hovedinnlegg, mener jeg at det er mange gode intensjoner

i denne meldinga for hvordan vi skal endre skolen, men jeg tror ikke vi har alle virkemidlene for å klare å nå dem. Derfor hadde jeg mitt hovedfokus på etter- og videreutdanning av lærere og en lengre lærerutdannelse.

Svein Gjelseth snakket fint og varmt om rådgivertjenesten, men vi vet at fire av ti rådgivere i ungdomsskolen ikke har den utdannelsen de skulle ha hatt. Vi er lei oss for at Venstre står alene om forslaget om en opptrappingsplan for rådgiverne.

Venstre har ved alle alternative budsjetter i den siste perioden foreslått en oppbygging og opptrapping av skolehelsetjenesten. Det å ha en skolehelsetjeneste som fungerer, det å ha en skolehelsetjeneste som avlaster lærerne og som følger opp elevene, er viktig for å få den ungdomsskolen som skal til. Vi er lei oss for at vi ikke får støtte for det.

I en tid hvor vi har en statsminister som samler nasjonen rundt uttrykk om demokrati og mer åpenhet, syns vi det er rart at man kutter i elevrådsarbeidet og gjør det mindre viktig og mindre prestisjefyllt i norsk skole. Derfor er vi også lei oss for at vi ikke får støtte for det.

I vårt alternative budsjett i år har vi omprioritert leksehjelpene. Regjeringa ønsker å gi leksehjelp til de aller yngste, de yngste som vanligvis har foreldre som klarer å følge med på det de holder på med, de yngste som skal lære seg gode arbeidsrutiner sammen med mamma og pappa hjemme. Det som hadde vært mye mer virkningsfullt, er at de pengene kunne ha blitt brukt som leksehjelp i ungdomsskolen der mamma og pappa ikke lenger klarer å følge med, og der støtteapparatet rundt kanskje trenger litt ekstra behov. Derfor har vi ønsket å omprioritere disse midlene, sånn at skolene sjøl kan bruke dem til leksehjelp for de gruppene som de spesielt ser har behov for det.

Jeg tror at vi er veldig enige om overskriftene i denne meldinga. Vi har noen skinndebatter, mener jeg, f.eks. om nivådeling, som jeg mener det gjøres mye praktisk, god, normal voksen pedagogikk på rundt omkring i norske skoler, uten at en trenger å gjøre det til en ideologisk slagmark. Men skulle vi virkelig ha gjort noe her, hadde vi trengt å satse på etter- og videreutdanning av lærere og gitt dem det virkemiddelapparatet de trenger. Vi skulle hatt bedre rådgivere, vi skulle hatt oppbygging av skolehelsetjenesten, vi skulle hatt leksehjelp i ungdomsskolen, og vi skulle ha latt elevrådssamarbeidet fortsette. Jeg tror at det hadde vært de fem grepene som hadde gjort at vi hadde kommet i mål.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Aksel Hagen (SV) [15:00:32]: For det første: Takk til Truls Wickholm, som understreker noe veldig viktig, at i gjennomføringa nå er det mye god praksis å ta utgangspunkt i. Det er noe vi alle skal legge merke til og være glade for.

For det andre: en takk til Henning Warloe, som siterer meg. Det er jo stas å bli sitert. Hadde jeg vært en del av academia, hadde det nesten vært en slags overlevelsesstrategi å bli sitert – hvis ikke blir man oppsagt. Jeg kan

ikke skjønne at det som ble sitert, «høy politisk pris å betale», er en hagensk formulering, men det får Warloe og jeg finne ut av etterpå. Det er i alle fall interessant å legge merke til at der Hanekamhaug sier at vi nå fullstendig har gitt oss over og er for en nivådifferensiering, så sier Warloe at her har vi ikke skjønt noen ting, for her er vi fortsatt imot nivådifferensiering.

For det tredje: Hvis Høyre ved f.eks. Elisabeth Aspaker fikk lov til være kunnskapsstatsråd for én dag – det må være nok med én dag, rett før sommerferien – og fikk en søknad fra Oslo kommune om fritak for valgfag, hvordan vil Høyre da behandle den søknaden, gitt at de tar utgangspunkt i det vedtaket vi gjør senere i dag, og som Høyre slutter seg til?

For det fjerde: Når vi stortingsrepresentanter er ute på besøk, får vi av og til gaver. Jeg var på Universitetet i Tromsø i forrige uke, og da fikk jeg en gave. Det var ei bok, og den heter «Tre års kjedsomhet?» – om å være elev i ungdomsskolen. Den ble gitt ut i 2000 og redaktøren heter Gunnar Grepperud. Den oppsummeringa som han og forskerne der kom med, er i stor grad – og det er veldig godt å legge merke til – skrevet inn i meldinga her i dag. Ett av flere poenger de hadde, var nettopp å løfte opp og fram hvor viktig det er med god kobling mellom utdanning og dagligliv – og med dagligliv mente han både arbeidsliv, kultur, global utvikling osv.

Litt i fortsettelsen av det var jeg i forrige uke så heldig å få en tilleggsopplevelse, og det var knyttet til at kulturskolefolk i Hedmark og Oppland hadde sin årlige konferanse. Én av våre mange dyktige lærerutdannere, forelesere og forskere, Wenche Waagen, hadde et fantastisk foredrag – gå og «kvasirer» henne etterpå. Foredraget het Kunstfagenes betydning for barn og unges livskompetanse og hadde som undertittel – legg merke til den – virkninger og bivirkninger av kunstneriske læringsprosesser. Hennes poenger kan også i stor grad overføres til praktisk-estetiske fag rent generelt. Hovedpoenget her – og mer rekker jeg ikke før presidenten klubber – er at dette er ikke en oppskrift på en koseskole. Dette er en oppskrift på å øke læringstrykket, det er en oppskrift på å få et mer effektivt læringstrykk, ikke minst når det gjelder teorifagene, ved at man tar i bruk denne læringsmetoden og alle de muligheter som ligger i den praktisk-estetiske tilnærminga, og som kommer som et tillegg til den mer akademiske undervisningsmetoden.

Tord Lien (FrP) [15:03:48]: Det har vært mye snakk om skole. Jeg tenkte jeg skulle si noe om samfunnet også, med det samme. I tidligere generasjoner var det altså sånn at en betydelig del av arbeidsstokken arvet arbeidsplassen etter faren sin. Helt til nylig har det vært sånn at hvis du har lært deg et yrke, enten gjennom yrkesfag eller høyere utdanning, har du med stor sannsynlighet kunnet stå i det yrket – og kanskje i den jobben du fikk da du var ferdig utdannet – inntil du gikk av med pensjon.

Dette sier jeg fordi det er viktig å huske på at det verken er for i dag eller for i morgen vi snakker om når vi gjør de grepene vi gjør med ungdomsskolen i dag, det er tiårene framover mot 2065. Hvert eneste år forsvinner mellom

10 til 15 pst. av arbeidsplassene i privat næringsliv. Heldigvis blir det skapt flere – mellom 12 til 15 pst. nye arbeidsplasser blir skapt hvert år. Men det skjer altså en endring i næringslivet som samfunnet vårt aldri tidligere har stått overfor, noe som gjør at det kreves mer kompetanse blant de elevene vi sender inn i videregående utdanning – og forhåpentligvis ut av videregående utdanning. Derfor er jeg veldig glad for den avklaringen statsråden kom med, om at denne stortingsmeldingen på ingen måte medfører at man svekker ambisjonene om akademiske resultater og akademisk læring i skolen. Gjør vi det, vil vi også sende mange av disse elevene ut i en kortsiktig yrkeskarriere og deretter uføretrygd.

Så noen korte betraktninger om infrastrukturen: Det er et paradoks at vi vedtar at vi skal ha mer praksisrettet undervisning, uten å vite om vi har en infrastruktur ute i skolene til det. Kjemi er et fag jeg hadde stor nytte og glede av – og så lærte jeg meg også matematikk, i tillegg til kjemi – men det er det for det første ulovlig, og sannsynligvis også til dels farlig, å gjøre uten å ha et velegnet kjemirom. Dette kan man ikke gjøre i et vanlig klasserom. At vi ikke engang kan enes om at vi trenger å kartlegge situasjonen før vi tar hvert enkelt års budsjettdebatt, synes jeg er litt uheldig.

Så en liten visitt til Senterpartiet: Hvis det er sånn at vettet er likt fordelt i hele landet, som jeg også tror det er, synes jeg det hadde vært greit om vi hadde klargjort at det er fylkeskommunene som har ansvaret for å finansiere videregående utdanning – uansett hvor gamle elevene er.

Så en liten visitt, helt avslutningsvis, til Høyre: Vi kunne ha brukt denne dagen til å avklare hva Høyre mener om valgfag. Jeg prøvde flere ganger i valgkampen å utfordre dem på det, men fikk ikke noe svar. Jeg trodde jeg hadde fått et svar i høst. Jeg må innrømme at jeg er mer usikker på hva Høyre mener nå, enn jeg var før debatten startet. Men så er det sånn at Fremskrittspartiet, gjerne sammen med Venstre, sikkert nok tar på seg ansvaret for å være garantist for valgfrihet også internt i den offentlige skolen.

Svein Harberg (H) [15:07:05]: Jeg har ett punkt som jeg har lyst til å løfte opp, gi litt mer oppmerksomhet, og som vi for så vidt har vært innom. Det gjelder læreren, som alle kommenterer er en viktig og avgjørende ressurs for elevene i skolen. Lærerutdanningen har slitt med rekrutteringen, og vi hører stadig at yrket har for lav status. Vi i Høyre vil ha de beste søkerne, og vi vil justere utdanningen slik at den blir mer attraktiv og tiltrekker seg nye grupper. Det er derfor på tide at vi nå oppgraderer lærerutdanningen til et femårig masterstudium. Selv om dette ikke er tiltak som spesielt gjelder ungdomsskolen, synes Høyre det er viktig å fremme forslaget i dag. Lærere som får en enda bedre utdanning, en utdanning med større mulighet for faglig fordypning og en utdanning som i langt større grad kan ha en kombinasjon av teori og praksis, vil komme alle elever til gode, ikke minst ungdomsskoleelevene.

Vi trenger en debatt om hvordan vi skal løfte læreryrket, og om hvordan lærerne kan gis det beste utgangspunktet for å gi en god undervisning. Derfor er det

viktig for Høyre å peke på dette også i denne debatten.

De nye tiltakene i ungdomsskolen går nå inn i en kritisk fase, spesielt med den tidshorisonten det er fra i dag og fram til skolestart høsten 2012. Det er derfor flott og viktig at det nå blir oppmerksomhet omkring gjennomføringen, noe som synes å ha sviktet en periode nå.

Til slutt en liten kommentar til dem som har vært mer opptatt av å diskutere om det er uenighet i Høyre, enn av å diskutere framtiden til ungdomsskolen. Vi er tre stortingsrepresentanter fra Høyre her i dag. Vi har arbeidet aktivt og mye med denne meldingen og har fremmet 20 forslag. Ett er det så stor enighet om at det blir oversendt regjeringen. De 19 andre blir riktignok nedstemt av et flertall. Det er de valgfag og den ungdomsskole vi vil ha, det burde det ikke være veldig vanskelig å lese seg fram til.

Truls Wickholm (A) [15:09:34]: Jeg er ikke så opptatt av om det er rot eller ikke i Høyre, det tror jeg for så vidt at det er. Men det jeg synes er alvorlig, er at Høyres fraksjonsleder i utdanningskomiteen stiller seg spørsmålet om det er ansvarlig å innføre valgfag i ungdomsskolen på den måten som regjeringen har lagt opp til, samtidig som hun er med på dette i innstillingen. Jeg synes det er veldig alvorlig å stille spørsmål ved hele gjennomføringen. Hva slags trygghet gir det for Skole-Norge? Jeg skulle ønske at Aspaker kunne bekrefte om hun er for, eller om hun er imot, om hun kommer til å stille seg bak dette eller ikke.

Så ser det ut til at Høyre mener at nivådifferensiering er det eneste som hjelper. Et par representanter her, Gundersen og Graham, har vært inne på det. De sier bl.a. at de skulle ønske man kunne fått Ny GIV mye tidligere, fått det i 8. klasse istedenfor i 10. klasse. Vel, vi har også noe som heter Ny GIV i 1. klasse, eller tidlig innsats, som vi kaller det. Det handler om å komme med tiltakene med en gang man opplever at elevene faller ut. Ny GIV er et prosjekt som skal vare over kortere tid, for å løfte de elevene som ikke har fått det de nødvendigvis trengte i skolen. Hvis det ikke er nivådifferensiering, er det prøver og karakterer.

Det skjer sikkert mye fornuftig, som Trine Skei Grande sier. Vi vet f.eks. at arbeid i små grupper som roterer over kortere tid, kan fungere, men vi vet fra forskning at permanent nivådifferensiering ikke fungerer, men tvert imot kan være kontraproduktivt.

Gundersen etterlyste også fokus på nasjonale prøver, på hvem som gjør det bra. Vel, vi vet også, fra forskning igjen, at de som jobber med vurdering *for* læring, ikke bare vurdering *av* læring, er også de som lykkes best på de prøvene som tester læring. Derfor har Utdanningsdirektoratet en satsing som heter nettopp det, Vurdering for læring, som går fra 2010 til 2014, og som handler om å gi lærere noen verktøy for hva de kan gjøre i klasserommene, hvordan de kan legge opp undervisningen. Det handler om at elevene skal forstå hva de lærer, hva som er forventet. De skal få tilbakemeldinger om kvalitet og prestasjon og få råd om forbedring i en kontinuerlig prosess. De skal bli involvert i egen læring ved å vurdere eget arbeid og hvordan de lærer. Elevene blir klar over hvordan de lærer,

og ikke bare hva de lærer. Dette er godt belagt i forskning, både fra OECD og fra Black og William. Jeg skulle ønske at Høyre brukte noe mer tid på å sette seg inn i internasjonalt anerkjent skoleforskning, istedenfor bare å komme tilbake til dogmene om nivådifferensiering, flere karakterer og flere prøver.

Statsråd Kristin Halvorsen [15:12:50]: Jeg er glad for det brede engasjementet i Stortinget for at ungdomstrinnet skal bli mer variert, mer motiverende, at læringstrykket skal økes, og at flere elever skal mestre mer. Det er en veldig stor styrke når vi nå skal gjennomføre disse endringene i praksis.

Vi skal altså ikke bare slippe denne stortingsmeldingen og ønske lykke til, vi skal følge opp med en gjennomføringsstrategi over fem år der læreren og lærerkompetansen står i sentrum. Skolebaserte opplegg for klasseledelse vil være et veldig viktig grep når det gjelder det faglige påfyll som veldig mange lærere trenger for nettopp å kunne jobbe mer variert og praktisk rundt omkring. Det er først når den siste elev merker at nå har skolen blitt mer praktisk og variert, at vi kan si at vi har lyktes med dette.

I den sammenheng skal vi også ta med oss erfaringene fra Ny GIV og overgangsprosjektet i Ny GIV. Hele poenget med overgangsprosjektet, det tilbudet som 10.-klassinger får ved juletid om mer praktisk og variert lese- og regneopplæring, er ikke at de skal få den undervisningen for seg selv. Det er at den skal være mer praktisk og variert. Nå må vi sørge for at vi tar med oss erfaringene, som er veldig gode. Veldig mange lærere er veldig godt fornøyd med den opplæringen de har fått for å jobbe mer praktisk og variert når det gjelder lesing og regning, og slik at det kan prege hele ungdomsskolens måter å jobbe på. Da blir diskusjonen om nivådifferensiering – som en del har prøvd å ta opp her – litt malplassert, for det høres ut som om det er det som er målet. Målet er jo at man skal treffe disse elevene tidligere, med flere og varierte måter å jobbe på.

Så må jeg si jeg forundrer meg veldig over de opposisjonspartiene som nå støtter innføring av valgfag, men som ikke vil avvike faget elevrådsarbeid, for da har man ikke timer til valgfag. Det henger veldig nøye sammen, det er slik vi har fått til dette. Det handler ikke om at elevdemokrati og elevrådsarbeid på skolen ikke er viktig. Det handler om at faget elevrådsarbeid ikke er et veldig vellykket fag. Men vi skal både – punkt 1 – sørge for at vi forskriftsfester det som dreier seg om elevmedvirkning, og – punkt 2 – gå gjennom læreplanen både i norsk og samfunnsfag og andre fag for å sikre oss at vi fortsatt er verdensledende når det gjelder demokratiforståelse, sånn som vi er blant norske elever.

Så er det veldig interessant at denne debatten viser en ny kurs for Kunnskapsløftet og et mye bredere kunnskaps-syn enn det Høyre ønsket å innføre da de ville innføre Kunnskapsløftet. Høyre foreslår ikke å innføre obligatorisk 2. fremmedspråk, som de senest vedtok på landsmøtet sitt. Det er et nytt klima, rett og slett, i debatten. Men det er full forvirring om hva Høyre faktisk mener. Mener Høyre på bakgrunn av det vedtaket vi gjør her i dag, at det

er mulig å innføre et unntak for en tiendedel av elevene i Norge, og at elevene i Oslo ikke skal få valgfag, sånn som Høyre-byråden i Oslo ønsker?

Marianne Aasen (A) [15:16:17]: Som flere har vært inne på, er vi egentlig ganske enige om de fleste forhold i meldingen, selv om debatten selvfølgelig bærer preg av de områdene som vi er uenige om.

Når det gjelder elevrådsarbeid – det skal jeg også ta opp – er det ikke sånn at vi er imot det og vil at vi ikke skal ha det i skolen, men det handler om at vi vil organisere det på en annen måte, og det er for å finansiere valgfagene. I likhet med for mange flere andre momenter som man tar opp og kritiserer posisjonen for, har ikke opposisjonen dekning økonomisk når de kommer med sine forslag, inkludert dette. Så det henger ikke i hop.

Så synes jeg også det er litt pussig at Høyres representanter reagerer på at Osloskolen blir dratt inn i denne skoledebatten. Det er rett og slett på grunn av det faktum at det er sjelden man har sett et sånt sprik internt i eget parti mellom en så sentral skolepolitiker, som Torger Ødegaard tross alt er, og at Osloskolen stadig løftes fram internt i Høyre, selv om vi andre, rød-grønne politikere, ville trukket fram andre Høyre-kommuner, hvis det var så om å gjøre, som har en bedre skolepolitikk enn Oslo. Så når Høyre er så opphenget i Osloskolen, oppdager de nå i dag at det åpenbart blir et problem når de er på kollisjonskurs med en av sine fremste skolepolitikere. Når selv Fremskrittspartiet også stiller seg undrende til konklusjonen, må det i hvert fall være grunn til å kunne få en forklaring, som jeg regner med at vi får i løpet av debatten.

Jeg synes også det er litt malplassert å dra opp dette med nivådifferensiering, at f.eks. det vi allerede har i norsk skole, nemlig at de som finner noen teorifag lett på ungdomsskolen, får et tilbud om å ta fag på videregående skole, er et gjennomslag for at man skal kunne dele klassen inn i grupper etter nivå. Nei, det er det ikke – det er noe helt annet. Det samme gjelder Ny GIV, som er et helt spesielt prosjekt. Derfor henger ikke det helt sammen etter min mening.

– Det var det jeg hadde å si i denne omgang.

Elisabeth Aspaker (H) [15:18:38]: Dette har vært debatten der regjeringspartiene har gått som katta rundt grøten, og deretter har de tatt seg noen runder rundt Oslo rådhus, der de også har fått følge av Fremskrittspartiet. Man skulle nesten tro at regjeringen var i opposisjon. Det er nå opp til regjeringen å legge fram valgfag så patent at det ikke skulle være nødvendig for Torger Ødegaard å sende en søknad til statsråd Kristin Halvorsen, som kommer til å behandle søknaden. Jeg skjønner ikke hva man er engstelig for. Det er regjeringens utfordring nå å sørge for at valgfagene blir så solide at det overflødiggjør søknader fra Torger Ødegaard eller andre som setter spørsmålsteget ved innholdet i dem.

For Høyre er det et tankekors etter denne debatten at man ikke helt er villig til å akseptere at de Ny GIV-tiltakene man har satt inn, er nivådeling. For Høyre er det et tankekors at man ikke vil erkjenne at tidspresstet rundt inn-

føring av valgfagene er så stort at det kan komme til å gå på kvaliteten løs. Statsråden innrømmet jo i replikkvekslingen at ja, vi har forferdelig dårlig tid. Man må jo ikke undre seg over at skolepolitikere der ute som sitter med ansvaret når valgfagene skal innføres til høsten, ber om og trenger mer avklaring tidligere enn det de nå kommer til å få.

Jeg konstaterer at det har vært en bevegelse i retning Høyre for SV i skolepolitikken. Det gleder meg. Vi ser det på tilslutningen til karakterer i valgfag. Og hvis jeg skal si at er det noen som lar seg styre av ideologi her, må det jo være regjeringspartiene, som er så opptatt av at man ikke skal drive nivådeling at man rett og slett setter en stopper for tiltak som vi vet kunne ha vært til god hjelp for mange av de elevene som sliter kolossalt i norsk skole i dag. Det er jo ingen hemmelighet at lærebøker i barneskolen er gule, grønne og røde, og at det er en kamuflert form for nivådeling, eller tilpassing av oppgaver. Men spørsmålet er om ikke skolen kunne ha organisert dette vel så effektivt hvis man hadde fått mulighet til å kjøre intensivkurs i matematikk, på samme måte som man kjører intensivkurs i lesing for de elevene som sliter mest med lesing.

Jeg føler på en måte at debatten her i dag tar de samme litt karikerte veiene som vi opplever ellers. Men la det ikke herske noen tvil om at Høyre kommer til å stemme for innstillingen i dag i den tro – i den tro – at regjeringen og departementet anstrenger seg maksimalt for å oppfylle de forutsetningene for valgfagene som er beskrevet i stortingsmeldingen.

Sylvi Graham (H) [15:21:49]: Jeg tok ordet fordi jeg måtte reagere litt på representanten Wickholms tolkning av mitt innlegg. Men egentlig kunne jeg trukket meg like etterpå, når statsråden var oppe, for hun ryddet veldig bra opp for meg – det takker jeg for. Målet er, sa statsråden, å treffe elevene tidlig med hensyn til tilpasset undervisning. Det var akkurat det jeg snakket om også.

Jeg kommer selv fra en kommune jeg godt kunne fortalt stortingssalen mye mer om. Det er en Høyre-kommune, og det har den vært i mange menneskealdre. Den har en god skole – det er Oppegård-skolen. Vi har mye god praksis å vise til hvor Høyre-skolen virkelig leverer resultater, og det har vi ingen grunn til å skamme oss over.

Så kan man kalle det tilpasset opplæring, eller man kan kalle det nivådifferensiering. Vårt felles mål er, som statsråden sa, å treffe eleven tidlig med den undervisningen som den ungen trenger. Vi ser det allerede i barneskolen. Vi vet godt forskjellen på norsk og finsk skole, og en av de tingene som den finske skolen virkelig er kjent for, er å sette inn ressursene tidlig. Så vet vi at når norske skoleunger går over i ungdomsskolen, blir det litt vakuum, og det er da Høyre mener at vente-og-se-holdningen helt til 10. klasse kanskje ikke er den riktige, men at man har de beste brillene på helt fra starten. Målet er å treffe eleven tidlig i løpet med den undervisningen som den ungen trenger.

Statsråd Kristin Halvorsen [15:23:41]: Jeg klarer ikke å dy meg. Det som er det mest interessante i denne

diskusjonen, er at Høyre er på full fart vekk, men i full forvirring, fra det de har insistert på at vi skal ha mer av i norsk skole i det siste. Høyre var imot valgfag. Elisabeth Aspaker har argumentert mot, Erna Solberg har argumentert mot, Ødegaard har argumentert mot, og han vil i tillegg boikotte det sentralt vedtatte opplegget som nå legges her i Stortinget i dag. Da må jeg spørre: Hva er det Elisabeth Aspaker mener at sentrale myndigheter skal gjøre hvis det politiske styret for en tiendedel av ungdomsskoleelevene ønsker at de ikke skal få muligheten til valgfag? Det har vi ikke fått noe svar på. Det er ikke så rart, fordi det er forvirring i Høyre, og det synes jeg er kanskje det mest interessante. Fra diskusjonen etter PISA-sjokket i 2000, da det var helt riktig at man fikk mer fokus på mål og resultater i skolen, har Høyre hele veien bare prøvd å forsterke den pendelen. Nå mener jeg at det er bred enighet i Stortinget om å justere den måten en tenker og tilnærmer seg på, og bred enighet om at det skal være et bredere kunnskaps-syn og mer variert, med større vekt på motivasjon, og da klarer ikke Høyre å henge med.

Denne diskusjonen om nivådifferensiering synes jeg det er et stort behov for å rydde opp i. Det er helt opplagt at det er usikkerhet rundt omkring i Skole-Norge om hva som er innenfor og utenfor opplæringsloven på dette området. Men det er helt feil at det ikke er lov å ha intensivkurs i f.eks. lesing og regning innenfor det som er dagens lov. Det er til vanlig at man ikke skal dele elevene inn etter prestasjoner, og bakgrunnen for det er forskningsmessig veldig tung internasjonalt og nasjonalt. Det medfører at en del elever har for lave forventninger rettet mot seg, at de lærer mindre. Kursplanssystemet i Norge viste at det var foreldrenes ambisjoner på vegne av elevene, ikke hva de selv hadde potensial til, som avgjorde hvilken kursplan elevene kom i, og den kom de ikke ut av. Så dette er ikke klokt. Men i tilpasset opplæring og innenfor dagens lovverk er det fullt mulig i perioder å ha intensivopplæring i ulike fag etter behov.

Så har jeg lyst til å si noe om de forberedelsene som nå må gjøres. Bakgrunnen for at vi starter allerede i høst, er det unisone ønsket fra elever. Til kommunepolitikere går utfordringen: Sjekk hva som finnes av utstyr på ungdomsskolene nå, sånn at det er mulig å sette i gang. Til skoleledelsen: Sjekk hva dere har av kompetanse, sånn at dere kan plukke de valgfagene og starte ut fra det som ligger nærmest det man allerede har.

Så har jeg lyst til å si at jeg ser dette i sammenheng med ressursnormen, altså det forslaget som nå akkurat har vært på høring som dreier seg om et maks antall elever per lærer, fordi det gir større mulighet til å jobbe mer variert i ungdomsskolen.

Presidenten: Elisabeth Aspaker har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Elisabeth Aspaker (H) [15:27:08]: Jeg reagerer sterkt på statsrådens debatteknikk her i dag. Jeg har aldri – aldri – gått imot innføring av valgfag. Det har, etter det jeg kjenner til, heller ikke partileder Erna Solberg gjort.

Men vi har begge stilt klare krav til hvordan disse valgfagene skal innrettes: smarte valgfag, bygge opp under de andre fagene i skolen og bidra til å løfte elevenes motivasjon. Så statsråden bør holde seg for god til å gå på denne talerstol og fremme påstander som er usanne.

Så er det departementets oppgave nå å skape tillit til valgfagene slik at de kan innføres på en god måte slik som det nå er skissert. Hvis man ikke kan være sikker på det, bør statsråden selv gå i tenkeboksen og tenke gjennom om det vil være klokt heller å skuffe et årskull elever, hvis det kan gjøre at alle andre elever senere blir godt fornøyd. Så synes jeg fortsatt det er et paradoks at man bruker tiltak innenfor Ny GIV som krever dispensasjon fra alle lovverk.

Presidenten: Tord Lien har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Tord Lien (FrP) [15:28:15]: Det er sikkert ikke riktig av meg å trekke opp dette på dette tidspunktet i debatten, men jeg reagerte litt da statsråd Halvorsen begynte å snakke om faneflukt fra tidligere standpunkter. Det er jo litt morsomt når vi behandler denne saken. For nå innfører vi altså mer valgfrihet, vi er enige om at det skal være karakterer i valgfagene, allmennlæreren har statsråd Halvorsen, stilltiende – med min store støtte, men like fullt stilltiende – tatt rotta på, veldig gledelig. Vi går bort fra ideen og målet om å holde årskullene samlet og tillater raskere progresjon. Vi legger til grunn at nasjonale prøver og PISA-resultatene er viktige for oppfølgingen av skoler, og vi er enige om at vi gjør dette fordi det i den norske skole er behov for økt læringsutbytte. De tingene hørte ikke jeg Øystein Djupedal snakke veldig mye om i 2005 og 2006. Men KD har en jobb å gjøre, vi er på rett spor, tror jeg, og det er ingen som vil tilbake til kursplaner. Men lykke til!

Presidenten: Aksel Hagen får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Aksel Hagen (SV) [15:29:37]: La oss glemme Elisabeth Aspaker, la oss glemme Erna Solberg – la oss bare legge merke til at vi har en som heter Ødegaard, som sier veldig klart i Dagsavisen det han sa i april i den samme avisen, at han er prinsipiell motstander av valgfag. Han vet allerede nå at han kommer til å søke om unntak. Det er ingen avventende kommunepolitiker vi snakker om, det er en prinsipiell motstander av valgfag. Han tilhører et parti som i dag stemmer for valgfag. Sjølsagt er det en motsetning her. Vi er ikke engstelige for dette, men vi er litt nysgjerrige på hva som er Høyres politikk på dette området.

Hvis jeg skal framsnakke Høyre – jeg gjør av og til det – tror jeg Svein Harberg har kommet med den gode konklusjonen her i dag. Han sier at Høyre nasjonalt mener at valgfag er fornuftig. Men vi legger merke til at Elisabeth Aspaker har litt mer problemer med å si like klart som sin komitékollega at de ønsker å gå for valgfag. Så da får vi se hva som skjer framover. Det blir spennende.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [15:30:59]: Jeg tenkte jeg skulle prøve å få siste ord i denne debatten!

Jeg synes det har vært en god debatt. Det har vært mange gode innlegg. Jeg skal ikke dra opp noen flere kontroverser, tror jeg. Vi har jo prøvd å få en smule dynamikk i denne debatten, og det er veldig bra.

Jeg er veldig glad for at det er en samlet komité og tverrpolitisk enighet om retningen for ungdomsskolen. Det viktigste, som jeg tror alle i de ulike partiene er opp-tatt av, er at vi skal treffe elevene bedre for å framelske det de er gode på. Det skal sjølsagt også skje tidlig. Noen er gode i matematikk, noen er gode i norsk, noen er gode i praktisk-estetiske fag, og noen er gode i mekking, musikk eller språk. Fortvilelsen i skolen har jo vært at man ikke har hatt gode nok muligheter til å gi opplæring som kan treffe alle.

Skoler jeg har hatt kontakt med, er i full gang med å forberede seg på valgfagene. Det har vært mye prat om valgfag her i dag, og det er naturlig, siden det er nytt. Det skal ikke være det samme som det mange av oss som gikk på skolen tidligere, har opplevd. Det skal være ordentlig, og man skal ha læreplaner – for det skal også vurderes.

Det vil være noe usikkerhet i det. Men vi har ikke råd og heller ikke tid til å vente. Vi må ha et system som gir muligheter, ikke et system som hindrer de mulighetene. Derfor skal vi bli bedre til å praksisrette all undervisning, også fra 8. klasse. Derfor skal vi gi bedre undervisning i norsk og matte. Derfor skal vi gi valgfag, og de valgfagene skal bli gode, og kommer til å bli gode etter hvert som vi jobber med dem. Så skal vi gi arbeidslivsfag. Vi skal bli gode på utdanningsvalg. De praktisk-estetiske fagene har et eget fokus. Det er også en gjennomføringsstrategi, og vi skal styrke lærerne. Derfor skal vi ikke senke ambisjonene for ungdomsskolen, men vi skal tilrettelegge for å fremme dem.

Slik jeg leser debatten, er det mange gode intensjoner fra alle partier. Jeg følger ikke helt alle logiske linjer, verken praktisk, med store og små skoler og bruk av tid, med referanse til tidsbruksutvalget, eller når det gjelder manglende finansiering av en del forslag. Men jeg er sikker på at vi kommer til å debattere ungdomsskolen mange ganger framover.

Skolepolitikk skal være dynamisk, ikke statisk, men retningen ligger nå fast. Så blir det spennende å følge den implementeringen som nå kommer, og jeg vil oppfordre alle til å besøke ungdomsskoler framover for å høre hvordan de jobber med det.

Presidenten: Da ser saksordføreren ut til å ha lyktes med å få siste ord i debatten!

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, se side 1948)

Sak nr. 2 [15:34:19]

Interpellasjon fra representanten Mette Hanekamhaug til kunnskapsministeren:

«På enkelte grunnskoler rundt om i landet er det nå

igangsatt en ordning hvor utvalgte elever får være med i intervju- og ansettelsesprosessene av lærere. Deres oppfatning av kandidaten blir tatt med i skoleledelsens totale vurdering i ansettelsen. Dette styrker elevmedvirkningen kraftig og legger til rette for gjensidig respekt mellom elev, lærer og skoleledelsen. Et slikt uttrykk for tillit er med på å ansvarlig- og bevisstgjøre elevene i stor grad og viser at skolen tar dem på alvor. En vet at læreren er den viktigste faktoren for elevenes motivasjon og læring, og da er det viktig at deres mening i forhold til hvem som er lærer, faktisk spiller inn.

Ser statsråden at dette kan bidra positivt til elevenes skolehverdag, og vil statsråden arbeide for at en slik ordning kan implementeres ved alle landets grunnskoler og videregående skoler?»

Mette Hanekamhaug (FrP) [15:35:45]: Først av alt vil jeg benytte anledningen til å takke for en veldig god skoledebatt som vi nettopp har hatt. Det ble litt hett her på slutten, og det er jo alltid spennende, men jeg synes det var bra at saksordføreren avsluttet med å påpeke den store enigheten som faktisk foreligger i denne saken. For det er stor og bred enighet om flere av de viktigste punktene, bl.a. fokus på tilpasset opplæring, praksisretting av fag og det å følge opp elevene på en best mulig måte og sørge for en undervisning tilpasset deres nivå.

Det er viktig å vise at Stortinget står samlet om flere viktige tiltak overfor Skole-Norge nå framover, for vi har en utfordring i den norske skolen. Mye er bra, men mye kan bli bedre. Derfor må vi sørge for størst mulig og best mulig faglig utvikling av skolen. Vi må også tenke på at det er dagens ungdom, de som går på barneskolen, på ungdomsskolen og på videregående skole, som skal styre og leve i dette samfunnet de neste 20, 30, 40 årene. Da er det viktig at vi legger til rette for at de faktisk gjøres i stand til dette på best mulig måte, både gjennom faglig oppnåelse og mer sosiale ferdigheter.

Steve Jobs sa en gang:

«Innovation distinguishes between a leader and a follower.»

Jeg mener at Norge bør være en leder i verdenssammenheng. For vi konkurrerer ikke lenger med nabogården og nabojordbrukeren om å dyrke best mulig poteter eller flest mulig grønnsaker og selge dem på markedet. Dagens samfunn er stadig mer preget av et internasjonalt konkurransesamfunn, der vi konkurrerer om best mulig teknologi, framtidsutvikling og kompetanse. Vi er i konkurranse med land som India, Kina, Tyskland, USA og andre. Det er nettopp her vi må sette inn støtet, og det fordrer en god skole. Det fordrer at elevene våre settes i stand til å følge med i denne utviklingen – blir ledere i årene som kommer. Da trenger vi en stødig kurs, og vi trenger en god skole.

Vi vet at mye av forutsetningen for en god skole er gode, motiverte og faglig dyktige lærere. En god lærer kan defineres på veldig mange måter, alt ut fra hvem som skal definere det. Men to hovedområder avgjør hva som er en god lærer. Det ene er det faglige – den gode faglige kompetansen og bakgrunnen lærerne har, også den sosiale kunnskapen og ferdighetene lærerne viser overfor elevene sine.

Når det kommer til det faglige, har vi i Fremskrittspartiet tatt til orde for bl.a. en femårig lærerutdanning og å heve statusen og lønnen i læreryrket, nettopp for å rekruttere de beste lærerne. Men det går også på det personlige planet. Personkjemien mellom lærer og elev er veldig viktig. For å kunne vurdere den – få fram hvordan den kommer fram på beste måte – er det viktig å lytte til hvordan elevene opplever denne kjemien.

Enkelte skoler, bl.a. Batnfjord skule, har latt elevene få mulighet til å delta i ansettelsesprosessen av lærere og komme med innspill om hva de mener. I intervju med disse elevene sa de at de så på det som et privilegium. De tok det å bli med på dette veldig seriøst og så på det som en viktig del for å få gode, dyktige lærere. Sandvika videregående skole er et annet eksempel. Der har man en egen testundervisning for de få søkerne som er igjen etter en utsilingsprosess. Elevene får være med i beslutningen når det gjelder de siste lærerne. Lærerne skal gjennomføre en testundervisning for elevene med andre lærere og skoleledelsen til stede. De skal holde en skoletime, der de ved vurderingsskjema blir vurdert av skolelederen, andre lærere – og også av elevene på bl.a. evnen til å kommunisere med elevene, god formidlingsevne, sammenheng i undervisningen og evne til å lede en klasse. I forbindelse med omtale av denne saken ble en av disse lærerkandidatene – søkerne – intervjuet om hva hun mente om dette. Hun sa at hun hadde stor tro på en slik framgangsmetode i ansettelsesprosessen. Hun uttalte:

«Jeg gikk til dette med like stort alvor som et vanlig jobbintervju. Elevene er jo mine kunder eller brukere.»

Rektoren understreket også at resultatene fra elevenes vurderingsskjema er en del av en større vurdering av jobbsøkerens kvalifikasjoner. Han mener at rekruttering av gode lærere til skolen er noe av det viktigste de kan drive med, og de var ikke redd for at dette skulle skremme noen fra å søke.

Utdanningsforbundet har uttalt seg litt kritisk om en slik ordning, fordi elevene ikke har den faglige kompetansen som kreves for å ansette lærere. Det er heller ikke meningen. Det er ikke meningen at elevene skal sitte og ta den avgjørende beslutningen om hvilke lærere som skal ansettes. Hele poenget er at i en ansettelsesprosess må det for dem som skal ansette personale – skoleledelsen – være best å få flest mulig innspill, et best mulig grunnlag for å ta beslutningen om hvem de skal ansette. Da er elevenes vurdering én av mange viktige indikatorer i denne beslutningen.

Samtidig har jeg lyst til å understreke et annet viktig moment som kanskje ikke har vært nevnt tidligere i omtale av denne saken, og det er en av utfordringene vårt demokrati står overfor i dag. Det er en kjensgjerning at deltagelse ved valg, deltagelse i politikken – deltagelsen i demokratiet – er stadig synkende, både i den voksne befolkningen og blant ungdom. Det er utrolig vanskelig å få ungdom til å engasjere seg og delta i samfunnet, mye vanskeligere i dag enn det var tidligere. Jeg tror at å la elever få se at de blir tatt på alvor – la dem få delta i en demokratisk beslutningsprosess som dette er – vil stimulere til økt engasjement. Det viser at dersom man er engasjert,

dersom man gjør en innsats, og dersom man bidrar til konstruktive tilbakemeldinger i en slik prosess, blir man også hørt. Det at elevene deltar aktivt i sin hverdag og i utformingen av sin skolehverdag, tror jeg sender et viktig signal til elevene, både om at vi tar dem på alvor og at det nytter med engasjement.

Vi i Fremskrittspartiet ønsker ikke å tvinge alle skole-
ne til å gjøre det slik. Vi ønsker rett og slett å åpne for muligheten, slik at kanskje flere skoler ønsker å ta i bruk en slik metode. Det er som sagt ikke noe i dag som hindrer det. Vi ser at det er enkelte skoler som har tatt dette i bruk.

Intensjonen med denne interpellasjonen er å utfordre kunnskapsministeren på hvordan vi kan sende positive signaler om en slik ordning, kanskje få flere skoler og skoleledelser til å ta den i bruk – se på dette som nyttig og konstruktivt, se at det for elever, lærere og skoleledelse kan bidra til økt kvalitetssikring – og at de som blir ansatt i disse rollene, fungerer og passer der. Så det jeg håper å få ut av denne interpellasjonsdebatten, er at vi spesifikt diskuterer om dette er en gunstig ordning, eventuelt sender positive signaler ut til Skole-Norge om at flere kan ta dette i bruk. Men det er også en generell tilnærming til hvordan vi kan styrke elevmedvirkningen i norsk skole, som vi mener er utrolig viktig å få til fra i dag.

Statsråd Kristin Halvorsen [15:44:41]: Jeg takker for en interessant interpellasjon, og jeg forstår representanten Mette Hanekamhaug dit hen at hun ikke ønsker noen endringer i lov- og regelverk og de faktiske ansvarsforholdene rundt ansettelser, men ønsker å reise debatten om hvordan elevdemokratiet og elevmedvirkning generelt sett kan styrkes i skolen, og hvordan man kan nyttiggjøre seg den kompetansen, de vurderingene, elevene har når det gjelder utviklingen av hva som er god læring, og hva som er rekruttering av gode lærere.

Det kan tenkes at vi er uenige på et eller annet punkt i dette, men la meg si at mitt utgangspunkt er at det er avgjørende viktig at vi hele veien klarer å utvikle hvordan man kan invitere elever til å være med på å påvirke sin egen skolesituasjon. Men utgangspunktet er jo at det er kommunene som har ansvar for å ansette rektorer og lærere i kommunene, og det er fylkene som har ansvaret for å ansette rektorer og lærere i fylkene. Det er de, som arbeidsgivere, som har styringsrett og styringsplikt, og som har plikt til å følge opp sine ansatte lærere og gi tilbakemeldinger, og eventuelt, hvis det er noen som er malplassert i jobben sin, gjøre den jobben som skal til for at de kan omplasseres på annet vis.

Selv om man skulle finne bedre måter som elevene kan medvirke på med hensyn til å vurdere hva som er god læring eller hvordan gi tilbakemelding til elevene, må vi aldri komme dit at vi later som om elevene har et ansvar som de ikke har. Det er skoleeierne som har ansvaret. Det er rektor på skolene som har ansvaret for å følge med på lærerne, og det er ikke sann at vi på en måte kan lage en «liksomoppfatning» av hva slags makt eller rett elevene har, som gjør at de påføres et ansvar de i utgangspunktet ikke har.

I opplæringsloven er det ikke intensjonen at elevene skal engasjeres på det området som dreier seg om ansettelser. Det er etter min oppfatning også helt klart at det fortsatt bør være kommunens ansvar. Det er også sann at det er lov- og avtaleverk som avgjør hvilke framgangsmåter man skal ha i forbindelse med hvordan man rekrutterer lærere til skolen. Det er selvfølgelig sann at partene i arbeidslivet også må være enige om hvordan man går fram i denne type saker.

Når det er sagt, synes jeg at det er interessant å tenke seg følgende: Elevene tas med på råd i diskusjon på skolene om hva slags kompetanse man ønsker, før man utlyser stillinger og skal tilsette nye lærere, og man går etter for å se på: Hva er det vi nå trenger av kompetanse blant lærerne for å styrke hele læringsmiljøet på vår skole?

Så stiller jeg spørsmål ved om det er praktisk mulig for en gruppe elever å være med på intervjuer av enkeltlærere, som i tilfelle skulle komme i tillegg til de vanlige ansettelsesintervjuene. De fleste skoler har sikkert ganske mange ledige lærerstillinger som skal besettes. Mye av det arbeidet foregår i løpet av sommeren, og det blir krevende å se for seg at elevene skal ha noen direkte rolle i intervjuer av konkrete kandidater. Det vil også være sann at vi da veldig fort kommer inn på spørsmål som har med taushetsplikt å gjøre. Jeg er uenig i representanten Hanekamhaugs innfallsvinkel hvis hun mener det skal være en arena der man tester ut personkjemi, for en lærer som har 20, og kanskje 30, elever i klassen, vil ha ulik personkjemi med ulike elever. Læreryrket er en profesjon, og vi må være på jakt etter dem som kan utøve sin profesjon og få fram de kvalitetene og den kompetansen en har. Det vil også være mange tilfeller der det ikke nødvendigvis er de lærerne som gir det mest populære førsteinntrykket hos elevene, som er de beste lærerne for en jobb. Så jeg er opptatt av at lærerne behandles med profesjonalitet når de søker en stilling, at det er kompetansen de har, som skal avgjøre, men at vi også kan klare å få diskusjonen over på hvordan man da skal bringe diskusjonen videre med tanke på at lærere får tilbakemeldinger.

Vi har mye i besvarelsen fra Elevundersøkelsen som kan være viktige tilbakemeldinger å bruke i diskusjonen på den enkelte skole om hva som er godt læringsmiljø, og hva som ikke er det. Når Elevundersøkelsen har stor oppslutning blant elevene, vil det også være mulig å bruke dette når det gjelder å konkretisere tilbakemeldinger til lærerne. Jeg tror Elevundersøkelsen brukes for lite i tilbakemeldinger til lærerne med hensyn til hvordan man kan utvikle arbeidet videre.

Så tror jeg at det er viktig at lærerne er aktivt på jakt etter tilbakemeldinger fra elevene om hva som er god læring, at de selv setter i system hvordan elevene kan gi tilbakemeldinger, og at de i fellesskap kan ta diskusjonen om hvordan ting skal fungere og ikke fungere. Så tror jeg det er veldig viktig at skoleledelsen er lydhør hvis det er elever som henvender seg til rektor eller andre i skoleledelsen for å si fra om ting de ikke synes er godt nok. Men da må man selvfølgelig behandle alt dette profesjonelt med dem som er ansatt i skolen. Med det utgangspunktet er jeg sikker på at man kan finne

gode måter å samarbeide om dette på rundt omkring på skolene.

Hvis jeg skulle si litt mer om elevmedvirkning i skolesamfunnene, er jo ikke det noe lite spørsmål. Det er forankret i nasjonalt og internasjonalt regelverk. Det er forankret i FNs konvensjon om barns rettigheter og i opplæringsloven. I formålsbestemmelsen i opplæringsloven er det fastsatt at elevene skal ha medansvar og rett til medvirkning. Formålet skal gjennomsyre hele grunnopplæringen. Elevens medvirkning er utdypet i læreplanverket for Kunnskapsløftet i både generell del og i prinsipper for opplæring. I læreplanverkets prinsipper for opplæringen er det understreket at skolen skal forberede elevene på å delta i demokratiske beslutningsprosesser og stimulere til samfunnsengasjement. Elevene skal få erfaring med deltakelse og medvirkning i demokratiske prosesser både i det daglige arbeidet og ved deltakelse i representative organ.

Det var også et tema i forrige debatt. Dette er et område der norske elever ligger langt framme i verdenssammenheng. Vi vet at dette er noe som norsk skole har klart å realisere på en god måte. Vi skal være stolte av at vi har kommet så langt når det gjelder elevdemokrati, og vi ser at CCS-undersøkelsen fra 2009 viser at norske elever har bedre kunnskaper om demokrati- og samfunnsforståelse enn gjennomsnittet av elevene som deltok i denne undersøkelsen. Vi har altså et godt utgangspunkt som vi kan gjøre enda bedre.

Vi har et arbeid på gang i departementet for å styrke elevmedvirkning og demokratiforståelse. Vi har i desember 2011 sendt et oppdrag til Utdanningsdirektoratet der vi ber dem om å lage veiledningsmateriell for elevmedvirkning og demokratiforståelse i ungdomsskolen. Samtidig har direktoratet sendt på høring forslag om forskriftsendringer knyttet til elevmedvirkning i grunnopplæringen. Det foreslås forskriftsfestet at elever skal ha mulighet til å arbeide med elevrådsrelaterte saker i opplæringstiden, men det er koblet til at elevrådsarbeid som eget fag foreslås avvirket.

Oppdragsbrevet gjelder utviklingen av en tiltakspakke med veiledningsmateriell for elever og lærere i arbeidet med elevmedvirkning og demokratiforståelse i ungdomsskolen. Det bygger bl.a. på innspill fra elevorganisasjonen som de presenterte i sin høring i stortingskomiteen om dette.

Det Utdanningsdirektoratet skal gjøre, er å utvikle veiledningsmateriale for arbeidet med lokale strategier for elevmedvirkning, og vi vil vurdere om vi skal lage en nasjonal elektronisk idébank hvor forslag til slike strategier kan samles. Men dette dreier seg om det brede bilde av hvordan vi utvikler elevdemokrati videre innenfor det som er dagens lov- og avtaleverk.

Så mener jeg at man på den enkelte skole gjerne kan involvere elevene i diskusjon om hva slags kompetanse man trenger på skolen, involvere elevene i hva slags tilbakemeldinger man kan gi til lærerne og bruke elevundersøkelsen godt til det, at lærerne selv inviterer elevene til å diskutere hva som er god opplæring og ikke, og hva som er deres egne styrker og svakheter, og at rektorer og

skoleledelse tar elever på alvor dersom de har innsigelser mot lærere de har.

Mette Hanekamhaug (FrP) [15:54:45]: Jeg ønsker først og fremst å takke kunnskapsministeren for et godt og fyldig svar. Jeg opplever i hvert fall det grunnleggende: at vi er veldig enige i at det er viktig at elevene blir tatt på alvor. Det er viktig at de blir hørt, og at de får lov til å delta aktivt i utformingen av sin egen skolehverdag. Hvordan dette praktisk kan gjøres, har vi mange like ideer og ulike tanker om.

For det første: Det er et interessant forslag av skoleledelsen å be om innspill til hvilke kriterier de skal se etter i en ansettelsesprosess, at elevene får lov til å komme med innspill om hva de ønsker og ser etter i en lærer, og hva som bør vektlegges i f.eks. utlysningen av en stilling og senere jobbintervju med lærerne.

Videre: Jeg synes det med idébank virker veldig spennende. Jeg håper arbeidet med den fortsetter og at man kommer fram. Jeg vil også understreke det med personkjemi. Det var ikke min intensjon å legge til rette for at elevene skal vurdere om de synes personene er kule eller spennende, det gjelder ikke *den* personkjemien. Det jeg mente, er at når det kommer til ansettelse av gode lærere, har man de faglige, konkrete kunnskapene som er nedfelt på papiret i form av utdanning og karakterer. Men du har også andre elementer som er viktige i en ansettelsesprosess. Det er nettopp derfor man i utgangspunktet har intervjuer. Når det gjelder de personlige egenskapene som da kommer fram: På Sandvika videregående hadde de en prøveforelesning der elevene fikk være med og vurdere om den kunnskapsformidlingen, kommunikasjonsevnen og formidlingsevnene til disse lærerne tilsvarte de kravene og kvalitetene de var ute etter i sin lærer.

Videre: Vi skal selvfølgelig beskytte jobbsøkere. Det er aldri intensjonen at elevene skal avgjøre hvem som skal ansettes. Man må ha en kvalitetssikring der, og du ser også at i veldig mange andre typer yrker har man representanter fra fagforeningen som kommer med og er observatører under ansettelsesprosessen, som ikke har direkte innflytelse på avgjørelsen. Men de er med og kan komme med sin vurdering i evalueringen i etterkant av jobbintervjuet.

At det er praktisk gjennomførbart, ser vi at det er. Blant annet i Batnfjord har elevrådet valgt ut to elevrepresentanter som har fått med seg fra resten av elevmassen hva de ønsker at de skal se etter, og som er med i intervjuprosessen. Ved Sandvika videregående derimot hadde de valgt en modell der den aktuelle klassen som skulle ha enten en historielærer, en samfunnsfaglærer eller en engelsklærer, fikk lov til å vurdere den læreren. Så det er flere måter å gjøre det på, og det er da viktig at den lokale tilpasningen legges til grunn.

Det jeg lurte på etter kunnskapsministerens svar, er – for det kom ikke tydelig fram at nøyaktig dette er måten å gjøre det på – om jeg kan forstå svaret slik at kunnskapsministeren er negativt innstilt til akkurat denne metoden å gjøre det på. Vil man da forhindre at flere skoler gjør det på samme måte?

Statsråd Kristin Halvorsen [15:58:07]: Hvis vi tar en liten realitetsjekk, tror jeg det dessverre er sånn veldig mange steder at det ikke står ti lærere i kø og søker på hver enkelt lærerstilling. For veldig mange skolars vedkommende og for rektorer som jobber med dette, vil kampen om kompetente lærere ikke dreie seg om at man har mange å velge mellom, men at man selv klarer å framstå som en attraktiv skole, med skoleutvikling og god støtte rundt lærerne sine for å tiltrekke seg profesjonelle og gode folk.

Barneombudet skal avløses fordi vedkommendes åremålsperiode går ut. Barne- og likestillingsministeren har satt i gang en prosess der en gruppe barn nå har vært samlet i helgen for å diskutere hva slags kvalifikasjoner de ønsker å knytte til et nytt barneombud, som kan være det som framheves i stillingsutlysningen, og kan være retningsgivende for barne- og likestillingsministeren når han skal lage et oppdrag til dem som skal hjelpe ham med å rekruttere til den stillingen. Det synes jeg er en interessant måte å få inn barns medvirkning på i forkant.

Så kommer den prosessen også til å dreie seg om at barn kan intervju søkerne, men ikke i det ordinære jobbintervjuet. Men de kan gi en vurdering av om dette er en person som kan kommunisere med barn.

Jeg synes ikke det er naturlig å legge opp til samme prosedyre når det gjelder intervjuer med lærere. De som søker en lærerjobb, og som har en lærerkompetanse med seg, er profesjonelle folk som i utgangspunktet har som utdanning å kunne kommunisere med barn. Jeg tror også det er praktisk vanskelig å gjennomføre det, og jeg tror man ville fått store utfordringer i forhold til de avtalene man har med partene, om den måten å gjennomføre det på.

Jeg kjenner ikke de eksemplene som representanten Hanekamhaug konkret viser til. Jeg vil selvfølgelig ikke foreta meg noe for å stoppe eller hindre at enkeltskoler utvikler måter å jobbe på med dette, men jeg ser ikke dette som en naturlig måte å jobbe på når det gjelder ansettelse av lærere. Det jeg tror er veien å gå, er at man på hver enkelt skole finner måter å gi tilbakemeldinger på læringsmiljøet generelt, men også på lærere i deres situasjon – med utgangspunkt i elevundersøkelser, eller andre måter hvor elevene inviteres til dette.

Jeg har ansatt ganske mange mennesker i min tid. Det er ikke alltid at førsteinntrykket er det som bør avgjøre hva slags medarbeider man velger. Så vi er avhengige av at det er kompetente mennesker som ansetter kompetente lærere, og det er det skoleledelsen og skoleeierne som skal gjøre.

Hadia Tajik (A) [16:01:25]: Jeg takker for debatten som representanten Hanekamhaug har initiert, og jeg har gleden av å redegjøre for alle de tre regjeringspartienes syn fra stortingshold. Jeg vil starte med å slutte meg til de refleksjoner som statsråden har delt, og vil knytte noen korte bemerkninger til diskusjonen som har vært.

Først til elevmedvirkning generelt: Det er klart at elevmedvirkning er viktig. Det er ganske mye både god og grundig forskning som viser at når elever opplever at de

har innflytelse over sin egen skolehverdag, kan det ha betydning for motivasjon og for læringsutbytte. Elevmedvirkning har en pedagogisk effekt ved at det aktiviserer elevene. Det motsatte er enveiskommunikasjon fra læreren, som gjør elevene til passive tilskuere til sin egen læring. Elevmedvirkning generelt er også omtalt i stortingsmeldingen om ungdomsskolen som vi nettopp har diskutert. Elevmedvirkning har i tillegg en ganske framtrædende plass i læreplanverket for Kunnskapsløftet, og det er også noe som det er bred politisk enighet om. Der står det bl.a.:

«Elevmedverknad inneber deltaking i avgjerder som gjeld læring, både for kvar einskild og for gruppa. I eit inkluderande læringsmiljø er elevmedverknad positivt for utviklinga av sosiale relasjonar og motivasjon for læring på alle trinn i opplæringa.»

Det er også presisert at det er naturlig at elevmedvirkning avhenger av bl.a. alder og utviklingsnivå. Slik regjeringspartiene ser det, er dette et riktig utgangspunkt for elevmedvirkning.

Det var de generelle betraktningene. Interpellantens utgangspunkt er elevmedvirkning innenfor et spesifikt område, nemlig det som gjelder intervju- og ansettelsesprosesser av lærere. Før jeg går inn på situasjonen i skolen, vil jeg i likhet med statsråden berømme det initiativet som barne- og likestillingsminister Audun Lysbakken nylig har tatt i forbindelse med ansettelsen av et nytt barneombud. Han har satt sammen et panel av åtte barn som skal hjelpe ham med å finne den beste kandidaten. Disse barna skal si sin mening om hva de synes er viktig i jobben som barneombud, og meningene deres skal bli vektlagt. De vanlige kriteriene for å ansette noen i en slik jobb er fortsatt utgangspunktet, men Barne- og likestillingsdepartementet skal også høre på barnas meninger når de bestemmer hvilke krav som skal stilles til det nye barneombudet. Det er et forbilledlig og unikt initiativ. Lysbakken inkluderer barn i et viktig spørsmål for barn, samtidig som han gjør det klart at det er de voksne som bærer ansettelsesansvaret.

Det er regjeringspartienes oppfatning at dette er en fin måte å inkludere barn og unge på i en ansettelsesprosess, og vi takker representanten Hanekamhaug for å ha gitt oss muligheten til å løfte fram Lysbakkens initiativ også her i stortingssalen.

Selv om Lysbakkens initiativ er en fin modell for medvirkning, er det ikke nødvendigvis slik at den umiddelbart kan overføres til skolesituasjonen. Det som likevel er viktig å understreke, er at elever – ved å få muligheten til å medvirke – ikke skal tillegges et ansvar som de ikke har. En ansettelsesprosess har mange formelle sider og kan også innebære håndtering av taushetsbelagte opplysninger, og det kan ikke ventes av elever at de skal håndtere dette. Det ville være urimelig, både overfor elevene og overfor søkerne til stillingen. Elevmedvirkning er med andre ord best når den er konkret, når den er inkluderende, og når den er tilpasset elevenes forutsetninger. Medvirkning skal ikke være, og skal ikke oppleves som, ansvarsforskyvning fra lærere eller skoleledelse over på elevene. Regjeringspartiene vil gjerne oppmuntre skoler til å sette elevmedvirkning generelt på dagsordenen og gjerne at de

sammen med elevene utvikler gode strategier og rutiner for dette.

Elisabeth Aspaker (H) [16:06:15]: Interpellanten tar opp et interessant tema, elevmedvirkning i skolen, men når det gjelder det konkrete forslaget, ble ikke jeg mer overbevist av interpellantens innlegg her. Statsråden pekte i sitt innlegg på vesentlige momenter for hvorfor det ikke er klokt å gi elevene en rolle i ansettelsesprosesser, slik representanten Hanekamhaug tar til orde for. Heller ikke Høyre kan støtte forslaget slik det beskrives i interpellasjonen, men dette gir meg anledning til å knytte noen kommentarer til elevmedvirkning i skolen mer generelt og betydningen av det.

Høyre er opptatt av å sikre elevenes medvirkning i skolehverdagen. Det å involvere elevene og ta deres meninger med i skolens videre arbeid er en måte å styrke elevenes motivasjon på. Ved å lytte til elevene kan skolen regelmessig få innspill på ting som fungerer godt eller som kan forbedres. Men det er et poeng for Høyre å involvere elevene i spørsmål der de har gode forutsetninger for å bidra. Derfor fremmet Høyre i saken om ungdomsskolemeldingen et forslag om å beholde faget elevrådsarbeid og et forslag om å bidra til at alle skoler tar i bruk veilederen for undervisningsvurdering.

Når jeg nå hører både statsråden og representanten Hadia Tajik lovprise elevmedvirkning, forstår jeg enda mindre at man legger store ressurser i å utvikle en slik veileder for deretter å gjøre det frivillig for skolen å ta den i bruk. Hvis man er opptatt av å få dette inn under huden, skulle man også si at dette var noe skolene systematisk tok i bruk for virkelig å løfte elevmedvirkning og få til den gode dialogen i undervisningssituasjonen. Høyre mener denne måten å engasjere elevene på er positiv, og å involvere elevene i skolehverdagen er en viktig måte å la dem få være med å påvirke.

Men jeg må innrømme at jeg stusser over at interpellanten og Fremskrittspartiet ikke vil beholde faget elevrådsarbeid og heller ikke vil bidra til at veilederen for undervisningsvurdering blir tatt i bruk på alle ungdomsskoler, men nå tar til orde for at elevene skal få være med i intervju- og ansettelsesprosesser. Det er ikke uten videre lett å få øye på logikken eller tråden i disse politiske krumspringene.

Høyre mener vi må tenke gjennom på hvilket nivå og i hvilke saker det er riktig å involvere elevene i skolen. Å ansette medarbeidere er en viktig avgjørelse. Å vurdere om en søker er kvalifisert til den utlyste stillingen, krever spesielle kunnskaper og stiller krav til vurderingsevne. I lys av dette mener Høyre det vil være et for stort ansvar å legge på elevers skuldre å trekke dem inn i ansettelsesprosesser i skolen, slik som forslaget skisserer. Søkere til en stilling må oppfatte ansettelsesprosessen som profesjonell. Det har med deres rettssikkerhet å gjøre. Dette hensyn mener vi taler mot å gjøre elevene delaktige i ansettelsesprosessene. Selv om Høyre mener det kan ha positive sider med større grad av elevmedvirkning og -påvirkning i skolen, erkjenner vi likevel at ikke alle oppgaver i skolen er like velegnet til det. Selv om Høyre er enig i inten-

sjonen om elevmedvirkning i skolen for å skape mer motivasjon, tror vi ikke Fremskrittspartiets forslag i denne sammenheng er veien å gå.

Til representanten Mette Hanekamhaug vil jeg si at hvis det er sånn at Fremskrittspartiet nå er så opptatt av elevmedvirkning og argumenterer så sterkt for det, bør man kanskje vurdere om man skal stemme for forslagene nr. 16 og 21 som kommer til votering i løpet av ettermiddagen, for det er konkrete forslag om elevmedvirkning, som det er vanskelig å skjønne at Fremskrittspartiet kan gå imot etter denne interpellasjonen.

Mette Hanekamhaug (FrP) [16:10:36]: Jeg ønsker å takke for en god og konstruktiv debatt. Jeg synes det har vært veldig spennende å høre de ulike innfallsvinklene på dette temaet. Jeg synes at i bunn og grunn har det kommet én veldig god ting ut av denne debatten, og det er at vi har fått løftet opp elevmedvirkning og hvor viktig det er i skolen. Det har ikke vært like mye drøftet tidligere, og jeg er glad for at vi fikk diskutert det og at vi bringer det med oss videre framover. Jeg mener at når det kommer til ansvar for egen læring og å stimulere til økt engasjement blant elevene – både i skolehverdagen, i egen hverdag og i demokratiet for øvrig – er det viktig at vi diskuterer hvordan vi kan styrke deres stemmer og sende signal til elevene om at deres meninger faktisk er viktige. Både representanten Tajik og statsråden var inne på hvor utrolig viktig elevmedvirkning er. Men jeg er redd for at det kan virke mer som festtalesnakk og store fine ord, men lite konkret handling. Når det kommer til det å være med på slike ting som f.eks. lærerevaluering og undervisningsevaluering, er det viktig at elevene faktisk får lov til å delta – og ikke bare blir fortalt at ja, din mening spiller en rolle, men nei, vi legger ikke til rette for at den kan bli hørt i konkrete former i skolen. Det mener jeg er viktig at vi får på plass.

Representanten Hadia Tajik var også inne på viktigheten av at det er de med gode forutsetninger som skal være med i en slik ansettelsesprosess, det er nettopp elevene som har gode forutsetninger til å uttale seg om hvordan de opplever den stimulansen til engasjement og bedre læring gjennom lærerne sine. Det er veldig viktig å understreke at elevene på ingen som helst måte skal ansvarliggjøres for en ansettelsesprosess eller ansettelsen av en spesifikk lærer, men heller få lov til å være en av veldig mange elementer som tas i betraktning når man faktisk skal ansette en lærer.

Vi i Fremskrittspartiet har ikke fremmet noe konkret forslag, som det kan virke som representanten Aspaker nevnte i sitt innlegg. Det vi ønsket her i denne interpellasjonen, var å drøfte for det første hvilke signaler man skulle sende til de skolene som har valgt å gjøre dette, og til andre skoler som kanskje snuser på den samme ordningen, og å få en generell debatt om hvordan man kan styrke elevenes medvirkning i skolehverdagen.

Men – som sagt – jeg takker for en god debatt og håper at vi kan bringe den med videre. Jeg ser veldig positivt på statsrådens innspill om å legge til rette for at elevene kan komme med innspill i forkant av utlysning av lærerstillinger og i forkant av ansettelsesintervjuer om hvilke kriteri-

er skoleledelsen og personalansvarlige faktisk bør se etter i de videre ansettelsesintervjuene.

Statsråd Kristin Halvorsen [16:13:51]: Jeg takker for en god debatt som gjør det veldig klart at det er ingen i Stortinget som ønsker at man skal endre på de faktiske ansvarsforholdene i forhold til hvem som skal ansette lærere i norsk skole. Det er kommunene og rektorene, eller fylkene og rektorene, som har ansvaret i disse sammenhengene, og det er ikke noe man kan lempe over på elevene. Det er fordi det er profesjonelle folk som skal ansettes, det er kompetanse man skal se etter. Det diskusjonen egentlig dreier seg om, er hvordan man kan med dette lovverket og avtaleverket liggende fast sørge for at elevene inviteres til å ha synspunkter på hva slags kompetanse man trenger i skolen og hvordan man kan gi tilbakemeldinger underveis. Jeg tror det er viktig at man tar den diskusjonen videre.

Eleveorganisasjonen har, sammen med Utdanningsforbundet, engasjert seg i dette og har sin veiledning om hvordan dette kan gjennomføres lokalt. Det drives også veldig mye godt arbeid rundt omkring på skolene når det gjelder det. Jeg tror dette er en forholdsvis liten del av elevdemokratiet, men det er avgjørende viktig at elevene trekkes med i beslutningene som skal tas i en skolehverdag, når det er mulig, uten at man lager noe slags juksedemokrati hvor det virker som om de har en annen innflytelse enn det de faktisk har. Det tror jeg også er litt – hva skal jeg si – forvirrende i demokratiopplæringen. Men jeg er helt sikker på at man kan få gode diskusjoner rundt dette rundt omkring på skolene.

Så jeg er glad for at diskusjonen har vist at det er bred enighet om at de lover, regler og avtaleverk vi i dag har for ansettelser, gjelder, og så kan vi jobbe videre med hvordan man kan styrke elevenes medvirkning.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 2 avsluttet.

Sak nr. 3 [16:16:00]

Interpellasjon fra representanten Ingjerd Schou til nærings- og handelsministeren:

«Sikkerheten på sjøen er viktig av mange grunner. For dem som har sin arbeidsplass der, blir dette et spørsmål om arbeidsmiljø. For de tusenvis som bruker båt på vei til skole og jobb, blir det snarere et spørsmål om trafiksikkerhet. For fritidsbåteiere blir det et spørsmål om trygghet i lokalsamfunnet. Sommeren 2011 ga mange nordmenn gode skjærgårdsminner. Likevel har ferdseilen på sjøen krevd unormalt mange liv. At vi klarer å høste viktige erfaringer fra disse dramatiske ulykkene, er helt nødvendig for at vi skal kunne drive forebyggende arbeid. Ved større havarier med fritidsbåter fremkommer det av og til aspekter ved hendelsesforløpet som tilsier at ulykken burde ha vært gransket nærmere av instanser som Statens havarikommisjon for transport.

Hvilke konkrete tiltak mener statsråden vi bør gjennomføre for å redusere antallet alvorlige ulykker på sjøen?»

Ingjerd Schou (H) [16:17:40]: Jeg har ønsket å sette dette temaet på dagsordenen fordi jeg er urolig for regjeringens vilje til å gjennomføre tiltak som bedrer sikkerheten. Regjeringen har imidlertid bemerket seg positivt ved å innføre obligatorisk båtførerbevis, men det er fortsatt en lang vei å gå. La meg komme med et eksempel.

Det finnes ingen helhetlig oversikt over personskader i forbindelse med bruk av fritidsbåt, bare over antall omkomne i slike ulykker. Siden år 2000 har 353 personer blitt drept i ulykker med fritidsbåt. De siste årene har vi dessverre sett en stigende trend. Mens 24 døde i norsk farvann i 2007, omkom 33 i 2010. Det er rundt 380 000 fritidsbåter over jollestørrelse i Norge. Det betyr at vi har omtrent en båt per tiende innbygger over 18 år. Det er en båt tetthet i verdenstoppen.

Sikkerheten for passasjerer og førere av fritidsbåter er derfor en alvorlig utfordring. Men for å bedre sikkerheten til sjøs er det flere konkrete tiltak vi kan iverksette. Noen er kostbare, andre tiltak innskrenker friheten til de sjøfarende. Jeg skal nevne et eksempel som er ingen av delene.

I det siste har vi sett dødsulykker der båter med racingkrog har vært innblandet. Sommeren 2011 var i så måte svært dramatisk. Da omkom ni mennesker i to serier av alvorlige fritidsbåtulykker. Når politiet rutinemessig gjør sine undersøkelser i forbindelse med slike ulykker, vurderer de kun om det foreligger straffbare forhold. Saken henlegges dersom dette ikke er tilfellet. For å kunne drive forebyggende arbeid er det svært viktig å vite den bakenforliggende årsaken til disse ulykkene. Jeg vil gå så langt som å si at allmennheten har et krav på å få vite årsaken, dersom denne kan la seg avdekke. Er det båttypen som er årsaken til ulykken? Er det dårlige seilerferdigheter? Er det tekniske mangler? Er det merkingen langs kysten og til sjøs?

Statens havarikommisjon for transport passer ypperlig til å frembringe svar på disse spørsmålene. Havarikommisjonen er vår offentlige undersøkelseskommisjon. Formålet er å utrede forhold som antas å ha betydning for forebyggelsen av transportulykker. Havarikommisjonen skal ikke ta stilling til sivilrettslig eller strafferettslig skyld og ansvar. Denne kommisjonen startet med luftfart i 1989 og har i løpet av 20 år blitt utvidet til å omfatte jernbane, veitrafikk og sjøfart. Men den omfatter altså ikke fritidsbåtulykker. Det er unektelig ganske merkelig at en yrkesfisker som forulykker i en fritidsbåt, blir gjenstand for Havarikommisjonens gransking, mens en fiskehandler som gjør det samme, ikke blir undersøkt.

I høst behandlet næringskomiteen Prop. 143 L for 2010–2011 om endringer i sjøloven. Vi har merket oss at regjeringen ikke foreslo granskingsplikt ved arbeidsulykker der ingen har mistet livet. Sjømannsorganisasjonene og LO hadde innvendinger mot dette.

Når det gjelder sikkerheten for fritidsbåter, var Kongelig Norsk Båtforbund klar på at de ønsket at alvorlige fritidsbåtforlis skulle komme inn under granskingsplikten. I Dokument 15:1925 for 2010–2011 kommer det imidlertid fram at Nærings- og handelsdepartementet ikke fremmet forslag om slik undersøkelsesplikt, bl.a. ut fra res-

surshensyn, og at det ikke er et slikt krav i internasjonalt regelverk.

Regjeringen ville ikke pålegge Havarikommisjonen å undersøke båttulykker fordi dette kostet så mye penger. Vel, Høyre har funnet ut hva dette faktisk ville kostet, og vi har også fått svar. Det er interessant lesning, og jeg siterer fra svar på spørsmål 408 fra finanskomiteen, ved Høyres fraksjon, av 18. oktober i fjor:

«I løpet av de siste 10 år har det i gjennomsnitt vært mellom 30 og 35 omkomne per år i fritidsbåtulykker fordelt på mellom 25 og 30 ulykker. Dersom SHT skulle undersøke disse ulykkene, ville det kreve 6-7 nye sjøfartsinspektører og 1-2 administrative stillinger. I tillegg ville det kreve økte kostnader knyttet til praktisk gjennomføring av undersøkelsene. SHT har estimert at de budsjettmessige konsekvensene av å skulle undersøke fritidsbåtulykker med omkomne, vil være 8,2 mill. kroner per år. Dersom forpliktelsen skulle reduseres til å gjelde for ulykker med to eller flere omkomne, ville ressursbruken være betydelig mindre ettersom de fleste ulykkene har bare én omkommet.»

I Høyres alternative budsjett har vi tatt høyde for dette. Vi har lagt inn en oppstartsbevilgning på 5 mill. kr, slik at Havarikommisjonen kunne fått anledning til å granske de alvorlige fritidsbåtulykkene som måtte komme i 2012.

Regjeringens uvilje til Havarikommisjonen og fritidsbåtulykker synes jeg illustrerer regjeringens satsing på sjø-sikkerhet ganske godt. De seiler i fremmed farvann, mens de har satt losen på land og kastet draftet over bord.

Eksempelet jeg har vist til, er et målrettet tiltak som jeg håper statsråden kan trykke til sitt bryst i dag. Jeg er klar over at statsråden har satt ned en kommisjon, et nytt utvalg, for å vurdere disse spørsmålene. Jeg er imidlertid interessert i hvilke tanker statsråden selv har gjort seg om sikkerheten på sjøen, og da særlig om fritidsbåtulykker. Hvilke konkrete tiltak ønsker ministeren å vurdere?

Jeg registrerer også at statsråden ikke selv tidligere har hatt tanker om dette viktige emnet, men velger å henvise til arbeidet i en regjeringsoppnevnt kommisjon. Jeg synes ikke det bør begrense den gode debatten vi skal ha i dag. Jeg vil uansett gå litt mer i dybden på dette temaet.

Et annet svært målrettet tiltak for å styrke sikkerheten til sjøs vil være å gi bl.a. Redningsselskapet en mer sentral rolle. Alle gode krefter trengs for å kunne trygge kysten vår, og Redningsselskapet har lange tradisjoner i Norge. Dessverre har også Redningsselskapet hatt tranke kår under denne regjeringen. De søkte om 75 mill. kr fra regjeringen, men ble avspist med 44 mill. kr. Så fikk de 10 mill. kr ekstra, etter at regjeringen hadde kuttet i midlene til fiskerihavner. De rød-grønne tar fra én del av Kyst-Norge og gir til en annen – ikke akkurat en vinn-vinn-situasjon. I tillegg vil omleggingen av fordelingsnøkkel for tippemidler gi svært negative utslag for Redningsselskapet.

Jeg avventer statsrådens svar og kommer ytterligere tilbake.

Statsråd Trond Giske [16:24:39]: Representanten Schou stiller spørsmål om hvilke konkrete tiltak som bør

gjennomføres for å redusere antallet alvorlige ulykker med fritidsbåter på sjøen.

Sommeren 2011 skjedde det dessverre flere alvorlige ulykker med fritidsbåt, med flere omkomne. Det er fryktelig trist når det som skal være en god opplevelse, nemlig det å være på sjøen, får et tragisk utfall. Ekstra vondt er det når ungdom med hele livet foran seg går bort. Derfor er jeg opptatt av at vi nå må se på hvilke grep som kan gjøres for å redusere antall ulykker til sjøs.

De som deltok i debatten i tilknytning til interpellasjonen til Kari Henriksen her i denne sal 20. oktober i fjor, vil huske at vi hadde en konstruktiv debatt der jeg bl.a. redegjorde for hvilke tiltak regjeringen har iverksatt. Jeg informerte da om at det er nedsatt en arbeidsgruppe med bred sammensetning som skal vurdere sikkerheten til fritidsbåter i et bredt perspektiv, herunder foreta en vurdering av årsaker til at ulykker oppstår. Alle offentlige instanser som er involvert i sikkerhet til sjøs, er med i arbeidsgruppen. Jeg har gitt arbeidsgruppen frist til 1. april 2012 for å avgi sin rapport.

Det er imidlertid ikke slik at regjeringen og andre aktører sitter stille og venter på arbeidsgruppens rapport. Det pågår kontinuerlig et arbeid for å hindre at ulykker skjer, blant både offentlige instanser og private aktører. Sjøfartsdirektoratet foretar f.eks. fortløpende tilsyn med sikkerhet på fritidsbåter og er i full gang med å planlegge et opplegg for sommerens aktiviteter med holdningsskapende kampanjer og informasjonstiltak. Sammen med Vis Sjøvett og Redningsselskapet vil Sjøfartsdirektoratet også i år organisere Sjøvettdagene, der tusenvis av skoleungdommer får kunnskap om sjøvett. Sjøfartsdirektoratet arbeider dessuten med å innføre et frivillig internasjonalt båtførerbevis, som etter planen skal kunne tilbys båtførerne allerede i vår.

Kystverket jobber også med å gjøre kysten trygg og tilgjengelig for fritidsbåter og planlegger bl.a. å merke en indre led for fritidsbåter over Rakkebåene i Vestfold, et urent farvann som er krevende å krysse for fritidsbåter. Kystverket vil nå i vår dessuten bistå lokale myndigheter i å utarbeide lokale fartsforskrifter der slike ikke er fastsatt. Redningsselskapet gjør som kjent også en formidabel innsats på sjøen og planlegger sine aktiviteter for båtsesongen 2012. I tillegg vil kampanjen Klar for sjøen, som er et fellesprosjekt mellom private aktører og myndighetene, også i 2012, på båtmesser, festivaler og andre arrangement, fokusere på bruk av alkohol og føring av båt. Dessuten gjør politiet en viktig innsats med å håndheve reglene til sjøs. De gjennomførte i fjor over 8 000 kontroller.

Etter initiativ fra Kongelig Norsk Båtforbund ble det rett før jul inngått et spleiselag mellom offentlige myndigheter og private aktører for å iverksette en omfattende undersøkelse om fritidsbåter. Dette vil være den mest omfattende undersøkelsen om bruk av fritidsbåt som har vært gjort i Norge noensinne. Resultatene av denne undersøkelsen, som etter planen skal være klar i mars måned, vil gi alle aktører et bedre grunnlag for å fatte gode beslutninger.

Jeg vil også minne om at det i de senere årene er satt i verk flere tiltak for å bidra til økt sikkerhet til sjøs ved bruk av fritidsbåter. Blant annet har denne regjeringen inn-

ført krav til obligatorisk båtførerbevis, vi har innført en sanksjonsordning for den som begår grove brudd på regelverket til sjøs, og vi har tatt initiativ til en holdnings-skapende kampanje om bruk av vest for voksne menn i 2010 og 2011. Det er også foretatt en rekke forbedringer av farledene de senere årene for å gi fartøyene en tryggere seilas.

Det foregår altså en hel rekke aktiviteter, og det arbeides godt blant både offentlige og private aktører for å redusere antall ulykker til sjøs.

Men alle som har jobbet med sikkerhet – det være seg for fritidsbåter eller for nyttetraffikk – vet at det kreves møysommelig og systematisk arbeid over tid å heve sikkerheten til sjøs. Det finnes ingen enkle grep eller enkelttiltak som på kort sikt kan føre til en dramatisk nedgang i antall ulykker på sjøen.

Jeg har imidlertid tillit til at sjøfartsdirektøren og alle instanser som nå er involvert i arbeidsgruppen, vil snu hver en stein for å se på hvilke tiltak som kan iverksettes for å bedre sikkerheten for fritidsbåter på sikt. Jeg ser fram til å se hvilke forslag arbeidsgruppen vil fremme, og jeg kan forsikre om at regjeringen vil vurdere alle tiltakene grundig.

Til sjuende og sist: Det aller viktigste bidraget til sikkerheten til sjøs er likevel at hver enkelt båtfører sørger for å utvise godt sjøvett og tar hensyn til de farer vi vet det er forbundet med å ferdes på sjøen. Uansett hvilke tiltak vi som fellesskap setter i verk – og vi skal sette i verk mange – er det også det individuelle ansvaret for sikkerheten til sjøs som vil avgjøre om vi lykkes i arbeidet mot ulykker på sjøen.

Ingjerd Schou (H) [16:29:13]: Takk til statsråden for svaret.

Båtlivet er svært viktig for veldig mange nordmenn. Vi er blant de land i verden som har størst tetthet av fritidsbåter. Vi har også lange tradisjoner i vårt land som båtbyggere og brukere av sjøen. Det er et bindeledd for generasjoner.

Når jeg hører statsråden nevne alle de gode tingene som denne regjeringen gjør på området, må jeg bare si at når det gjelder forebyggingsdelen, med båtførerbevis – jeg kan for øvrig anbefale statsråden et slikt, for jeg har vært innehaver av et sånt båtførerbevis nå i 20 år – mer informasjon, undersøkelser som gjøres i samarbeid med Kongelig Norsk Båtforbund for å se på hvordan bruken av fritidsbåt faktisk er, så er alt dette gode og viktige ting.

Jeg har også stor forståelse for at statsråden imøteser det gode utvalgsarbeidet som skal være ferdig 1. april, for jeg tror det kommer opp gode initiativer. Det jeg imidlertid er meget skeptisk til, er at disse tragiske og svært omfattende hendelsene, med mange døde som vi har hatt de senere år, og med den økningen i antall døde som også skjer ved bruk av fritidsbåter på sjøen, ikke allerede har resultert i at statsråden faktisk vil innføre også for denne type ulykker granskingsplikt for Havarikommisjonen, som gradvis har fått utvidet sitt virke fra den ble opprettet i 1989, fra vei til jernbane og båt – alt det som ligger under Havarikommisjonen – og at statsråden og regjeringen ei hel-

ler nå kan mene noe og si noe om at granskingsplikten også skal gjelde for de fritidsbåtulykkene med f.eks. mer enn én omkommet og død.

Det er klart at jeg forstår at dette handler om ressurser, men det handler også om bruken av den kompetansen som ligger i Havarikommisjonen, og at det er viktig at vi får kunnskap om årsaksforholdene: Er det merkingen vi som ansvarlige myndigheter har ansvaret for? Er det båtførerens rolle? Er det utformingen av skrog, eller er det andre tekniske ting? Det å kunne ha brukt Havarikommisjonen, at den hadde hatt granskingsplikt også overfor denne type ulykker – tragiske og forferdelige ulykker som rammer – hadde jeg nok forventet at statsråden på egen kjøll skulle svare på istedenfor å henvise til et utvalgsarbeid som kommer 1. april.

Jeg er svært lei for å si at det kan virke som om statsråden synes at dette er for trivielle oppgaver for en havarikommisjon. Jeg håper virkelig at jeg tar feil i så henseende.

Statsråd Trond Giske [16:32:27]: Det er full anledning for Havarikommisjonen til å ta opp de sakene som de selv ønsker. Spørsmålet er om det skal innføres et generelt påbud om å granske alle slike typer ulykker. Det har vi hittil ikke funnet ressursvarende. Så får vi se om denne utredningen nå bringer andre synspunkter på dette. Vi er åpne for å høre resultatene av det.

Jeg mener at vi hele tiden må vurdere om de ressursene vi setter inn, virker best mulig når det gjelder å få ned antall ulykker. Det må være målet at ressursbruken når maksimalt mulig resultat.

Ingrid Heggø (A) [16:33:18]: Vi har ingen liv å mista, ei heller på sjøen. Men dessverre skjer dette, og det er ikke berre dei krevjande vêrforholda langs norskekysten som tek liv, men òg det at vi set oss sjølve i fare.

Med romjulsorkanen Dagmar friskt i minne: Noreg har ofte krevjande vind-, sjø- og temperaturforhold. Noreg har ein av verdas største tettleik av fritidsbåtar, som det òg vart sagt her. Mange stader i Noreg brukar ein båten året rundt, m.a. til persontransport, til arbeid og skule, og ikkje minst til utleige til turistar. Her er hovudutfordringa vêret, vil eg påstå. Men dessverre har fyll og fart på kvelds- og nattetid vist seg å vera ein leik med livet, ikkje berre for ein sjølv, men òg for andre. Som oftast køyrer ein ikkje åleine heller. Ein har gjerne båten full av festglade menneske. Det er slike ferder ein bør takka nei til. Det er slike ferder vi må hindra at skjer.

Kva som kan gjerast, er tema her i dag. Det er nok ikkje berre eitt svar på det, men fleire. Det er i dag påbode med redningsvest og flyteutstyr tilgjengeleg i båten, men det å ta på seg vesten sit dessverre langt inne. Og kven er det som slurvar mest? Jo, det er far, som sjølvsikkert reknar med å greia seg om han dett i sjøen. Heldigvis har Stoltenberg-regjeringa innført krav om båtførarbevis for dei som er fødte 1. januar 1980 eller seinare, og båtførarar på større båtar enn 8 meter og/eller større motor enn 25 hestekrefter.

Vi i Arbeidarpartiet si stortingsgruppe har teke uluk-

kene inn over oss. Sjølv om alderen er høgare enn det kravet tilseier, har nærare 15 representantar no meldt seg på båtførarprøva til våren.

Det er mange haldningskampanjar som har vore prøvde, noko som vi òg må fortsetja med. Vi må vurdere om regelverket i dag er stramt nok. Dette vert gjort kontinuerleg. Fiskeri- og kystministeren vår har sett i gang Kystverket for å sjå på fartsgrensene. Dette er viktig. Her vurderer ein om ein skal fortsetja med at ein kommunalt kan ha moglegheiter for ulike fartsgrenser, eller om ein skal ha same regelverk overalt. Kystverket sjølv kan utanfor hamnedistriktet fatta enkeltvedtak om fartsgrensene. Kystverket skal konkret vurdere nye forskrifter som kan betra sikkerheita for ferdsla langs kysten.

Vidare har næringsministeren på ein glimrande måte beskrive kva som vert gjort frå Næringsdepartementet si side. Arbeidarpartiet meiner dette er eit viktig tema å debattera, og eg er svært nøgd med at det no er sett ned ei arbeidsgruppe som ser på sjøsikkerheita langs heile kysten, og som vurderer alle aspekt knytte til sikkerheit på småbåtar.

Vi ser fram til at gruppa kjem med sine tilrådingar og konklusjonar.

Harald T. Nesvik (FrP) [16:36:38]: Hvor mange råd og utvalg skal vi ha? Hvor mange komiteer skal drive og jobbe før de kommer med konkrete forslag? Hvor mange menneskeliv skal gå tapt langs kysten før vi setter oss ned og blir enige om mål, midler og virkemidler?

Jeg skal bruke et par eksempler, men først vil jeg gi en stor honnør til interpellanten som tar opp problemstillingen. Det er en stor og viktig problemstilling som her blir reist. Statsråden var inne på i sitt svar at Havarikommisjonen selvfølgelig på egen kjøll kan velge å ta opp saken. Men spørsmålet er om det ikke skulle vært gitt noen føringer slik at man nettopp innenfor gitte kriterier bør ta opp saken, fordi hendelsesforløpet er svært viktig i en del sammenhenger.

Veldig ofte når man ser på nyhetene etter en fritidsbåt- eller småbåtulykke, sier man at man antar at det har vært høy fart til tross for at det ikke har vært noen vitner. Man sier at det kan være alkohol inne i bildet og uvetting kjøring. Det er nettopp dette en gransking av hendelsesforløpet skal kunne vise, slik at bl.a. de pårørende skal kunne få vite hva som er det reelle hendelsesforløpet, og ikke bare få noen antakelser som kommer der og da.

Det er klart det er ressurskrevende, men det er svært mye her i samfunnet som er ressurskrevende og som vi faktisk bruker ressurser på for å finne ut av. Jeg tror at når det gjelder disse fritidsbåtulykkene, er det viktig at vi gjør en del.

Stortinget har, som representanten Heggø var inne på, også fattet en del vedtak. Man har satt en promillegrense til sjøs, man har satt krav om redningsvest om bord i båt – ikke på folk, men om bord i båt. Det en mangler, er hvordan man skal følge det opp. Det er spesielt å si at vi innfører en promillegrense til sjøs, men de som skal kontrollere promillegrensen, har ikke båt. Nei, da skal man stå på kaia og prøve å vinke folk inn: Kom hit, vi må ta en

promillekontroll av deg! Dette er et faktum. Fra denne talerstolen har tidligere justisminister Knut Storberget oppgitt følgende, og det er fakta: I perioden mai–september er det på strekningen fra Bergen til Trondheim én politibåt som er operativ – én! Det er mange av dem i Oslofjorden, men det er svært få langs kysten. Utover denne perioden er det ingen operative politibåter. Jeg er veldig spent på å høre nærings- og handelsministeren forklare meg hvordan de skal ta promilletester. Skal de stå på kaia når båtene kommer inn, eller når de reiser ut? Her er det en del å gripe fatt i.

Når det gjelder Redningsselskapet, var regjeringens forslag til budsjett av en sånn karakter at Redningsselskapet så seg nødt til å varsle at hvis dette budsjettet ikke ble endret, måtte muligens to redningsskøyter legges til kai. Dette tok mange representanter fra opposisjonen opp, fordi dette var en livsfarlig svekkelse av beredskapen langs kysten. Heldigvis kom det 10 mill. kr ekstra på plass, slik at man kan få en litt bedre tjeneste. Det er rett og slett en skam at man ikke klarte å få på plass et tilstrekkelig beløp til Redningsselskapet, slik at de kan fortsette den fantastiske innsatsen de gjør hver eneste dag langs kysten. Dette er en viktig sak.

Vi har samme problemstilling knyttet til merker og fyr. Man har havner og farleder som må styrkes. Videre er det ikke til å komme vekk fra at i hvert fall langs kysten er Stad skipstunnel et ekstremt viktig tiltak å få på plass både for dem som har arbeidsplassen sin på sjøen, og også for dem som farer langs kysten med fritidsbåt og også for annen nyttetraffikk. Der vil regjeringen nok en gang – det er i hvert fall 18. gang – sette i gang en ny utredning. Dette viser at det er forferdelig mye prat og utrolig lite handling.

Alf Egil Holmelid (SV) [16:41:51]: Eg vil takke representanten Ingjerd Schou for å ha teke opp eit viktig spørsmål.

Dette er ei sak som har vore diskutert mange gonger før her i salen, både i interpellasjonar og i tilknytning til andre saker, f.eks. saka om endring av sjølova. Det har fleire gonger vore brei diskusjon og relativt stor einigheit om at dette er eit område som treng stor merksemd frå denne salen.

Det er tragisk når nokon mistar sine kjære i ulykker på sjøen. Sist sommar hadde vi altfor mange ulykker, og det er ein situasjon vi må unngå i framtida. For å møte denne utfordringa må vi skaffe oss innsikt i utviklinga av fritidsbåtane. Derfor har regjeringa sett ned ei brei samansett arbeidsgruppe som skal ta fatt i denne problemstillinga. Samtidig er det viktig å ha ein offentleg debatt om desse spørsmåla og setje i verk tiltak parallelt med den utgreiinga som føregår i arbeidsgruppa.

Som vi tidlegare har vore inne på i denne salen, er det ingen enkle, konkrete tiltak eller eit enkelttiltak som løysar den store utfordringa vi står overfor. Når vi har diskutert dette i denne salen før, har vi kome fram til at det er eit breitt spekter av tiltak ein må gå inn i og utforske for å kome fram med konkrete forslag for at vi skal klare å møte dei store utfordringane vi står overfor.

Stor fart og manglande bruk av vest er truleg nokre

av dei sentrale årsakene til den negative utviklinga vi har hatt når det gjeld ulykker med fritidsbåtar. Vi må vurde- re å innføre påbod om at redningsvesten skal vere på og ikkje berre med. Det er også viktig å sjå på fartsgrense- ne i kystnære farvatn. Utviklinga av fritidsbåtane har vore dramatisk i det siste. Vi har fått ei rekkje båtar med stor fart, og vi har fått ein ganske stor auke i mengda trafikk i sommarmånadene. I det området eg kjem frå, rundt Kris- tiansand, er det tronge farvatn, og når det i tillegg ikkje alle plassar er fartsavgrensingar, er det ei utfordring å unngå at det oppstår problem. Om ein da i tillegg har promille, er det nesten lagt til rette for at det kan skje ulykker.

Eit anna område som vi må sjå på i tillegg til det som gjeld reglar, lover og eventuelle sanksjonar i høve til lover, er kompetanse. Der har denne regjeringa teke grep ved å innføre båtførarprøve for dei som er fødte i 1980 eller sei- nare. Det betyr at gradvis vil førarane av fritidsbåtane ha teke førarprøva. Det betyr at vi gradvis får auka kompe- tansen til dei som er i fritidsbåtar. Det er kanskje eit av dei viktigaste grepa vi kan gjere – kunnskap, som vil føre til haldning, som kjem i tillegg til det som går på restriksjonar og lover.

Kjersti Toppe (Sp) [16:45:28]: Eg vil starta med å takka interpellanten for å ta opp eit viktig spørsmål, som svært mange er opptekne av. Ein debatt om det same temaet hadde òg komiteen den 20. oktober i fjor.

I Senterpartiet er vi svært opptekne av å ta vare på sik- kerheita på sjøen, ikkje minst etter ei rekkje tragiske ulyk- ker sist sommar, med fleire omkomne. Dette er hendingar som gjer inntrykk på oss alle, og det er viktig å sjå på tiltak med det formål å førebyggja ulykker i framtida.

Eg vil så takka statsråden for eit godt og grundig svar i dag.

Frå Senterpartiet si side ser vi fram til ein brei gjennom- gang av regelverket og igangsetjing av haldningsskapande arbeid for å auka sikkerheita for fritidsbåtar.

Eg viser vidare til at det dei seinare åra er sett i verk fleire tiltak for å bidra til auka sikkerheit til sjøs ved bruk av fritidsbåtar. I den samanhengen vil eg nemna innføring av krav til obligatorisk båtførarbevis og ein haldningskam- panje for bruk av redningsvest for vaksne menn i 2010 og 2011. Det er òg føreteke ei rekkje forbetringar av farleier dei seinare åra. I tillegg er det innført ei sanksjonsordning for dei som gjer seg skuldige i brot på regelverket til sjøs.

På bakgrunn av ulykkene sist sommar har spørsmålet om påbod om bruk av redningsvest i fritidsbåtar vore oppe som tema. Eg meiner dette er innspel som statsråden bør sjå nærmare på når ein skal gjennomgå dagens regelverk.

Promillegrensa er eit anna tema som er teke opp, noko som eg meiner ein òg bør sjå nærmare på for å førebygg- ja ulykker. I tillegg til regelverk og haldningsskapande ar- beid er det fleire instansar og organisasjonar som gjer eit viktig arbeid for sikkerheita på sjøen, og det er viktig å leggja til rette for god samhandling. Eg vil i samband med det vise til kampanjen «Klar for sjøen». Med slagordet «å vere klar for sjøen er å vere klar i hodet» fokuserer kam- panjen på å få båtføraren til å vera edru og ha sjøen som ei alkoholfri sone.

Slik det elles er i det førebyggjande arbeidet, er det ofte enkle grep som betyr ein stor forskjell. Klarer ein å gjera noko med desse, kan mange ulykker og dødsfall førebyggjast.

I gjennomsnitt druknar over 30 nordmenn kvart år i samband med bruk av fritidsbåt. Minst ein tredjedel av desse har drukke alkohol. For sikkerheita til sjøs er tiltak mot alkoholbruk, for bruk av redningsvest og for å avgren- sa høg fart enkle, førebyggjande tiltak. Så enkelt – og det beste er at desse tiltaka er heilt gratis! Eg forventar at ar- beidsgruppa kjem inn på desse førebyggjande tiltaka, og eg synest det er veldig bra at Stortinget set denne saka på dagsordenen så ofte som dei har gjort.

Bård Hoksrud (FrP) [16:48:40]: Mange vil vel kan- skje si at nordmenn er født med ski på beina, men for folk langs kysten – de aller fleste som bor langs kysten – er det vel slik at man nesten er født med en båt *under* beina.

Jeg synes det er bra at statsråden redegjør for arbeids- gruppen, og at han forventer at den skal legge fram sin rapport før 1. april. Sikkerhet og trygghet på sjøen er utrolig viktig for alle dem som bor langs sjøen, men ikke minst for alle dem som ferdes på sjøen, enten det er i næringssammenheng eller det er i privat sammenheng og fritidssammenheng.

Jeg synes det er bra med kampanjer som f.eks. «Klar for sjøen». Det er en god kampanje.

Jeg registrerte også at statsråden var veldig opptatt av politiet og politiets rolle på sjøen. Så vidt jeg vet, er det slik at sist sommer sto halvparten av alle politibåtene på land, istedenfor å være på vannet og være ute og hjelpe folk, enten det dreide seg om en nødssituasjon eller om å drive forebyggende arbeid – som også er en viktig jobb for politiet. Nesten halvparten av båtene var på land. Det må jo være et stort paradoks, når så mange mennesker mistet livet på sjøen sist sommer. Jeg håper virkelig at regjerin- gen, i tillegg til alt skrytet fra næringsministeren, tar inn over seg at så mange båter sto på land som faktisk kunne vært ute og drevet aktiv tjeneste.

Som sagt er holdningsskapende arbeid utrolig viktig. Det skjer mye bra, men man må selvfølgelig hele tiden sørge for å holde et enda større trykk oppe, for det er slik at hvis man skal komme videre, må trykket være der. Det må være der hele tiden, det må være kontinuerlig. Jeg må si at jeg ble bekymret da jeg registrerte at regjeringen foreslo å kutte i bevilgningene til Redningsselskapet med over 30 mill. kr – 30 mill. kr til dem som kanskje er den største spydspissen når det gjelder redning av mennesker, når det gjelder redning av verdier, og når det gjelder ol- jevernberedskap og andre områder der Redningsselskapet bidrar veldig aktivt.

Noe av det som kanskje er mest bekymringsfullt, og som jeg har utfordret Redningsselskapet på, er: Hva blir konsekvensene av de kuttene man nå har gjort? Man har sagt at man skal sørge for at alle båtene i beredskapen fortsatt kommer til å være der. Det er bra. Det var på bak- grunn av at man fikk på plass 10 mill. kr til. Min frykt er at der Redningsselskapet kommer til å kutte, er i det fore- byggende arbeidet blant barn og unge, at man faktisk skal

få god opplæring i hvordan man skal ferdes på sjøen, og hvordan man skal være i nærheten av sjøen. Det er det som avgjør hvordan fremtiden vil se ut med tanke på ulykkesstatistikken og den dystre statistikken vi har opplevd de siste årene, med stadig flere mennesker som mister livet.

Så registrerer jeg at når man prater om beredskap, er det viktig å ha med seg totaliteten. I fjor opplevde vi at regjeringen, i tillegg til at den ikke har gitt Redningsselskapet de nødvendige bevilgningene, kuttet i Kystvakta her i Sør-Norge. Man hadde tre båter, men det var bare en av dem som var i aktivitet. Den ene båten som var i aktivitet, sendte man til og med til Nord-Norge i perioder, fordi man hadde for få operative døgn i Nord-Norge og man derfor trengte å ha Kystvakta også der, slik at man ikke fikk en skikkelig og god beredskap på sjøen på Sørlandet.

Jeg synes det er veldig bra at interpellanten tar tak i denne problemstillingen, det er en viktig problemstilling. Jeg håper også at statsråden vil komme tilbake på egnet måte når arbeidsgruppen er ferdig, slik at man kan komme i gang med enda flere gode tiltak. Dette er et område hvor vi ikke har noen tid å miste. Kanskje ett av de gode tiltakene som man kunne ha gjort noe med – etter å ha gjennomført 17 utredninger og er i gang med den 18. – er Stad skipstunnel. Den burde vi snart ha gjennomgått nok. Vi vet dessverre at det er mange som mister livet på sjøen på denne strekningen. Det har det vært opp gjennom tidene, så det er definitivt et område hvor man virkelig kunne gjort noe for å redusere faren for dem som er på sjøen, enten det gjelder på fritiden eller det er knyttet til næring. Så det å få på plass Stad skipstunnel bør være noe regjeringen setter fortgang i, at det kanskje snart er nok med utredninger og at det er på høy tid med handling. Der vil jeg også utfordre andre partier i Stortinget, for sist gang saken var til behandling, var det bare to partier som var klare og tydelige på at vi ville ha dette på plass, og det var Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Ingjerd Schou (H) [16:53:46]: Jeg må takke for en god debatt. Jeg må også takke for de svarene som statsråden har brakt til Stortinget i dag. En vår og en sommer kommer fort, og jeg imøteser 1. april og arbeidsgruppens utredning.

Ser vi på Havarikommisjonens arbeid gjennom 20 år, ser vi at fra år 2000 er 353 mennesker drept i fritidsbåter. Men regjeringen vil fortsatt ikke innføre granskingsplikt for Havarikommisjonen, fordi man vil vite mer nok en gang – og man kutter i Redningsselskapet og setter politibåtene til kai. Til tross for at vi har hatt holdningskampanjer gjennom 20 år når det gjelder redningsves-ter, båtførerbevis og strengere alkoholregler, så er tallene dystre.

Jeg skjønner ikke at regjeringen og statsråden ikke kan gi Havarikommisjonen granskingsplikt, rett og slett fordi vi trenger å vite det reelle hendelsesforløpet. Det har på- rørende krav på og forventninger om, det har vi som sty- rende myndigheter også krav på og forventninger om, og forsikringsselskapene og en rekke andre aktører har inter- esser i dette. Dette skjer til tross for at Sjømannsforbun- det og Landsorganisasjonen vil ha granskingsplikt, og til

tross for at også Kongelig Norsk Båtforbund, som er en paraplyorganisasjon for i hvert fall det meste som er av organisasjoner for båtfolket som ferdes på sjøen i fritid, ønsker at man nå skal få en granskingsplikt. Vi vet at dette vil koste 5 mill. kr hvis vi avgrenser det til mer enn én drept – alle vil jo ønske at vi skal ha et tall som er null, selvfølgelig – og vi vet at det er relativt små penger som skal til for å få en oversikt over et hendelsesforløp, og hvor vi i langt større grad kan være målrettet med de til- takene som er nødvendige for å gjøre arbeidsplassene på sjøen og livet til alle som bor langs og ferdes langs sjøen i fritidsøyemed, langt tryggere enn det er i dag.

Etter 20 år med Havarikommisjonen, og med langt flere år med forebyggende arbeid på sjøen, er de dystre talle- ne 353 mennesker drept siden år 2000 – altså på elleve år. Gjennom de siste årene er det meldt mellom 8 000 og 11 000 skadetilfeller årlig, og erstatningene har svingt mel- lom 300 og 450 mill. kr. Tyveri- og havariskadene står for mesteparten av erstatningene. Så det er omfattende ska- der. Det er høye tall når det gjelder fritidsbåter, som tross alt er en avgrenset aktivitet for veldig mange.

Jeg avventer 1. april. Jeg takker for debatten og ser fram til en vår og en sommer med fortsatt fritidsbåt.

Statsråd Trond Giske [16:56:59]: Som i den debat- ten vi hadde i oktober, er det godt å se at det er et sterkt engasjement rundt denne saken i Stortinget. Jeg tror dette er en sak som egentlig ikke skiller oss så mye som par- tier eller blokker. Dette er en sak som vi er genuint opp- tatt av, for det å glede seg over sjøen er noe vi gjør uav- hengig av partifarge, og vi ønsker trygghet for dem som bruker sjøen.

Så kan det nok hende at når vi kommer til tiltakene, så vil det bli politisk uenighet om hvor langt vi skal gå, og hvor stort ansvar vi skal legge på enkeltmennesket, kontra hva fellesskapet skal ta seg av.

Jeg må bare korrigere et bilde: Den tiden vi har sittet i regjering, har fellesskapets overføringer til bl.a. Rednings- selskapet økt kraftig. Jeg har selv sittet i regjering og bi- dratt til at de nå får mange millioner kroner fra Norsk Tip- ping f.eks. som erstatning for de automatintektene som falt bort da dette ble strammet inn. Også over de ordinære budsjettene har bevilgningene vært gode.

Så får vi også ta med oss de innspillene som kommer fra ulike representanter her. Jeg er sikker på at de som jobber med dette i utvalget, lytter til dette på samme måte som de gjorde i oktober. Selv om datoen er 1. april, er jeg sikker på at utvalget skjønner at dette er alvorlige ting. Vi skal følge opp dette så raskt som overhodet mulig, for å gjøre sommeren trygg for alle som skal glede seg på sjøen.

Presidenten: Debatten i sak nr. 3 er avsluttet.

Sak nr. 4 [16:58:32]

Stortingets vedtak til lov om endringer i energiloven og i enkelte andre lover (Lovvedtak 34 (2011–2012), jf. Innst. 140 L (2011–2012) og Prop. 112 L (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1950)

Etter at det var ringt til votering, uttalte
presidenten: Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 23 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–7, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 8 og 9, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
- forslagene nr. 10–13, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 14, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 15 og 16, fra Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 17, fra Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre og Venstre
- forslagene nr. 18–21, fra Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre
- forslag nr. 22, fra Dagrun Eriksen på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 23, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre.

Under debatten er forslag nr. 10, fra Fremskrittspartiet og Høyre, omgjort til et oversendelsesforslag og lyder da i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å innføre vurdering med karakterer i valgfag.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det votes over forslag nr. 23, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan med sikte på å sikre tilfredsstillende dekning av kvalifiserte rådgivere i norsk skole.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 97 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.08.10)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 22, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen se nærmere på forholdet mellom faget utdanningsvalg og arbeidslivs-faget og vurdere om disse kan slås sammen til ett fag der noen timer gjøres obligatoriske for alle elever og noen timer tilbys som alternativ til 2. fremmedspråk.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 92 mot 6 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.08.34)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 18–21, fra Høyre.

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre overgangsprøver i 7. klasse for å lette oppstarten på ungdomstrinnet og sikre god tilpasset opplæring for elevene.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre «kariereplan» som verktøy for alle elever fra 8. klasse og til fullført videregående opplæring.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre skriftlig avgangseksamen i basisfagene norsk, matematikk og engelsk for alle elever i 10. klasse.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre veilederen om undervisningsvurdering kjent for skoleeiere og lærerutdanningene og bidra til at alle ungdomsskoler tar i bruk veilederen fra skoleåret 2012/2013.»

Votering:

Forslagene fra Høyre ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.09.00)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 17, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle ungdomsskoler tilbyr minst ett 2. fremmedspråk blant valgfagene.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 81 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.09.28)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 15 og 16, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012 legge til rette for samtidig innføring av valgfag på 8.–10. trinn på små skoler, for å sikre større bredde i valgfagstilbudet.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre faget elevrådsarbeid, slik at opplæring i demokrati og medbestemmelse fortsatt har en synlig plass i norsk skole.»

Votering:

Forslagene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 75 mot 23 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.09.50)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 14, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for lokale tilpasninger når det gjelder hvilke valgfag som skal tilbys ved den enkelte skole.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 68 mot 30 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.10.17)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 11–13, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere sosialt og frivillig arbeid som nytt valgfagstilbud fra 2013.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av opplæringslova § 8-2 slik at skolene gis økt handlingsrom for differensiering i tilretteleggingen av undervisningen.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om bestemmelser i opplæringslova som tydeliggjør høyt presterende elevers rett til å ta fag på høyere nivå, og legge finansieringsansvaret for slik opplæring til den institusjonen eleven er faglig kvalifisert til å ta fag på.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 59 mot 39 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.10.43)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 8 og 9, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge om lærerutdanningene til et 5-årig masterstudium med vekt på faglig fordypning og kombinasjon teori/praksis gjennom hele studiet.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for fleksible gjennomføringsmodeller for PPU for å bidra til økt rekruttering til studiet.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 58 mot 40 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.11.08)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–7, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for formidling av eksempelvis 2. fremmedspråk gjennom e-læring og fjernundervisning, slik at flere elever kan få flere fremmedspråk å velge blant.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med KS foreta en gjennomgang av administrative og undervisningsrelaterte IKT-systemer i skolen, i den hensikt å frigjøre tid til undervisning.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre retningslinjene for Ny GIV slik at gjeldende tiltak for bedre tilpasset opplæring på 10. trinn kan settes inn fra 8. trinn.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stimulere til rekrutteringstiltak som for eksempel «Teach First»-programmet, for å bedre tilgangen av lærere med større faglig fordypning på ungdomstrinnet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stimulere til forsøk med en Lærer 2-ordning etter modell av Lektor 2-ordningen i videregående opplæring.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke gjennomføringstakten for etter- og videreutdanning av lærere og skoleledere ved landets ungdomsskoler.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for forsøk med felles rådgivningstjeneste for grunnskole og videregående opplæring for å sikre kunnskapsdeling og nødvendig kompetanse i tjenesten.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 52 mot 46 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.11.32)

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 22 (2010–2011) Motivasjon – Mestring – Muligheter. Ungdomstrinnet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sakene nr. 2 og 3 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

*Sak nr. 5 [17:12:18]**Referat*

1. (143) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i kontantstøtteleven
 2. lov om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til fengsling mv.)
 3. lov om endringer i lov 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek
 - er sanksjonert under 6. januar 2012
 - Enst.: Vedlegges protokollen.

2. (144) Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 78/2011 av 1. juli 2011 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2009/138/EF av 25. november 2009 om adgang til å starte og utøve forsikrings- og gjenforsikringsvirksomhet (Solvens II) (Prop. 54 S (2011–2012))

Enst.: Sendes finanskomiteen som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

3. (145) Samtykke til å setje i kraft ein overeinkomst mellom Kongeriket Noreg og Republikken Mauritius om opplysningar i skattesaker underskriven i Paris 1. desember 2011 (Prop. 55 S (2011–2012))
4. (146) Samtykke til å setje i kraft ein overeinkomst mellom Kongeriket Noreg og Den Orientaliske Republikken Uruguay om opplysningar i skattesaker underskriven i Paris 14. desember 2011 (Prop. 56 S (2011–2012))

Enst.: Nr. 3 og 4 sendes finanskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 17.13
